

LOS HECHOS de los Apóstoles

Limáni liáca linácu liá'a Espíritu Santoca

¹ Ne nushínaa quéechanacu sái cáashta, nujúnicaí cawéni wérrí Teófilo, tánerri urrúni quíninama liá'a Jesús médanica ya liá'a léewidanica quéechanacu, ² cáashia'inaamitee éerri lírracoo áacairra. Ne jóctanaa liájau áacairra, léewida nayá Espíritu Santo rícueji, náa'a apóstolubínica liwínanica quéecha, liá'a arrúnai'inaa namédaca. ³ Ne liáwinaami máanalini, líyadau cáwi chóniwerriyu, yáawacaala cáwijani. Cuarenta éerri líyadacoo liyá náajcha, litáania nalí Dios wánacaalactala nácu, ne ta liácoo áacairra. ⁴ Quéecha'inaami liyá újnibi náajcha náa'a apóstolubínica, Jesús má'ee nalí jócu béecha éenau chéni Jerusalén néenee. Ne limá nalí:

—Inéndau liá'a nusálijinaa mánimi irrú, linácu liá'a nutáanianimi irrú nácu. ⁵ Ne yáawaiyi liá'a Juanca báutiseerri shiátaiyu, ne wabéechalawoo Dios báutisa iyájoo liá'a Espíritu Santoyu.

Jesús úrrerriu áacairra

⁶ Náa'a yéenaimi Jesús yáajcha náawacau nasáta néemiu liyá:

—Wawácali, ¿jiwána nawánacaala báaniu Israel lirrícu éerri jiliéni?

⁷ Néenee Jesús má'ee nalí: —Ne jócai arrúnaa yáa léenaa tánashia éerri o jócta áabata éerri bácai nusálijinaa Dios éewerri liméda liáni. ⁸ Quéecha'inaa línu liá'a Espíritu Santo inácuda, irríshibiaminaa lidánanijoo, ijiáminau itáania nunácu, á'a Jerusalén, quinínama Judea shínaa cáinabi ita'aa ya Samaria cáinabi ita'aa lécchu, ya quinínama déecuchala áabata cáinabi itala.

⁹ Nácula limá nalí léja liérri, nácula nacába nayáca jíni, Jesús nácudau liáque'iu áacairra, jáiwa libáyau sánai íibirra, jócu nacába mawiá jíni. ¹⁰ Nácula nacába Jesús írrau'u áacairra, chámata washiálicuenai jiáu nalí cabálani íibala, ¹¹ namá nalí:

—Chóniwenai Galilea néenee sána, ¿tánda icába iyá áacairra? liyája liárri Jesús yeerrimi yáajcha yáairriu áacairra, línuminaajoo chacábacanaa léjta liáyu'imiu.

Nawína liá'a Matíasca Judas yáarrumirra

¹² Ne chéni lítee liá'a dúlica jí'ineerrica Olivos, néejoo náa'a apóstolubinica Jerusalén néerra; urrúni rími, léjta númami línda najínanicoo liá'a ley liyáli éerri nawówa iyabactacoo.

¹³ Quéecha'inaa náiiinucái lirrícula liá'a chacáaleeca, náirrau lirrícula liá'a cuítaca áacairra namáctala nayáca. Náa'a apóstolucá Pé'eru ya Juan, ya Santiago, ya Andrés, ya Felipe, ya Tomás, ya Bartolomé, ya Mateo, ya Santiago Alfeo cúulee, ya Simón liá'a Celóteca, ya Judas licúulee liá'a Santiagoca. ¹⁴ Quinínama nayá náawacau séewirri quéewique'e na'óraca náajcha náa'a

Jesús éenajinaica, ruájcha ruá'a Mariáca Jesús túwaca, ya náajcha náa'a áabi íinaca.

¹⁵ Liyáalite náawacau náa'a éebidenai Dios nácu, namáanabaca újni ciento veinte chóniwenai, jáiwa Pé'eru táania limá'ee nalí:

¹⁶ “Nuéenajinai, arrúnaa licúmpliacoo liá'a Espíritu Santo máni Davidru, jái limácai lirrícu liá'a tánerricoo linácu liá'a Judasca, liá'a yúderri náa'a Jesús jínaica nawínaque'e preso liyá. ¹⁷ Liá'a Judasca wéenaami, wáaleerrimi tráawaju léjta wayá. ¹⁸ Ne jáiwa liáu liwéni áabai cáinabi liyú liá'a warrúwaca ligáanani máashiicaca liyá; néenee licáwai lijuátamiyu, jáiwa lipáquiawai, lijiáu quinínama líyacuaca.

¹⁹ Quéecha'inaa néemiqúi jíni náa'a yéenai Jerusalén, jáiwa náa lijí'inaa liá'a cáinabica Acéldama, nachuániyu wówerri limáca: 'bacháida íirrai.' ²⁰ Jiniwata líta'aa liá'a cáashta Salmoca limá'ee:

'Liá'a jíibanaca máaquerri'inau bácai, jiní'inaa yáa rícu.

Ya limá'ee lécchoo:

Báqueerri wíneerri'inaa jishínaa tráawajumi.'

”

²¹ Néenee Pé'eru má'ee nalí: “Wawáalia áani washiálicuenai tálidedeenaimi wayá quinínama éerri Jesús máa'inaami wáajcha,

²² jínanenai wáajcha quéecha'inaami libáutisactami Jesús liá'a Juanca, cáashia lírracoo wáucha áacairra. Mawíminaa sáica, néenaa máacacoo wáajcha, quéewique'e áabena wáajcha natáania sáica licáwiacaalau liá'a Jesúsca.”

²³ Néenee namáaca chámata: José, jí'ineerri Barsabás, ya áabai lijí'inaa Justo, matáli lijí'inaa, lijúnicaí báqueerrica Matías. ²⁴ Ya jáiwa nasátau Dios yúcha cháji'i: "Wawácali, jiyá cúnusierrri nawówa quinínama, jiyada walí tánashia jiwínani néenaa náani chámataca. ²⁵ Quéewique'e liwína tráawajumi apóstolu shínaa, lipérdiani liá'a Judasca lishínaa lijíconaa nácueji, quéecha'inaa liácoo chaléeni liárrui yáctalaca."

²⁶ Naméda léjta judíobini wítee napóstaca. Jáiwa naméda léji liéni Matías gánaa, ne liyáalimi limáacau náiibirrai náa'a once apóstoluca.

2

Línu'inaa liá'a Espíritu Santoca

¹ Liyáalite léerdi ínu'inaa liá'a fiesta jí'ineerri Pentecostés, quinínama náa'a máaquenai nawówa Dios nácu, yáawaqueneu macáishita áabai cuíta rícuu. ² Cawíquinta, néemi áacaiji cawítamai wérri ínuca, léjta áabai cáuli cadánani, cawítamai wérri lirrícula liá'a cuítaca nayáctaca. ³ Líyadau nalí léjta chichái íimini bérrucuta, cáirri nanácu quinínama. ⁴ Ya quinínama namáacau cashiámu nayá Espíritu Santoyu, jáiwa nachánau natáania áabi chuánshiyui, léjta Espíritu Santo liwána natáaniaca. ⁵ Liyáali éerri áabi judíobini yéenai Jerusalén rícu, náani éebidenai linácu liáni Dios wánani namédaca, ínuenai bájirra cáinabi íteeji. ⁶ Náa'a chóniwenaica yáawaquenaiu

néemi liá'a wítamashi, jiní néewau namáca, jiníwata bácaínaa néemicala natáania náa'a éebidenaica Jesús nácu chúnsai nachuániyu. ⁷ Nayá cáarrudeeneu wérri nasátada néemi naya wáacoo:

—¿Ya jócani Galilea néenee sána náji náani cháni wéemi táaniaca? ⁸ ¿Tánda wéemi néewa natáania chúnsai wachuániyu? ⁹ Áani ái chóniwenai já'a báawache sána jí'ineerri Partia, ya Media shínaa, ya Elam shínaa, ya Mesopotamia shínaa, ya Judea shínaa, ya Capadocia shínaa, ya Ponto shínaa, ya Asia shínaa cáinabi, ¹⁰ ya Frigia shínaa, ya Panfilia shínaa, ya Egipto shínaa, ya náa'a cáinabi Libia shínaaca urrúni Cirénerru. Ái áabibi já'a ínuenai Roma néenee; ¹¹ áabi judíobini já'a, áabi náaweneu judíobiniyu. Ya ái chóniwenai já'a ínuenai Creta néenee ya Arabia néenee. ¡Ya quinínama wéemi natáania chúnsai wachuániyu, linácu liá'a Dios médani máanuica!

¹² Quinínama nacáarrudau jiní náa léenaa namáca; ya nasáta néemi naya wáacoo bácaínaa:

—¿Tánda libésunau liéni cháica?

¹³ Ne áabi nacáida'ee namá'ee:

—¡Cámenai nárra!

Pé'eru íiwadeda Jesús chuáni

¹⁴ Néenee Pé'eru bárruawai náajcha náa'a once apóstoloca, limá'ee cadánani: “Judíobini, ya quinínama náa'a yéenai Jerusalén néenee, yáa léenaa quinínama liáni, éemi sáica liáni nuíiwani'inaa irrú. ¹⁵ Náani jócani cáma naya

léjta imáyu, wáalii las nueveca manúlacaiba.

¹⁶ Jócai cha, léjta limáyumi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Joel, limá'inaami:

¹⁷ 'Bésuneerri'inau á'a amáarracta'inaa éerri, limá liá'a Diosca,

nuwátani'inaa nushínaa Espíritu Santo quinínama chóniwenai íta'aa;

náa'a éenibica washíalicuenaica, ya náa'a íinaca éenibinaaca natáaniaminaa nuchuáni nácu chóniwenairru,

náa'a icúlinaica nacábaminaa natuírricu sái, ya náa'a salínaica nadájuniminaa dajuíshi.

¹⁸ Ya lécchoo nanácu náa'a médenai nuwánacaala, ya nanácu náa'a íinaca médenai nuwánacaala,

chóniwenai nuwátaminaa nalí nuwítee dánaniu liá'a Espíritu Santoca liyáli éerri, natáaniaminaa nunácu.

¹⁹ Éerri rícu núyadaminaa jócai icába cáji, ya cáinabi íta'aa íirrai, ya chichái, ya íisa léjta sáanai cáinabi íta'aa.

²⁰ Liá'a cáiwica catáwacai'inaa, ya liá'a quéerrica náawerri'inau léjta íirrai, jóctanaa línu léja liá'a Wawácalica, léerdi máanui ya sáictai wérri.

²¹ Ne quinínama náa'a mánulicuenai Wawácali jí'inaa nácu, wásedeerri'inaa nayá.'

²² "Éemiu iyá, israelítabinica, liá'a numáni'inaa irrú: Léjta yáa léenau'u sáica, liá'a Jesús Nazaret néenee sáica, liyá washíalicuerri Dios wínani ináneewa limédaca lirrú léjta liwówau'u, Dios méda lirrícueji máanui sáictai wérrica, jócai icába cáji ya señal íbiu. ²³ Ne

quéewanaa ná'ináa néewa náa'a icáaji rícu jíni, léjta limáyu liá'a Dios quéecha, iyája iwínani preso ínuaque'inini itáatani cruz nácu, nawánacanaa washiálicuenai máashiini wérrica. ²⁴ Ne jáiwa Dios cáweda jíni, liwáseda jíni liúcha liá'a cáiwibeeca máanálícaica, jócai léewa liwáalia néeni mamáarraca jíni. ²⁵ Liá'a rey Davidca, limáte Jesús nácuha:

'Nuyá cáberri séewirri liá'a Nuwácalica nunáneewa;
nuyácta liájcha sáicaquicteji, jiníminaa wána núcáacoo.

²⁶ Tándawa sáicta wérri nuwówa, ya nurrába nuínaneyu sáictaca nuwówa.

Cadánani nuwówa cábacoo jinácu.

²⁷ Jiníwata jócuminaa jimáaca nunáanai útawi rícula,
chacábacanaa jócu jínda nuíinaa bádacoo,
nuyáwa jishínaa cashírruedacai jirru májiconáica.

²⁸ Jíyadate nulí iníjbaa yáirri núcáwica,
ya jicámusheda nuyá sáitau'u jiwána nuwówa jináneewa.'

²⁹ "Nuéenajinai, índate núiwa irrú quinínama yáawaa liá'a wawérrimi Davidca máanaliyi ya naquénini, liá'a lishínaa útawica yéerri wáibi újnibii. ³⁰ Ne liá'a Davidca íiwadederri Dios chuáni, ne liá léenaa Dios ma lirru yáawaiyi liá'a báqueerri litáqueerri rey'inaa. ³¹ Chacábacanaa újni licábani liyáca, David táanierrimi liyáca Cristo cáwiactacoo nácu, ya limá'ee líarra jócai'inaa lináanai máacau útawi rícula, jiní

limáshicaimi máashiidacaalau. ³² Ne sáicai, quinínama iyá yáine léenaa Dios cáwedacala liá'a Jesúsca, linácueji quinínama wayá wáiiwadede líiwanaa. ³³ Jesús nácuderriu quéewique'e liácoo liwáacoo sáicaquictejica Dios lisálijinaa éemanacu, tándawa Lisálijinaa yáa lirrú Espíritu Santo limánimi liáca, tándawa chóque'e Jesús yáa walí léja lierra Espíritu Santo icábani iyáca ya éemini. ³⁴ Wáa léenaa David jócai írrrau áacairra, liyá jájiu limá:

'Dios ma Nuwácali, Cristorru:

Jiwáau nuémanacu sáicaquictejica,

³⁵ cáashia numáaca jijínai jíiba yáajba.'

³⁶ "Yáa léenaa quinínama chóniwenai Israel shínaa cáinabi ítesana, quinínama yáawaiyica, liéni Jesús itáatanimi cruz nácula, Dios máacani Wawácaliyu ya Cristo."

³⁷ Náa'a yáawaquenaicoo néemi'inaami liéni, máashii wérri nawówa cáiwinaa, ya nasáta'ee néemiu Pé'eru ya náa'a áabi apóstolucanamá'ee:

—Numánubaca, ¿Tána arrúnaa wamédacai?

³⁸ Pé'eru éeba'ee:

—Éejueda iyáu Diosru, ya ibáutisau bácainaa Jesucristo jí'inaa nácu, quéewique'e Dios méetuerru ijíconaa, ya cháminaa liá irrú liá'a Espíritu Santoca. ³⁹ Liáni libáulini liáca irrú sái'inaawa lierra ya éenibirru, ya lécchoo nalí náa'a yáainai déecuchala; liwówau'u limáca, quinínama náa'a Dios wawácali wówaini limáidaca.

⁴⁰ Liyú liáni chuánshica, Pé'eru táania ya liá nawíteee limá'ee nalí:

—¡Ishírriu náucha nárra chóniwenai máashiini cajíconaánica!

⁴¹ Ne náa'a éewidenai lichuáni, jáiwa nabáutisawai; ne liyáalimi éerri nawínau náibirra náa'a éebidenaica namáanabaca tres mil chóniwenai. ⁴² Quíninama nayá cabálininaa léjta apóstolu éewidau nayá, ya nashírda nanácu wáacoo quíninama liá'a nawáalianica ya na'órau náawacacoo náayaca.

Chíta nayáyu'u quéechanacu náa'a éebidenaimica

⁴³ Quíninama nayá nacáarrudacoo, nacába liá'a jócai nacába cáji Dios médanica narrícueji náa'a apóstolua, liyadaque'e liwítee dánaniu.

⁴⁴ Náa'a éebidenaica yáawaquenaiu saíctaca nawówa náajcha wáacoo, ya nashírridani nashínau nanácu wáacoo; ⁴⁵ nawéndadani nashínau ya quíninama liá'a nawáalianica, ya nashírridani liá'a warrúwaca nanácu wáacoo náa'a carrúni jináatanica. ⁴⁶ Éerri jútainchu náawacacoo templo rícula, ya nábana lícu wáacoo náaya macáishita saíctaca wérri nawówa, jiní báawatai cábacoo liúcha wáacoo. ⁴⁷ Náa saícai Diosru, ya quíninama chóniwenai caníinaa nacába nayá; ya éerri jútainchu Wawácali dáwineda namánabaca náa'a liwásedani'inaaca.

3

Báqueerri macáwai chúneerriu

¹ Áabai éerri, Pé'eru ya Juan náau templo rícula táicala las tres, éerdi judíobini óracoo.

² Néeni, templo núma lícu, báqueerri washíalicuerri macáwai lijíaniu yáajcha, natéeni éerri jútainchu linúma licúla liá'a templo jí'ineerri Hermosa, queéwique'e lisáta náucha warrúwa náa'a wárruenaicoo náacoo. ³ Quéécha'inaami macáwai cába Pé'eru ya Juan, jáni wówai nawárruacuwai templo rícula, lisáta náucha warrúwa. ⁴ Pé'eru ya Juan yáajcha narrátueda'ee lirrú, jáiwa'ee Pé'eru má'ee lirrúi:

—Jicába walí.

⁵ Liá'a washíalicuerri licába'ee nalí, linénda tánashia náa lirrúi. ⁶ Ne Pé'eru má'ee lirrú:

—Jiní nulí warrúwa ya oro, ne liá'a nuwáalianica nuá'a jirrúni: Jesucristo Nazaret néenee sái jí'inaa nácu, jibárroo jijnáaco.

⁷ Linísa'inaami limá liáni Pé'eru, wína licáaji saícaquictejica ya libárrueda jini, ya liyáalimi danáanshi ínu líba rícu ya licúdi nácu. ⁸ Liá'a macáwaica léenuu libárruacoo, ya lichánau lijínacoo, jáiwa liwárroo náajcha templo rúculai, chúnsai lijínacoo líbayu, léenunicoo liá saícai Diosru. ⁹ Quíninama náa'a cábenai lijínacoo ya liá saícai Diosru, ¹⁰ nacáarruda'eewoo nacábacani linácueji liá'a bésuneerricoo, náaca'ee léenaa nacába liá'a washíalicuerrica ya náa léenaa liyácala liá'a séewirrimi wáacoo lisáta warrúwa templo núma lícu jí'ineerri Hermosa.

Pé'eru táania templo júntami

¹¹ Liá'a macáwai níseerri saícacai, jócai máaca Pé'eru ya Juan. Quíninama chóniwenai

nacáarrudau, nacánacau liyácta liá'a templo númera néerra jí'ineerri Salomón shínaa, á'a nayácta nayáca. ¹² Pé'eru cába'inaa liáni, limá nali: “¿Tánda icáarrudau iyá israelítabini? ¿Tánda icába walí újni wayáchu chúni liéni washiálicuerri, újni wayáchu wána lijínacoo wadánaniyu o wéebidaca Dios nácu? ¹³ Liá'a Abrahám shínaa Diosmica, Isaac ya Jacob, wawérrinaimi shínaa Dios, liyáwa Dios bánuerri wawácali Jesús, liwánacaalague'e mawí quinínama yúcha. Ne iyá éejueda romanobinirru quéewique'e náinuacani, ya áawita Pilato wówai liwásaidacani, iyá jócai índa liwásaidacani. ¹⁴ Jócubeecha isáta Pilato yúcha liwásedaque'e liá'a majíconaica ya sáicaica, iyá isáta liwásedaque'e irrú báqueerri cáinuacai. ¹⁵ Ya cháte ínuua liá'a yáirri wacáwica. Ne Dios cáweda báaniu jini, táda linácueji wayá wáiiwadede linácu yáawaiyi. ¹⁶ Liá'a wáneerri cadánani licáwa liéni washiálicuerri icábani iyá icúnusianica, léebidaca lijí'inaa Jesús nácu. Liá'a limáacau liwówau Jesús nácu liyáwa wáneerri lichúnicoo sáica quinínama, léjta icábau'i quinínama.

¹⁷ “Nuá léenaa, nuéenajinai, quéecha'inaa iwácanai ínuua Jesús, yáawaiyi iyá ya iwácanai jócai yáa léenaa liá'a imédanica. ¹⁸ Ne Dios méda cha licábacanaa liá'a náiiwanimi libéecha náa'a quinínama íiwadedenai Dios chuáni báinacu: Léecala'e liá'a Cristoca máanali'inaa. ¹⁹ Tánda, iyá rúnaa éejuacoo Diosru, ináwida iwíteu, quéewique'e liméetua yúcha ijíconau. Ne cájbami Wawácali bánua irrú éerri iwówa

íyabaque'iu, ²⁰ libánua irrú Jesús, liá'a liwínani quéechanacu léjta Cristo irrú'inaa. ²¹ Báawita chóque'e Jesucristo yáa chaléja áacairra, cáashia Dios lichúni quinínama, léjta limáyumi nalí náa'a íiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu yéenaimi báinacu. ²² Moisés íiwadeda nanácu náa'a wawérrinaimica: 'Liá'a wawácali Diosca liwána báqueerri jíacoo éewiderrri Dios chuáni léjta nuyá. Éewidau lirrú quinínama liá'a limánica, ²³ jiníwata quinínama liáni jócai méda liwánacaala liá'a íiwadedeerri Dios chuáni, jiérri'inau lirrícucha liáni chacáaleeca.'

²⁴ "Ya quinínama náa'a íiwadedenai Dios chuáni, ne íiwadedeerrini Samuel quéechanacu, natáania lécchu linácu liáni éerrica. ²⁵ Iyája irríshibiaminaa liá'a Dios máni liáca narrícueji náa'a íiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu, ya lécchoo irríshibiaminaa liá'a Dios mánica nalí náa'a wawérrinaimica. Ne Dios ma Abrahámru: 'Quinínama náa'a chóniwenaica yéenai cáinabi ita'aa narríshibiaminaa, saícai nanácu náa'a natáqueenaimica.' ²⁶ Quéecha'inaa Dios cáweda licúuleu, libánuani quéechanacu iyáctala, quéewique'e litúya iyá, quéewique'e iyá bácainaa imáacaque'e ijíconau éejuaque'iu lirrú."

4

Pé'eru ya Juan nanáneewa náa'a wánacaleenaica

¹ Újnibii Pé'eru ya Juan táanenaimi nayáca chóniwenairru, jáiwa náiiinu nalí náa'a

sacerdóteca, liájcha liá'a liwácali liá'a catúyacai templo ya náajcha náa'a saduceobinica.

² Íwirri wówa jiníwata Pé'eru ya Juan éewidenai náa'a chóniwenai, ya namá'ee léecala'e liá'a nacáwiactacoo máanalicai yúcha yáawaiyi, jiníwata licáwiacaalau liá'a Jesúsca.

³ Jáiwa nawína nayá preso, ya jái táicalacai, nawárrueda nayái cuíta manúma ricúla cáashia jucámarraca.

⁴ Ne íchaba náa'a éemenai lichuáni, náa'a éebidenaica Jesús nácu; namáanabaca náa'a chóniwenai éebidenai lichuáni atéwani cinco mílca jócai wajútada

náa'a sáamanaica ya ína.

⁵ Cajójchanaami náawacau lirrícu liá'a Jerusalén náa'a judíobinica wácanaica, ya náa'a salínaica ya náa'a quéewidacanaica ley shínaaca.

⁶ Néeni yáca liá'a Anás, nawácali náa'a sacerdótebini, Caifás, Juan, Alejandro ya quinínama náa'a néenajinai náa'a sacerdótebini wácanai éena.

⁷ Nawána natéeca Pé'eru ya Juan, naínda nayá nasáta néemiu nayá:

—¿Tána wánacaala nácu, ya tána jí'inaa nácu jini iméda iyáji liáni?

⁸ Jáiwa Pé'eru, cashiámui Espíritu Santoyu, léeba jini:

—Chóniwenai wácanai ya salínaibini:

⁹ Iyá isáta éemiu wayá linácu liáni bálínerricoo, yáaque'e léenaa chítashia éewau sáicaqui jiníni.

¹⁰ Wée sáicai, wáiiwa irrúni quéewique'e náa léenaa náa'a quinínama chóniwenai Israel néenee sánaca, ne liéni washiálicuerri yéerri áani, quinínama náneewa, sáicacai Jesucristo jí'inaa nácu Nazaret néenee sái, liyája

lierra iwánanimita natáata cruz nácu, liá'a Dios cáwedanimica. ¹¹ Liéni Jesús léjta íba iyá camédacani cuíta jócaimi iwówai, ne liyáwa ínuerri limédacoo yáawaiyi íbaca. ¹² Quiní báqueerri mawiá éeneerri litée wayá áacairra, jiníwata mawiá éerri rícu Dios yáni mawiá báqueerri washiálicuerri éeneerri liwáseda wayá, újni Jesúsca.

¹³ Ne nacába'inaa jini, náa'a chóniwenai wácanaica, natáania danáanshiyu náa'a Pé'eru ya Juan, náa léenaa washiálicuenai jócani éenajta éewa naliáca, yáni léenaa májta rímii, jáiwa jiní namácai nacáarrudacuwei, ya náa léenaa jini éewidenaicoo Jesús shínaa. ¹⁴ Mawí'inaa, lécchoo liá'a bálínerrimiu jái saícacai, néeni limáaca náajcha, tánda quiní néewa namáca linácucha. ¹⁵ Jáiwa nawána najiácuwai náawacactacoo yúcha, jáiwa namáacau natáaniaca nayáca nayáwoo. ¹⁶ Nayá namá'ee:

—¿Tána waméda náajcha náani washiálicuenaica? Quíninama chóniwenai yéenai Jerusalén rícu yáine léenaa namédau liéni jócai wacába cáji, quiní wéewaca wamáca jóca namédani. ¹⁷ Ne léju liáni jócubeecha wawówai wéemi nanúma licuéji, wacáarruda nayá, jócu béecha natáania mawiá Jesús jí'inaa nácu.

¹⁸ Jáiwa namáida nayái namá nalí jócu béecha natáania mawiá, jócu béecha néewida mawiá, quiní nácu mawiá lijí'inaa nácu liá'a Jesúsca.

¹⁹ Ne liá'a Pé'eru ya Juan néeba nachuáni:

—Isátate éemiu iyá jájiu, saícactani Dios náneewa, wéewidaquicta ichuáni quéechanacu ya jócuweeca wéewida Diosru.
²⁰ Wayá jócani éewa wamáaca wamá liá'a wacábanica ya liá'a wéeminica.

²¹ Náa'a chóniwenai wácanaica nabáulida nayá, ne namáaca nayái. Quní náiiinu najíconaa, jiníwata náa'a chóniwenai médenai saícái Diosru quinínama, linácucha liá'a bésuneerricoo.
²² Liá'a washiálicuerrica chúneerricoo saíca léjta licábacanaa jócai nacába cáji, wáaleerri'e mawí cuarenta camuí yúcha.

Náa'a éebidenaica Jesús nácu sátenai Dios yúcha nadánaniu jócai cáarrunaa

²³ Pé'eru ya Juan jáni nawásedacai, náawacacoo najúnicaí yáajchau náiiwa nalíni quinínama nawácanai náa'a sacerdotébini ya salínai máni nácucha.
²⁴ Néemi'inaamini, quinínama áabebacta nasáta Dios yúcha, namá cháa: “Wawácali, jiyá méderri éerri, ya cáinabi, ya manuá ya quinínama liváaliani néeni,
²⁵ jimáte lirrícue liá'a Espíritu Santoca ya linúma licuéji liá'a lishínaa cashírruedacai jirru Davidca:

‘¿Tánda cha chóniwenai ya cárra?

¿Tánda naméda mawítee liáni?

²⁶ Náa'a reyebini ya náa'a wánacaleenai cáinabi íiwirri nawówa,
 nayá quinínama náajcha áabenaani yáca Dios júnta,
 ya najúnta liá'a Dios wínanica, liá'a Mesíasca.’

27 “Yáawaiyica lé'e liá'a Heródesca ya Poncio Pilato yáawaqueneu áani, lirrícu liáni chacáaleeca, náajcha náa'a chóniwenai báawatani chuáni ya náa'a israelítabinica, najúnta náa'a jishínaa Santoca shírruederri jirru Jesúsca, léjta liá'a jiwínanica Mesíasca. 28 Cháminaaja, nayá namédaminaa léjta jinísau jimácai, arrúnai'inaa bésunacoo. 29 Wáalee, Wawácali, jicábateni nabáulidau wayá, ne wayá shírruedenai jirru, jiyúda wayá jócubeecha cáarru wáiiwa jichuáni. 30 Ne jidánaniyu saícaque'e náa'a chóniwenai bálinaaicoo, wamédaque'e báawataica ya jócai wacába cáji lijí'inaa nácu liá'a Santo shírruederri jirru Jesúsca.”

31 Nanísa'ínaami nasátacuwai, á'a nayáctaca jáiwa licúsuwai; jáiwa cashiámu nayái Espíritu Santoyu, náiiwani cha nawíteemija liá'a Dios chuánica.

Quinínama méenaami nashínaa nashínaa quinínama

32 Náa'a éebidenai íchabani, ne quinínama áabenaawawówa náajcha wáacoo. Quiní máirri jishínaacalani bácai, ne nashínaa quinínama. 33 Náa'a apóstolubini íiwenai cadánani wawácali Jesús cáwiactacoo, ya Dios túya nayá máanui quinínama. 34 Quiní liyáali náiiibi carrúni jináatai, nawáalianai cáinabi, ya cuíta nawéndani, liá'a warrúwaca, 35 náani apóstolubinirru nachújidaque'ini quinínamarru, léjta narrúnijina bácaínaa. 36 Cháwate libésunacoo báqueerrirru néena

náa'a levítabinica jí'ineerri José, Chipre néenee sái, liá'a apóstolubini yáni jí'inaashi báawatai jí'ineerri Bernabé (liwówaiyu limáca “Liá sáictai wówa chóniwenai yáajcha”). ³⁷ Liéni washiálicuerrica wáaleerri áabai cáinabi, jáiwa liwénda jíni limáaca warrúwa nacáaji rícu náa'a apóstolubinica.

5

Liá'a jíconaashi Ananías shínaaca ya Safira shínaaca

¹ Ne néeni báqueerri, jí'ineerri Ananías, ne nayá Safira línu yáajchau, wéndenai áabai cáinabi. ² Liéni washiálicuerrica, limédani línu yáajchau namáacau warrúwa éenaa yáajcha, ya namáaca áabata warrúwa nacáaji rícu apóstolubinirru. ³ Pé'eru ma Ananíasru:

—Ananías, ¿tánda jínda Wawásimi wáaroo jiwówa licúla, jéenedaquinicta lichálujueda jiyáca Espíritu Santoca, áawita jiwína warrúwa éenaa napáidaumi jirru cáinabi? ⁴ ¿Ya jócai jishínaa léji lierra cáinabica? Ya jiwéndana jíni ¿jócai jishínaa lierra warrúwaca? ¿Jiá jiwówai jiméda jinúma yúwicau? Jócai méda jiyá jinúma yúwicau washiálicuenairru, méderri jiyá jinúma yúwicau Diosru.

⁵ Ananías éemi'inaami liáni, licáu máanalina. Náa'a quinínama yáine léenaa cáarru wérri nayá. ⁶ Jáiwa áabi icúlinai ínuui, nadájida liá'a limáshicaimi natéeni naquéniqui'ini.

⁷ Újni matáli hora liáwinaami ruwárruau ruá'a Ananías ínuuca, jócu yáa léenaa tánashia bésuneerriwai. ⁸ Pé'eru sáta léemiu ruyá:

—Jíiwa nulíni: ¿Iwénda iyá liárra cáinabica le liwéni imáni nácucha?

Jáiwa ruéeba jíni:

—Jajá, léewa liwéni liérra.

⁹ Pé'eru ma rulí:

—¿Tánda itáania chárra éeneda iyáca Espíritu Wawácali shínaa? Náa'a ínu chéji téenaimi nabáyau jíinirri, chócaja natée jiyá léccchooja.

¹⁰ Jái liyáli rucáu ruá'a Safira máanali'inaa Pé'eru íiba néeni. Nawárruau'inaa icúlinai, náinu runácu máanali, ya natéu naquéni ruyá rúnirri éema nácu. ¹¹ Quinínama náa'a iglesia ísanaca, ya náa'a quinínama yáine léenaa liá'a bésuneerricoo, jáiwa cáarru wérri nayái.

Íchaba jócai nacába cáji ya méderricoo

¹² Dios yúda apóstolubini namédaque'e jócai nacába cáji ya méderricoo wérri chóniwenai íibi; ya quinínama yáawaquenaiu templo núma néerra jí'ineerri Salomón shínaa. ¹³ Quiní néenaa náa'a áabica liwówai liwína yáacacoo náajcha, cáarruca nacába nawácanai, báawita quinínama chóniwenai cawáunta nayá natáania nanácucha sáica. ¹⁴ Jáiwa manuába nayá washiálicuenaica ya ínaca, náa'a éebidenaica nawácali nácuu. ¹⁵ Najéda náa'a bálinaicoo cáaye rícula cama ita'aa ya yáarrubaishi ita'aa, jáicta Pé'eru bésunawai, cadánia litána wínaque'e nayá. ¹⁶ Ya léccchoo áabi chacáalee urrúnini liyáca yáaineu íchaba chóniwenai Jerusalén néerra, téenaiu bálineseu ya

chóniwenai wáaleenai espíritu máashii; ne quinínama saícani'inaa.

Náa'a apóstolubinica nacánaquedani

¹⁷ Liá'a sacerdotébini wácalica ya náa'a saduceobini éenaaca, yáainai liájcha, jáiwa cadéni nayái. ¹⁸ Jáiwa nawína apóstolubinimi preso naníqui nayá cuíta manúmai rícula chacáalee shínaa. ¹⁹ Ne báqueerri ángel Wawácali shínaa liméecu táayee linúma liá'a cuíta manúmaica, jái lijéda nayái jáiwa limá lirrúí: ²⁰ “Yáa namówai, íibayu templo rícula, íiwa chóniwenairruni liéni cáwiacaishi wáliica.” ²¹ Léjta éemiu'inii, cajójchanaami nawárroo manúlacaiba templo rícu, jáiwa néewidai. Nácula, liá'a sacerdotébini wácanai ya náa'a yéenai liájcha, namáida salinaibini israelita áabai yáawaquedenaiu nawácanai nayáwoo, nawána nácu néeda cuíta manúmai rícueji náa'a apóstolubinica. ²² Ne náiiinu náa'a catúyacani cuíta manúmai rícula, jócu náiiinu nanácu náa'a apóstolubinica. Jáiwa néejoowai chuánshi yáajcha, ²³ namá'ee:

—Wáiiinu cuíta manúmai báyeerricoo saíca, ya soldado néeninini túyaca cuíta núma júntami; ne waméecu'inaani quiní wáiiinuni nácu lirrícula.

²⁴ Quéecha'inaa léemiqui jíni sacerdotébini wácalica, ya liá'a nawácali náa'a catúyacani templo, ya nawácanai náa'a sacerdotébini, nasáta'ee nayá wáacoo táshia liáu léju liáni.

²⁵ Néenimichu báqueerri íinu, limá'ee nalí:

—Náa'a iwárruedanimica cuíta manúmai rícula, náa'a yáa templo rícula éewidenai nayáca chóniwenai.

²⁶ Liá'a nawácali náa'a catúyacanica náajcha náa'a túyenai, náau néeda nayá; ne jócani náinueda, cáarruca nacába chóniwenai íinueda nayá íibayu. ²⁷ Náiiinu'inaami natée nayái najúntanaa nawácanaicoo, liá'a nawácali náa'a sacerdotébini limá nalí:

²⁸ —Wayá wanísa wamá irrúi jócubeecha itáania mawiá, linácu mawiá léji liérra jí'inaashi liérra. ¿Iyá tána imédajoo? Jái cashiámu iméda Jerusalén liyú liérra éewidauca, ya líta'aa mawí iwówai yáa wáta'a limáanalica liérra washiálicuerrica.

²⁹ Pé'eru ya náa'a apóstolubini néeba'ee chá'a:

—Mawí cawéni liá'a Dios wánani wamédaca, liúcha liá'a washiálicuenai shínaaca. ³⁰ Liá'a Dios wawérrinaibimi shínaa cáwedeerri Jesús, léja liérra íinuanimica icuájidani cruz nácu. ³¹ Dios nácu da liyá limáaca liyá machácaniquicteji, limáaca liyá nawíta ya wásedeerri nayá, quéewique'e chóniwenai quinínama Israel shínaa néejoooco Diosru ya néewaqué'e najíconaa méetuacoo. ³² Wayá yáini léenaa léchchoo wacábacaalani, tánda wáiiwani léchchoo, liá'a Espíritu Santo Dios yáni nalí léquichoo náa'a éebidenaica.

³³ Quéécha'inaa néemi jiliáni, íiwirri wérri nawówa, jáiwa nawówai náiiinuaqui jíni. ³⁴ Ne náiiibi náa'a nawácanaica, báqueerri fariseo jí'ineerri Gamaliel, báqueerri quéewidacai ley shínaa, chóniwenai íchaba cawáuntani'e.

Jáiwa libárruawai ya liwána najéda nayá náa'a apóstolubini íchaitaa. ³⁵ Néenee limá nalí náa'a áabi wánacaleenaica:

—Israelítabini, cáwi icába yúchaujoni namédani'inaa náani washiálicuenaica. ³⁶ Édacaniu báinacu nácu báqueerri washiálicuerri jíateu jí'ineerri Teudas, máirri'e liyá washiálicuerri wérricala'e liyá, jáiwa'ee cuatrocientos washiálicuenai yáau liájchai. Ne liéni náiinuanica ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai, jáiwa amáarra quinínama jíni. ³⁷ Néenee liáwinaami, liá'a censo éerdimi, jáiwa lijiáu báqueerri Judas, Galilea néenee sái, jáiwa'ee línu áabi yáaineu liájcha; jáiwa náiinua jíni lécchoo, ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai. ³⁸ Tánda, nuá iwítee imáaca náani washiálicuenaica, u'iníquiú náajcha. Jiniwata liáni shínaashica washiálicuenai shínactani bésuneerri'inau. ³⁹ Ne Dios shínactani, jócainaa éenaa yáajcha. Cáwiwa icá yúchaujoo, wíshiquicta iméda iyá danáanshi Dios júnta.

Nayá naméda liwánacaala. ⁴⁰ Jáiwa namáida apóstolubini, néenee nabásaida nayá, jáiwa néeneda náiiwaca jócubeecha náiiwa Jesús jí'inaa mawiá; liáwinaami nawáseda nayái. ⁴¹ Náa'a apóstolubinica jiáineu nanáneewa náa'a wánacaleenaica sáitani wérrí wówa, léca, Dios wówaiyu carrúni jináatai máashiicaishi linácucha liá'a Jesús jí'inaaca. ⁴² Éerri jútainchu néewidaca ya náiiwaca liá'a sáicaica chuánshica Jesús shínaa liá'a Mesíasca, léjta templo rícu ya cuíta lícu.

6

Namáaca siete cayúdacani iglesia rícu

¹ Liyáali éerrimi, namáanabaca náa'a éebidenaica dáwinerri liáacoo mawí, natáania néemi griégoyu, jáiwa najútawai nanácu náa'a táanianai hebreoyu, namá'ee nanácucha náa'a máanirrini griegasca jócala néenaa natúya nayá saíca jáicta éerdi nachújidaca. ² Náa'a doce apóstolubini náawaqueda'ee náa'a éebidenai quinínama, namá'ee nalí:

—Jócai saíca wamáaca liá'a wáiiwadedada Dios chuáni linácu jiliáni washírruedau náaya náa'a chóniwenai carrúni jináatanica. ³ Tándá, wéenajinai, imúrru íibi siete washiálicuenai icúnusiani wítee, cawíteenibinai ya cashiámu Espíritu Santoyu, wamáacaque'e nalí liéni tráawajuca. ⁴ Wayáminaa mamáarraca sátaacoo ya wáiiwadedada Dios chuáni.

⁵ Quinínama áabenaá nawówa, jáiwa nawína Esteban, washiálicuerri cashiámui wítee éebiderri ya Espíritu Santo nácu, ya Felipe, ya Prócoro, ya Nicanor, ya Timón, ya Parmenas, ya Nicolás, báqueerri Antioquía saí, quéecha níquerriu judaismo rícula. ⁶ Jáiwa natée nayá apóstolubini néerra, jáiwa nasáta Dios yúcha nanácuda nacáajiu náta'aa, quéewique'e Dios yúda nayá linácu liáni tráawajuca.

⁷ Liá'a Dios chuánica mamáarracai dáwinacoo libéechalawoo, liá'a namáanabaca náa'a éebidenaica mamáarracai manuábaca Jerusalén rícu. Mawíquichuca íchabani sacerdote judío éebidenai linácu.

Nawína preso Esteban

⁸ Esteban cashiámui Dios wíteeyu, ya saícabeeyu Dios shínaa, liméda jócai nacába cáji ya liá'a méderricoo chóniwenai íibi.

⁹ Áabibi sinagoga rícu jí'ineerri cashírruedacani jáni wasácuwai, náajcha náa'a áabi Cirene néenee sána, Alejandría néenee, Cilicia néenee, cáinabi Asia néenee sái, náani chóniwenai cá jáiwa nacáita yáacawai Esteban yáajcha; ¹⁰ ne jócai néenaa liájcha, jiníwata litáaniacala lidánaniyu liyú liá'a liwíteeyu Espíritu Santo yáni lirrú. ¹¹ Napáida'ee áabibi lécchoo náiiwaque'e Esteban íiwaca chuánshi máashii Moisés júnta yá Dios júnta léquichoo. ¹² Cháwa cábacanaaji nacáarralia chóniwenaiji ya salínai ya quéewidacai ley shínaabini; tánda natáca Estébanmi, nawínani preso, jáiwa natée jini chaléeni nawácanai néerra. ¹³ Jáiwa namúrru chóniwenai canúmai yúwicani, namá'ee:

—Liéni washiálicuerrica jócai éenaa manúmaca lijúnta liáni santo temploca ya lijúnta liá'a leyca. ¹⁴ Ne wéemi jimáca liérra'ee Jesús Nazaret néenee sáica, licáarraliani'inaa liérra temploca, náawiderrri'inaa liá'a wíteeshica Moisés máacanimica.

¹⁵ Náa'a wánacaleenaica, náa'a quinínama wáainecoo, nacába'inaa Esteban, nacába lináni jicá'a báqueerri ángel.

7

Esteban méderrri liwícaubaliu

¹ Liá'a sacerdotébini wácanai lisáta léemiu Esteban, liá'a namáni jinácucha yáawactajani,

² Jáiwa léeba jíni: “Iyá numánubaca ya iyá nujúnicaica, émiteni nulíni: Washínaa Dios cadánani balíbalí wérrica, liyada liyáu wawérrimi Abrahámru, liyá'inaami cáinabi Mesopotamia shínaa, jóctanaa liáu liyáca Harán rícula, ³ ne limá lirrú: ‘Jimáaca jishínaa cáinabiu ya náa'a jimánubaca, jiá namówai chaléeni cáinabi núyadani'inaa jirrú.’ ⁴ Jáiwa, Abrahám jiáu chéji Caldea néenee, jáiwa liáu liyá Harán rículai. Liáwinaami máanali jisálijinaami ya Dios índa Abrahám áani ínuuctala iyá chóque'e. ⁵ Ne quiní lishínaa limáacani néeni; quiní wíta liwáidactana líbau. Ne limá lirrú liáminaa lirrújoo liáni cáinabica quéewique'e liáwinaami máanalicojoni limáacau litáqueenairru, (áawita liyáali éerrijoo Abrahám jiníte cúulee). ⁶ Lécchoote, Dios ma lirrú, táqueenaiminaajoo yáaine'inaa chaléjta chóniwenai báawatani áabai cáinabi báawatai íta'aa, chóniwenai íjirra, máashiiminaa nacába nayájoo cha mánubaca cuatrocientos camújoo. ⁷ Lécchoo Dios ma lirrú: Nuyáminaajoo cástigaa nayájoo yáaine líta'aa lierra cáinabi náa'a wánenaica nájirra nayá, liáwinaami'inaajoo najiáminau che jórra náinuminaa nusírbia nulíjoo líta'aa liáni cáinabicojoo. ⁸ Limácanica Dios méda Abrahám yáajcha, liwána náiju nachípi dácú íimanaa. Tándá, liwáalianami ocho éerri lijíacuwai jicúulee Isaac, Abrahám íju lichípi dácú íimanaa. Cháwa liméda Isaac licúulee Jacob yáajchau, ya Jacob liméda lécchoo léenibi yáajchau, nayáwa'ee nasálijinaa náa'a doce

tribu israelítabinica.

⁹ “Náani Jacob éenibica, náa'a wawérrinaibimi quéecha, cadéni'inaa nacába néenajirri José, jáiwa nawénda jíni natéequ'e jíni Egiptola léjta nájirra. Ne Dios yéerri José yáajcha, ¹⁰ ne litúya liyá liúcha liá'a máashiu liwówa. Dios liá lirrú wíteeshi máanui, jáiwa saíca licáaco Faraónrui, rey Egipto shínaa, jáiwa limáaca Josémi wánacaleerri Egipto rícu ya cuíta máanui wéerri rícula.

¹¹ “Liyáali éerrija inaashi ya máashii wéerri nawówa quinínama cáinabi Egipto rícu ya Canaán rícu ya náa'a quéecha wawérrinaibi quinínibinai wáalia náaya'inau.

¹² Quéecha'inaami Jacob yáa lénaa Egipto néeni ái'e trigoja, libánua'ee néerra léenibiu, nuwówayu numáca náa'a wawérrinaibimica. Léewate quéecha nácuí náctamiu namédanimi liáni. ¹³ Náa'a náau chámaichui, jáiwa José líyadau nalí néenajinaica liyá, jáiwa Faraón yáa lénaa tánashia éena léji liá'a Joséca.

¹⁴ Mawí libéechau, jáiwa José libánua jisálijinaa Jacobru ya náa'a jéenajinai, setenta y cinco chóniwenai, natéequene'e nayá Egiptola.

¹⁵ Léewau'inaa Jacob éewa liácoo Egipto néerra; liáwinaami néeni máanali jíni, liáwinaami néeni lécchoo máanali náa'a wawérrinaimi.

¹⁶ Liá'a nayájidemi Jacob natéeni Siquem néerra, naquénique'e nayá líta'aa cáinabi liá'a Abrahám liwénini warrúwayu néenibi yúcha náa'a Hamor, Siquem néeni.

¹⁷ “Quéecha'inaami urrúni liá'a éerri licúmpliactala'inaaco liá'a Dios máni liá'a

Abrahámru, náa'a chóniwenai israelítabinica manuába wérri nadáwinacoo Egipto shínaa cáinabi ita'aa. ¹⁸ Ne liyáali éerri báqueerri rey wánacaala Egipto rícu, jócai cúnusia José. ¹⁹ Liáni rey lichálujuedate washínaa chóniwenai, ya liá nalí cáiwinaa náa'a wawérrinaimica; liwána máashiiyu namáaca ya náiinua nacúuleu wáliimi jiácoo. ²⁰ Ne liyáali éerrimi Moisés jiáu. Liyá samálitaca saíctai Dios cába liwítee, ya lisálijinaa ya litúwa dáwina jini liyá líbana lícuu matáli quéerri. ²¹ Ne quéecha'inaami arrúnaa namáaca liyái, Faraón míyacaula éeda jini ta rudáwinaqui jini jicá'a chúnsai rucúuleeca. ²² Tándawa Moisés éewidau nawítee rícueji náa'a egipcioa, jáiwa lináwau washílicuerri máanui wérri wítee, chuánshiyu ya liá'a limédani nanáneewa.

²³ “Liwáalia'inaami cuarenta camuí, Moisés yá'eewoo licábadedaca israelítabini, náa'a chúnsana lishínaa chóniwenai lírranaa wéenaica. ²⁴ Ne licába'inaa báqueerri egipcio ínueda liyá báqueerri israelita lénaa, Moisés wárrua'eewoo liyúda lénaaca, jáiwa línua egipciami. ²⁵ Ne jiniwata Moisés máirri lirrúwoo léenajinai israelítabini yáaquinicta lénaa, lirrícue'inaacala Dios jéda nayá liúcha liá'a carrúnatabeeca; ne nayá jócu nénaa náa lénaa jini. ²⁶ Ne áabai éerri ricúla, Moisés ínu licába chámata israelítabini ínu yáaquenaiu nayáca, ne liwówai lichúni nayá, limá'ee nalí: ‘Iyá éenajinai yáaquenaiu; ¿tánda ínueda iyácau? ²⁷ Néenee liá'a báqueerri ínuederri liyá lijúnicaiu lidána'ee Moisés

limá'ee lirrú: ¿Tána máaca jiyái wawácali ya cáberri'inaa wanácu? ²⁸ ¿Ya jiwówai jíinua nuyá lécchoo léjta jíinua'u táiquicha egipcioca? ²⁹ Quéecha'inaami léemi léeni, Moisés máni'eewoo liácoo Madián shínaa cáinabi néerra. Néerra liyái áawita jócaini néerra sáimi, liwáalia chámata léenibiu néerra.

³⁰ “Cuarenta camuí liáwinaami, liyá chaléeni jiníctala yáa, urrúni lirrú liá'a dúuli jí'ineerri Sinaí, báqueerri ángel iyadau lirrú áabai banácali jí'ineerri zarza jújunerriu íbi liyáca.

³¹ Moisés cáarruda'eewoo licába liá'a licábani liyáca, ne quéecha'inaami lirrúnicoo licába mawí urrúni, léemi'e liwácali chuáni, limá'ee lirrú: ³² ‘Nuyáwa liá'a Dios iwérrinaimi shínaaca. Nuyáwa Dios Abrahám shínaa, ya Isaac ya Jacob.’

Moisés chána'eewoo lichéchinacoo licáarruniu, jóca'ee liá liwówau licábacani. ³³ Néenee liwácali má'ee lirrú: ‘Jimídu jizápatoeu, jiníwata lierra cáinabi jibáwacta jiyáca madúnucunai.

³⁴ Jucámarranaa nucába carrúni jináata nushínaa chóniwenai yáainai Egipto nácu. Nuéemi nawítama jútacoo, tándawa núrrucuaú quéewique'e nujéda nayá máashii yúcha. Tándawa jíinu chérra, quéewique'e nubánua jiyá Egiptola.’

³⁵ “Ne áawitate nacháani Moisés ya namáte lirrú: ‘¿Tána máaca jiyái wawácali cáberri'inaa wanácu?’, Dios bánua liyá nawácali'inaa jéderri'inaa nayá máashii yúcha, lirrícueji liá'a ángel iyaderricoo lirrú banácali zarza jújunerriu íbi. ³⁶ Ne Moisés walierra jéderrite

wawérrinaimi Egipto rícuha, liá'a méderrite jócai wacába cáji ya liá'a wacábanica líta'aa liá'a cáinabi Egipto shínaaca, chaléeni manuá quíirrai néerra ya chaléeni jiníctala yáairri cuarenta camuí'inaa. ³⁷ Léwa Moisés léja lierra máirrimi nalí náa'a israelítabinica: 'Dios wánaminaa lijiácoo íibicha báqueerri cáiiwadedacani nuchuáni léjta nuyá. ³⁸ Léwa Moisés lécchoo léja lierra jinederrimi israelita wítabi jinícta yáairri, liájcha liá'a ángel táanierrimi lirrú dúuli jí'ineerri Sinaí néeni, ya náajcha náa'a wawérrinaibimica; liyáwa liá'a ríshibierrimi chuánshi cáwii quéewique'e libésuneda walíni.

³⁹ "Ne náa'a wawérrinaibimi jócu nawówai néewida lirrú, quéewanaa nacháanicajani nawówai néejoocoo Egiptola. ⁴⁰ Namá'ee Aarónru: 'Jiméda walí áabibi diose jinedeerri'inaa wawítabi, jiníwata jócai wáa léenaa tánashia yéesa léji líeni Moisés jederrimi wayá Egiptoeji'. ⁴¹ Néenee naméda áabai ídolo léjta pacáa cúulee cábacanaa, náiinua lirrú cuéshinai ta naméda liyánaami áabai fiesta wérri, lirrú liá'a becerro cábacanaaca nayái médaca. ⁴² Tándawa linácueji, Dios shírriu náucha línda náa lirrú saícai náa'a sáliica. Ne cháwa litánacoo nacáashte ita'aa náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu:

'Israelítabini, ¿Ya jócute cuarenta camuí jinícta yáairri,

yáate nulí cuéshinai éemanimica ya áabata mawí?

⁴³ Ne jócu cha jíni, quéewanaa yáanaida
licábacanaa liá'a dios jí'ineerri Moloc,
ya liájcha liá'a sáalii cábacanaa lishínaa liá'a
dios Refán,

dios cábacanaa quéewique'e yáa nalí saícai.

Tándawa núcaminaa iyá chaléeni áabai cáinabi
ítala, mawí chaléeni jí'ineerri Babilonia.'

⁴⁴ "Wawérrinaibimi wáalianaite chaléeni
jinícta yáairri templo licábacanaa léjta tólda
máanui, cháí médacoo léjta Dios íiwaumi
Moisésruni, léjta líyadau lirrú licábacanaa.

⁴⁵ Náa'a wawérrinaibimica narrishibia líeni
templo cábacanaaca máaquerricoo nalí,
ya náa'a íinuenaimi Josué yáajcha naínda
yáajchau jíni quéecha'inaami néeda áabi
chacáalee cáinaberra, náa'a Dios jédani
nabéechau. Chacábacanaa cáashia David
yáctalaca. ⁴⁶ Liá'a rey Davidca saíca Dios

cábaqui jíni, liwówaite liméda áabai yáarruishi
nayácta'inaamicta náa'a Jacob táqueenaimica.

⁴⁷ Ne Salomón walierra bárruedeerrimi
templo Dios shínaaca. ⁴⁸ Áawita liá'a Dios
áaque saíca jócai yáa templo rícu namédani
nacáajiyu washíalicuenaica. Léjta limáyu'u
liá'a cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu:

⁴⁹ 'Liá'a éerrica léwa nuárrui,

liá'a cáinabica léwa numáacacta nuíibau.

¿Chítashia cábacanaa liá'a cuíta nabárruedani
nulí?,

limá liá'a wácalishica;

¿tánashia nuárrui nuwówa íyabacta'inau jíni,

⁵⁰ ne nuyáwa lierra méderri quinínama
yáairrica?'

⁵¹ “Ne Esteban má'ee nali mamáarraca: Iyá mamáarracani mawíteeca, wáalianai iwíbau ya iwówa jócai éebida. Séewirri iyá lijúnta liá'a Espíritu Santoca. Cháni cábacanaa léjta iwérrinaimi. ⁵² ¿Tána náiiibicha náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu jócani iwérrinaimi ínueda? Nayá ínuenai náa'a íiwenai línuçala'inaa liá'a chóniwerri machácanica, ne chóque'e linísaca línu líeni washialícuerri machácanica, iyá yáa lijiconaa ya ta ínuaquí jíni. ⁵³ Iyá, ríshibienai liá'a ley narrícueji náa'a ángelbinica, jócai iméda wánacaala.”

Esteban máanalica

⁵⁴ Quéecha'inaami néemi jiliéni, íwirri wérri nawówa, náamuéda néu Esteban júnta. ⁵⁵ Ne liyá, cashiámui Espíritu Santo wíteeyu, licába áacairra licába'ee Dios cámarra, licába'ee Jesús bárruerriu liyáca saícaquictejica Dios éema nácu. ⁵⁶ Néenee limá'ee:

—¡Icábate! nucába éerri méecucoo, ya Washialícuerri Dios Cúuleeca saícaquictejica Diosru.

⁵⁷ Ne nayá nabáya'ee nawíbau, namáidada'ee cadánani náu'eewoo linácula quinínama.

⁵⁸ Najéda'ee chacáalee rícuha jíni ya náiiinueda'ee íbayu jíni; yá'ee yáinai lijiconaa namáaca'ee liá'a líibalaca báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Saulo, quéewique'e litúyacani.

⁵⁹ Nácula náiiinueda íbayuni, Esteban óra'eewoo limá'ee: “Nuwácali Jesús, jirríshibia nucáwica.” ⁶⁰ Néenee litúyau liúrrui juátamiyu limáidada'ee cadánani

limá'ee: “¡Nuwácali, ujédacaniu linácu liáni najíconaaca!” Ne linísa'inaami limá léji liéni, máanali jíni.

8

¹ Saulo néeni yáaca, áabenai wówa náajcha náiinua'inaa Esteban.

Saulo cánaquedeerri náa'a éebidenai Dios chuáni

Liyáali éerrimi lichána naméda jináwiu najúnta náa'a éebidenai Dios chuáni Jerusalén rícu. Ne bácai rími náa'a apóstolubini máaquenai Jerusalén rícu, ne náa'a quinínama éebidenai nacáarraliau quinínama cáinabi itala Judea shínaaca ya Samaria. ² Áabi washiálicuenai sáicani naquéni Estébanmi yá'ee náicha bájjalanaa linácueji. ³ Nácula Saulo licánaqueda náa'a éebidenai Dios chuáni, liwárrua'eewoo cuíta jútainimi lijédaque'e liárdedani washiálicuenai ya íina, ya libánua nayá cuíta manúmai rícula.

Náiiwadede sáicai chuáni Samaria rícu

⁴ Ne náa'a rúnaanimi jiácoo Jerusalén rícuha, náiiwadede'ee Dios chuáni táshia náctau jíni. ⁵ Felipe, báqueerri néenaa, liá'eewoo chacáalee mawí cáiiwanaca Samaria shínaaca lichána'eewoo litáania nalí Cristo nácue sái. ⁶ Náawaca'eewoo náa'a chóniwenai, quinínama nábedacoo Felipe chuáni nácu, nacábacala liméda jócai nacába cáji nanáneewa. ⁷ Íchaba chóniwenai wáalianai espíritu máashiini chúneneu, ya náa'a espíritu máashiinica najiá'eewoo namáidada

náucha, ya lécchoo íchaba macáwani ya náa'a tucútucunica chúneneu. ⁸ Linácueji liéni sáicta wérri nawówa lirrícu liá'a chacáaleeca.

⁹ Ne néeni báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Simón, quéecha éewerri lirrúwoo limálica, lichálujueda chóniwenai Samaria ísanaca libésunacoo washiálicuerri cawéni wérri.

¹⁰ Quíninama, náa'a sáamanai ya náa'a salínaica, néemi'e lirrú quinínama, ya namá'ee: "Léwa namáni nácuha liáni 'liá'a Dios wíteeca'."

¹¹ Naméda'ee liwánaca néewida'ee lirrú, jiníwata limálicaji rícueji, lichálujueda nayá íchaba éerri. ¹² Ne quéecha'inaami néebida sáicai chuánshi nácu Felipe íwadedani, linácueji liá'a Dios wánacaalactalaca, ya linácue sái liá'a Jesucristoca, tándawa washiálicuenai ya ína nabáutisau. ¹³ Áawita Simónimi léebida liwána nabáutisa liyá lécchoo, lichána'eewoo litálideda Felipe, licáarrudau licába liá'a máanui jócai licába cáji ya señal licábanica.

¹⁴ Quéecha'inaami náa léenaa náa'a apóstolu yáaine Jerusalén rícu, Samariacala'ee éebiderri Dios chuáni, nabánua'ee néerra Pé'eru ya Juan. ¹⁵ Náiiinu'inaami néerra, na'óra nanácu náa'a éebidenai Dios chuáni Samaria rícu, quéewique'e narríshibia Espíritu Santo.

¹⁶ Jiníwata jócai ínu nanácu újnibi liá'a Espíritu Santoca; bácai rímii nabáutisau Jesús Wawácali jí'inaa nácu. ¹⁷ Néenee Pé'eru ya Juan nachánaa nacáajiu nanácu, cháwa'ee narríshibia Espíritu Santo.

18 Simón, licába'inaa Espíritu Santo ínu nanácula, jáicta apóstolubini chánaa nacáajiu chóniwenai nácuí, libáuli'e liá nalí warrúwa, 19 limá'ee nalí:

—Yáa nulí lécchoo liérra wíteeshica, quéewique'e nuchánacta nucáajiu, lirríshibiaque'e lécchoo Espíritu Santo.

20 Néenee Pé'eru éeba'ee lichuáni:

—Jiwárruani yúcau jiájcha, jiníwata jimáca jirruwoo jiwéni warrúwayu liá'a Dios wíteeca!

21 Jiyá jiní wána jirríshibia jiyáca, jiníwata Dios náneewa jiwówa jócai machácani. 22 Jimáca liérra jijíconaaco, ya jisáta cáiwinaa Dios, cájbamicta liméetua jijíconaa chácala jimá jirru wawárra. 23 Nucábacala jiyá cashiámu jiwówa máashiiyu, ya jijíconaa bájiderri jiyá.

24 Simón éeba'ee:

—I'óraa iwácaliu nunácueji, jócubeecha máashii libésunacoo léjta imáyu'u nulí.

25 Liáwinaami quinínama náyada nayáu náiiwadedá Dios chuáni, náa'a apóstolucá náiiwa sáicai chuánshica íchaba chacáalee júbini Samaria shínaa rícu, ya tá'ee néejocoo Jerusalénrai.

Felipe ya liá'a jí'ineerri etiope

26 Liáwinaami liáni, báqueerri ángel wawácali shínaa limá Feliperru: “Jibárruau ya jiáu báchairra, lirrícuba liá'a iníjbaa Jerusalén néenee sáica yáairricoo Gazala.” Liéni iníjbaa bésuneerriu jiníctala yáairri.

27 Felipe bárrua'eewoo, jáiwa liáwai; ne iníjbaa lícu lijúnta yáacau báqueerri cawéni wérri, wánacaleerri ruwárruani ruá'a reina

Etiopía saíca. Liéni washíalicuerrica yáairriu Jerusalénra liá saícai Diosru. ²⁸ Jái éejoocoo liácoo lichácaaleerrau, wáairriu liácoo carroza rícuu ya liliá'ee liácoo licáashtemi liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaías.

²⁹ Espíritu má'ee Feliperru: “Jiáyu jirrúniu lirrú lierra carrozaca.” ³⁰ Quéecha'inaami Felipe lirrúnicoo, léemi'e etiope liliá liácoo Isaías cáashtemica; néenee Felipe sáta léemiu jini:

—¿Jiá léenaa jémica léja lierra jiliéni jiyáca?

³¹ Léeba'ee liá'a etiopeca:

—¿Chíta quéewoo'u nuá léenaa nuémiqui jiníni, jiní yáa léenaa líiwa nulí?

Néenee lisáta Felipe yúcha quéewique'e lírracoo liwáacoo léema nácu. ³² Liá'a tánerricoo cáashta ita'aa liliéni liyáca liwówau limáca:

“Natéete liyá jicá'a áabai oveja natéeni náiiuactalacani;
jicá'a áabai oveja máachu, máaquerricoo manúma nanáneewa náa'a dáulenai nayá líichuna,
chacábacanaa lierra washíalicuerrica jócu liméecu linúmau.

³³ Carrúni jináatate namédacani, ya jócu naméda lirrú machácanica;

¿tána éewa natáania litáqueenaimi nácueji?
Jiníwata licáwica nédani cáinabi itacha.”

³⁴ Liá'a cawénii washíalicuerri etiopeca, lisáta léemiu Felipe:

—Jíiwate nulí, yáawaiyini, ¿tána nácueji litáania liyá léji liéni cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, linácu liyá jájiu o báqueerriweeca?

³⁵ Néenee Felipe, liwína cáashta liliácta liyá quéecha nácu, etiope liéni liyáca, líiwa lirrú sáicai chuánshi Jesús nácue sái. ³⁶ Mátaacachu, nabésunau áabai shiátai yácta, limá'ee liá'a cawéni washiálicuerrica:

—Áani ái shiátai já'a; ¿nuéewaminaa nubáutisacoo?

[³⁷ Felipe má'ee lirrú:

—Jéebidacta quinínama jiwówa yáajchau, éewerriu.

Liá'a washiálicuerri léeba'ee:

—Nuéebida Jesucristocala Dios Cúulee.]

³⁸ Néenee liwána carroza bárruacoo; jáiwa náurrucoo chámataanaa shiátai yáacula, jáiwa Felipe báutisa liá'a etiopeca.

³⁹ Quéecha'inaa najiácoo shiátai yácucha, Espíritu Wawácali shínaa litée Felipemi, liá'a cawénii washiálicuerrica jócu léejoo licába mawiá jíni; ne liyá mamáarraca lijínacoo lishínaa iníjbaa lícuu sáicai chuánshica wérri liwówa.

⁴⁰ Felipe íinu'e Azótola, ya libésunau chacáalee jútainimi líiwa liácoo sáicai chuánshica cáashia línu Cesareala.

9

Saulo éejueda'inaa liyáu Diosru

(Hch 22:6-16; 26:12-18)

¹ Nácula, Saulo jócai íiyabau libáulida línuua náa'a éebidenaica linácu liá'a Jesúsca. Tánda, liáu sacerdotébini wácanai néerra, ² tánda lisáta liúcha cáashta léewa'que'e limédacani, liá'que'iu sinagogala chacáalee jí'ineerri Damasco, wówerri liácoo limúrruca

náa'a éebidenaica Jesús chuáni nácu, chaléjta washíalicuenai ína lécchoo, natéequ'e nayá preso Jerusalén rícula. ³ Ne urrúni'inaami línu liácoo chacáalee Damasco, áabai camarrashi ínuerri áaqueji quéena litéeji cawíquinta. ⁴ Saulo cáirriu cáinabi ricúla, léemi áabai chuánshi máirri lirrú: “Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?”

⁵ Saulo sáta léemiu: “¿Tána jiyá, nuwácali?” Liwítama éeba lichuáni: “Nuyáwa Jesús, léja liá'a cháí jicánaqueda jimácoo.” ⁶ Jibárrroo jiwárrroo chacáalee rícula, néerraminaa náiiwa jirrú liá'a jimédani'inaaca.

⁷ Náa'a yáainecoo séewirri Saulo yáajcha cáarruni wérri, néemica áabai chuánshi, ne quiní nacábani. ⁸ Jáiwa, Saulo bárruawai cáinabi ítacha; ne liméecu'inaa lituúu jócu léewa licábaca. Jáiwa nawína licáaji nácu natéequ'e liyá Damasco rícula. ⁹ Néeni liyá matálii éerri jócai éewa licábaca, jócai íya ya jócai íirra shiátai.

¹⁰ Á'a Damasco báqueerri washíalicuerri éebiderri Dios chuáni jí'ineerri Ananías, Dios íyadaniu lirrú licábani lituúrricuejiu ya limá lirrú: “¡Ananías!” Jáiwa léeba lichuáni: “nuyá liéni yáa áani, nuwácali.”

¹¹ Liá'a liwácalica ma lirrú: “Jibárrroo ya jiáu jiwína liá'a cáaye jí'ineerri Machácani, Judas íbana néeni, lisáta jéemiu báqueerri washíalicuerri Tarso néenee sái, jí'ineerri Saulo. Sáterriu liyáca, ¹² licába lituúrricuejiu báqueerri jí'ineerri Ananías wárruerriu

lichánaa licáajiu líta'aa léewaqué'e licába báaniu.”

¹³ Ne léemi'inaami, Ananías má'ee: “Nuwácali, íchaba táania nulí linácu liáni washíalicuerrica, líiwanaa liá'a máashii limédanica Jerusalén rícu jishínaa chóniwenai majíconaani. ¹⁴ Chóque'e ínuerri áani, nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanaica, natééque'e preso quinínama náa'a mánulicuenai jijí'inaa.”

¹⁵ Ne liwácali ma lirrú: “Jiá namówai, léca lierra washíalicuerrica nuníwani litáaniaque'e nují'inaa áabi chóniwenairru bájirra cáinabi ítala, ya nashínaa reybinirru, léquichu israelítabinirru. ¹⁶ Nuyá nuyadaminaa lirrú máanui carrúni jináatau'inaa liyá nunácu.”

¹⁷ Ananías yáu chalée cuíta néerra Saulo yáctaca. Liwárrua'inaami liácoo limáaca licáajiu linácu, ya limá lirrú:

—Nuéenajirri Saulo, liá'a nuwácali Jesús, liá'a jicábanimi iníjbaa lícu jíinuctani, jiácoo nuyá libánuani jéewaqué'e jicába báaniu, quéewaqué'e cashíamu jimáacacoo Espíritu Santoyu.

¹⁸ Néenimichu licáu Saulo tuí rícueji jicá'a chíchubeshi, jáiwa léewa licábacai. Jáiwa libárruawai libáutisawai. ¹⁹ Jáiwa líyai, jáiwa cadánani jíni, jáiwa limáacau píitui éerri rími náajcha náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Damasco rícu.

Saulo íwerri Dios chuáni Damasco rícu

²⁰ Liáwinaami Saulo lichána íiwa Dios náawa sinagoga lícu, Jesús liá'a Dios

Cúuleeca. ²¹ Quinínama náa'a éemenaicani nacáarruda'eewoo néemicani, ya namá'ee:

—¿Jócai liyá léji liéni cánaquedeerri Jerusalén rícu liáni náa'a táanianai Jesús chuáni nácu? ¿Jócai liyá báaniu léji liéni cháí ínu áani liwína preso náa'a éebidenai Jesús nácu, litée léejuedaque'e nayá sacerdotebini wácanairru?

²² Ne liá'a Saulo táanierri ne jócai cáarrunaa, limáaca nayá mawítee náa'a judíobini yéenai Damasco rícu, íyaderri yáawaa lé'e liá'a Jesús léewa'ee Mesías liarra.

Saulo máanerriu judíobini yúcha

²³ Jái'inaami íchaba éerri bésunawai, náa'a judíobini natáania nayá wáacoo náiinuaque'e Saulo. ²⁴ Jáiwa liá léenaa jíni. Éerrinacu ya táayee nanénda liyá linúma lícu liá'a chacáaleeca náiinuaque'ini. ²⁵ Ne náa'a éebidenai Jesús nácu namáaca liyá áabai canasto máanui rícu, ne áabai táayee náurrucueda liyá bádanicaiishi máanui ríjcuederri chacáalee. Cháwa limánicoo jírra.

Saulo yáairri Jerusalén néerra

²⁶ Jái'inaami línu Saulo Jerusalén néerra, liwówai liáawacacoo náajcha náa'a éebidenai Jesús nácu; ne nayá quinínama cáarru nacába liyá, jiniwata jócai néebida Pablo yáawaiyi máacaca liwówau Jesús nácu lécchoo. ²⁷ Ne jáiwa Bernabé téé jíni, líyada apóstolubinirru jíni Saulo cába'ee Jesús iníjbaa lícu, jáiwa'ee liwácali Jesús táania lirrú, né'e Damasco rícu Saulo íiwa'ee Jesús nácu jócai cáarrunaa.

²⁸ Jáiwa Saulo máacawai Jerusalén rícu,

ya jínaneerriu náajcha. Táanierrri liwácali Jesús nácu cadánani liwówa. ²⁹ Táanierrri náajcha ya méda yáaquerri náajcha judíobini náa'a táanianai Griego; ne náani nawówaini náiiinuaca. ³⁰ Náa'a áabi éebidenai Dios chuáni, náa'a náa léenaa nawówai náiiinuacani, natée Saulo lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, néenee nabánua liyá chacáalee jí'ineerri Tarso.

³¹ Néenee liá'a iglésiaca, quinínama liá'a cáinabica Judea shínaaca, Galilea shínaaca ya Samaria chaiwíteemi yácajaa, ya mamáarracai dáwinacoo Dios wíteeshi nácu. Yáainai carrúicai yáajaba nawácali Jesús nácuu, ya liyúda liyá liá'a wíteeshi Espíritu Santoyu, mawí dáwinacoo liácoo namáanabacoo náa'a éebidenai Jesús nácu.

Pé'eru chúni liá'a Eneasca

³² Pé'eru, jínaneerriu íchaba cáinabi ítaba, licábaque'e liácoo náa'a éebidenaica wawácali Jesús nácu. Áji éerri léquichoo liáu licába náa'a éebidenai Jesús chuáni nácu yéenai chacáalee rícu jí'ineerri Lida. ³³ Néeni línu báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Eneas, jái'e liwáalia ocho camuí liyá yáarrubaishi ita'aa, macáwai.

³⁴ Pé'eru ma lirrú:

—Eneas, Jesucristo chúneerri'inaa jiyá. Jibárroo ya jichúni jiárrubaimiu.

Eneas bárroowai cawíquinta. ³⁵ Ya náa'a yéenai quinínama Lida néeni ya Sarón rícu nacábani bárroo quinínama, jáiwa néējueta nayáu Nawácali Jesúsru.

Tabita éejuechoo rucáwiacoo

³⁶ Liyáali éerri liyáte lirrícu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Jope, báquetoo ébidechoo Jesús chuáni jí'ineechoo Tabita, griego liwówayu limáca Dorcas. Ruáni ínetoooca ruméda séewirri saícai ya ruyúdaca náa'a carrúni jináatanica. ³⁷ Liyáali éerrica, ruá'a Dorcas rubálinawai néenee máanali ruyái. Rumáshicaimi nanísa'inaa nabádedaqui jíni, namáaca ruyá áabai cuarto rícu áacai piso rícu. ³⁸ Jope yéerri urrúni Lida, Pé'eru yáctaca; ne náa'a náa léenaa náa'a éebidenai Jesús chuáni, Pé'eru néeni yáca, nabánua chámata washiálicuenai náiiwa lirrú: “Jíinu chérra Jope néerra madéjcanaa.”

³⁹ Ya Pé'eru yáairriu náajcha. Línu'inaami néerra natée liyá cuarto licúla ruyácta ruá'a mashíquishimi. Ne nayá quinínama náa'a ínaca máanirrinica yáainai Pé'eru téji náichaca, náyada náabalau ya natúnicue Dorcas médanimi'e quéecha'inaa'ee cáwi ruyá. ⁴⁰ Pé'eru wána najiácoo quinínama, jáiwa litúyawai ya lisáta Dios; néenee licába ruá'a máanaliuca, limá:

—¡Tabita, jibárroo!

Ruyá ruméecoo rutuíu, rucába'inaa Pé'eru jáiwa ruwáawai. ⁴¹ Jáiwa liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; jáiwa limáida náa'a éebidenai Jesús chuáni ya náa'a máanirrinica, liyada ruyá cáwiu. ⁴² Liéni quinínama náa léenaa chacáalee Jope shínaaca ya íchaba éebida wawácali Jesús. ⁴³ Pé'eru máacau néeni íchaba éerri lirrícu liá'a chacáaleeca, áabai cuíta báqueerri íibana cachúnicai íimanaashi jí'ineerri'e Simón.

10

Pé'eru ya Cornelio

¹ Liyáte chacáalee jí'ineerri Cesarea, báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Cornelio, wánacaleerri áabi soldado jí'ineenai Italiano.

² Báqueerri washiálicuerri sáicai wérri, quinínama léenajinai yáajcha liá sáicai Diosru. Yáirri manuába warrúwa lécchoo liyúdaque'e náa'a judíobini carrúni jináatanica, ya séewirri lisáta Dios lécchoo. ³ Áabai éerri táicalate las trésmi, licábate lituírricu sáiu:

Licába jucámarranaa báqueerri ángel Dios shínaa, liwárroo liyáctala limá lirrú: “¡Cornelio!” ⁴ Jáiwa Cornelio cába lítalai liá'a ángel, licáarruni íbejiu lisáta léemiu liyá: “¿Tána jiwówai, nuwácali?” Ángel ma lirrú: “Dios éemi jichuáni ya licába lécchoo liá'a jimédani náajcha náa'a jiyúdacala carrúni jináatani.

⁵ Jibánua báqueerri liá'a chacáalee jí'ineerri Jope jiwánaque'e línu liá'a Simónca, ya áabai lijí'inaa lécchoo Pé'eru. ⁶ Ái yéerri áabai cuíta rícu báqueerri jí'ineerri Simón, báqueerri cachúnicaí ímanaashi yéerri manuá tácoowa.”

⁷ Jái'inaa ángelmi yáawai liá'a táania rími lirrú, Cornelio máida chámata cashírruedacani ya báqueerri soldado bájialai éebidaca ya liá'a líisainica. ⁸ Liáwinaami'inaa líiwa nalí jini libánua nayá chacáalee jí'ineerri Jope.

⁹ Cajójchanaami, léjtaminaa wíyaicumi, nácula náawa iníjbaa urrúni Joperru, Pé'eru íirrau lisáta Dios cuíta juátaba lícu. ¹⁰ Sámui wówa ne liwówai'e líyaca, nácula naméda nayá

líya, licába'ee lituírricu sáiu: ¹¹ licába'ee éerri méecucoo lirrú, yá'ee liúrrucocoo lirrú cáinabi ítala, áabai újni sábanaca máanui bájerriu quinínama náa'a cuatro lijuátaca. ¹² Líibi liá'a sábanaca nayá'ee quinínama cuéshinai cábacanaa náa'a wáalianai cuatro náibau, ya lécchoo náa'a cuéshinai yáarrudenaicoo ya lécchoo náa'a míshiiduca. ¹³ Pé'eru éemi áabai chuánshi máirri lirrú: “Jibárroo Pé'eru, jínuani ya jíyani.”

¹⁴ Pé'eru éeba'ee lichuáni: “Jócai, nuwácali, nuyá jócai íyacaji íyacaishi casáculai, jócaimi línda wáaya liá'a ley Moisés shínaaca.” ¹⁵ Léemi lichuáni wítama báaniu, limá lirrú: “Liá'a Dios yáni jí'inaa saícai, ujimá máashiicalani.”

¹⁶ Jái matálichu libésunacuwai, jáiwa sábana írrrau báaniu áacairra. ¹⁷ Pé'eru urrúni wérri wówa, limá'ee lirrúwoo chítashia liwówau limá jiliérra liá'a licábaniu lituírricu, náiiinu'inaami néerra náa'a Cornelio shínaa washiálicuenai cuíta núma néeni, sátenai'e náacoo néemiu Simón íbana nácu. ¹⁸ Náiiinu'inaa néerra, nasáta néemiu cadánani, jáicta'ee néeni lierra jí'ineerri Simón, cháí namájirru lécchoo lijí'inaa Pé'eru.

¹⁹ Ne nácula Pé'eru újnibi édacanirriu liyáca linácu liá'a licábani lituírricuu, liá'a Espíritu Santoca limá lirrú: “Jicábateni, matálitai washiálicuenai namúrru jiyá. ²⁰ Jibárroo, jiúrrucoo jiáu náajcha ujiásacala, jiníwata nuyáwa bánua nayá.”

²¹ Pé'eru yúrrucoo limá nalí náa'a washiálicuenaica:

—Nuyáwajani liá'a cháí imúrruca. ¿Tána ínu imédacai?

²² Nayá néeba chá'a:

—Wayá ínuenai liwánacaala nácu liá'a Cornélioca, báqueerri washiálicuerri majíconai, yá'ee sáicai wérri Diosru. Quíninama náa'a judíobini cawauntani ya nawówaini. Báqueerri ángel Dios shínaa limá'ee lirrú, quéewiquini'e limáida jiyá jiáqueni'eewoo líibana néerra, léemiquini'e jirrú tánashia jimáni'inaa lirrú.

²³ Néenee Pé'eru wána nawárruacoo, jáiwa namáa néeni liyáali táayee. Cajójchanaami, jáiwa Pé'erumi yáu náajcha, ya áabi mawí éebidenai Dios chuáni Jope néenee sána, yáau liájcha.

²⁴ Néenee cajójchanaami náiiu Cesarea néerra, chalée Cornelio néndactala liyá nayá, náajcha náa'a áabi chóniwenai léenaaja, ya lijúnicaí urrúni rími, nayá'ee náa'a Cornelio máidani'inaica. ²⁵ Quéecha'inaami Pé'eru ínu líibana néerra, jáiwa Cornelio jiáu lijúntedacani, jáiwa litúyawai lináneewa liá lirrú sáicai. ²⁶ Pé'eru nácuda liyá limá lirrú:

—Jibárroo jíibayu, nuyá cháí washiálicuerri lécchoo jicá'a jiyá.

²⁷ Nácula litáania liácoo liájcha, liwárroo'inau liácoo líinu íchaba chóniwenai yáainai macábaita. ²⁸ Pé'eru ma nalí:

—Iyá yáine léenaa liá'a judíobini wítee jócai línda liyá litáania áabi chóniwenai yáajcha ya nawárroo'inau áabi íibana licúla. Ne liá'a Dios éewiderri nuyá jócubeecha nují'inaa

máashiicai nuyá ya jócubeecha casácula nuyá quiní chóniwenairru. ²⁹ Tándawa, náiiwa'inaa nulí jíni, nuínu'inaa jócaita nuínuque'e numéda nuyá máashiica. Nuwówai nuá léenaa tándashia namáida nuyá.

³⁰ Cornelio éeba jíni:

—Jái cuatro éerri néenee, léeminaa hóraa léja líani, nuyá yáairri núbana rícuu yúnerrri nuyáca ya méderri oración liyáali táicala, jáiwa báqueerri washiálicuerri íyadau nulí balíbalí íibala. ³¹ Limá nulí: ‘Cornelio, Dios éemi jishínaa jisátaucoo, lédacani'eewoo linácu liá'a jiyúdayu náa'a carrúni jináatanica. ³² Jiwána línu jiliá'a chacáalee jí'ineerri Jope, jiwána línu néenee liá'a Simónca, liyá cháí jí'inaa léchchoo Pé'eru. Ái ya Simón íibana rícu léchchoo, báqueerri cachúnicaí íimanaashi yáairri manúá tácoowa.’ ³³ Tándá nuwána nácu namúrru jiyá madéjcanaa, ne jiyá nuáni léenaa méda jiliérra. Wayá náani ya áani quinínama Dios náneewa, ne wawówai wéemi jirru líá'a wawácali bánuani jiiwa walí.

Pé'eru táanierrri Cornelio íibana rícu

³⁴ Jáiwa Pé'eru lichána táania liyácai, limá cháa:

—Ta nuá léenaa yáawaiyi Dios jócai cába báawacha áabi chóniwenai yúcha, ³⁵ jócta matuínaami cáinabi ítabaa liwínani nanácucha náa'a éebidenaicani náa'a cawáuntaí liyá ya naméda saícai. ³⁶ Dios táania nalí náa'a Israel táqueenairru, íiwenai chuánshi saítacta nawówa Jesucristo chuániyu, léwa'ee quinínama Wácali. ³⁷ Iyá yáinai léenaa saíca

linácu liá'a bésuneerricoo quinínama liá'a cáinabica nashínaa náa'a judíobinica, lichána á'a Galilea néerra, liáwinaami liá'a Juan íiwanaa liá'a narrúnaa nabáutisacoo. ³⁸ Yáa léenate liá Dios cashiámui liwíteeyu, ya Espíritu Santoyu liá'a Jesús Nazaret néenee sái, ya liá'a Jesús jínaneerriu liméda sáicai, ya lichúnica náa'a quinínama náa'a carrúni jináatanica lirrú liá'a lidánaniyu liá'a Wawásimica. Léewa liméda liáni jiníwata Dios yáani yáajcha. ³⁹ Wayá lécchoo wacábani quinínama liá'a limédanica liá'a Jesúsca á'a líta'aa liá'a Judeaca ya á'a Jerusalén rícu. Liáwinaami liá'a náiinua jíni, nacuájidani áabai cruz nácu. ⁴⁰ Né'e Dios cáweda jíni matáli éerri rícula, jáiwa liméda líyadawai walí. ⁴¹ Jócái iyadau quinínama chóniwenairru, walí rímija, náa'a Dios níwanica quéecha náa'a quéewique'e wáiiwa quinínama wáyu léenaa linácu. Wayá íyenai ya wáirra liájcha liáwinaami liá'a licáwia'inau. ⁴² Liyá bánua wayá wáiiwaque'e chóniwenairru, lé'e liá'a Dios máacánica nawácali náa'a chóniwenaica, cáberri liá'a máashiica ya liá'a sáicaica cáberri'inaa cáwinica ya náa'a máanalínica. ⁴³ Quinínama náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu náa'a táanianaica Jesús nácu, ya namá lécchoo tánashia náa'a éebidenai linácu, narríshibia'ee linácu méetuerrí'inaa najíconaa —Pé'eru má'ee nalí.

Náa'a jócani judíobini narríshibia Espíritu Santo lécchoo

44 Újnibi Pé'eru táanierri liyáca, liyáli éerri Espíritu Santo ínu náta'aa náa'a éemenai nayáca liá'a Dios chuáni líiwani liyá nácu.

45 Ya náa'a éebidenaica Dios chuáni nácu natáqueenaibiminaa israelítabini, ínuenai Pé'eru yáajcha, nacáarruda'eewoo nacábacani Espíritu Santo wínaca nayá lécchoo náa'a jócani judíobini, 46 néemi'e natáania áabi chuánshi báawataiyu, ya naméda saícai Diosru.

47 Néenee Pé'eru má'ee:

—¿Ya nayá jócani'eewoo lécchoo nabáutisacuwai, náani chóniwenaica cháni rishibia Espíritu Santo léjta wayá?

48 Jáiwa libánua nayái nabáutisaque'iu lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca. Liáwinaami náa'a chóniwenaica namá lirrú quéewique'ini'e limáacacoo náajcha áabi éerri rími mawí.

11

Pé'eru íiwa chuánshi iglésiabini Jerusalén rícu

1 Náa'a apóstolubinica ya náa'a néenajinai yáainai Judea rícu néemi'e chuánshi lécchoo náa'a jócai judíobini nawína'ee Dios chuáni lécchoo. 2 Ne Pé'eru éejoo'inau Jerusalén néerra, natáania máashii linácu náa'a éebidenai Dios chuáni natáqueenaibimi náa'a israelítabini. 3 Nasáta léemiui liyá:

—¿Tánda jiwáaroo náibirra náa'a jócani judíobini, jáiwa jimáacoo náajchai, ne tánda jíya náajcha?

4 Pé'eru íiwa nalí lidáni néenee quinínama liá'a libésunaucoo. Limá nalí:

⁵ —Nuyá yáairri chacáalee jí'ineerri Jope, nácula nutáania Dios yáajcha, nuwáalia áabai nutuírricu sái: Nucába jicá'a áabai sávana máanui nabájerriu náa'a cuatro lijuátaca, ínuerri éerri néenee chalée nuyáctalaca. ⁶ Jáiwa nucába sáica jíni tánashia yáa lirrícui, jáiwa nucába líibi cuéshinai cuatroni íiba, ya cuéshinai cawálani, ya náa'a yáarrudenaicoo cáinabi íta'aa ya náa'a míshiiduca. ⁷ Jáiwa nuéemi lichuáni wítama méerri nulí: 'Jibáaroo, Pé'eru, jínuani ya jíyani.' ⁸ Nuyá éeberri: 'Jócai, Nuwácali, quiní wárruerriu nunúma lícu máashiica ya casáculai.' ⁹ Néenee lichuáni wítama éerri néeneeji léejoo litáania nulí: 'Liá'a Dios yáni jí'inaa sáicai, ujimá máashiicalani.' ¹⁰ Líani jái bésunacuwai matálichu, jáiwa quinínama léejoo líirracuwai áacairra. ¹¹ Liyáalimi, matálitai washiálicuenai nabánuani Cesarea néenee sána namúrru nuyá, náiiinu cuíta néerra á'a nuyáctalaca. ¹² Liá'a Espíritu Santoca libánua nuyá, jócubeecha né'e nuásacala, nuáaquene'eewoo náajcha. Ya náani seis nuéenajinaica yáaineu nuájcha lécchoo. Quinínama wawárruacoo áabai cuíta rícu báqueerri washiálicuerri shínaa, ¹³ líiwa walí licába'ee báqueerri ángel líibana rícu, licába báqueerri ángel bárruacoo, limá lirrú: Jibánua áabibi chalée chacáalee rícula jí'ineerri Jope, jiwánaque'e líinu néenee liá'a jí'ineerri Simónca, ya áabai lijí'inaa lécchoo Pé'eru. ¹⁴ Limáminaa jirrújoo chítashia'eewoo wáseda jiyá ya quinínama yáainai jíbanaa

lícu. ¹⁵ Quéecha'inaami nutáania nalí, Espíritu Santo ínu'inaami náta'aa, léjta línu'inaami wáta'a quéecha. ¹⁶ Jáiwa nuédacani linácu liáni wawácali mánimica: 'Yáawaiyi Juan báutisa shiátaiyu, ne iyáminaa báutiseene'inau Espíritu Santoyu.' ¹⁷ Wée saícai, Dios yácta nalí lécchoo, léjta liá'a Dios yáni walí, wayá éebidenaica wawácali Jesucristo nácu, ¿tána nuyái nuyáque'e Dios júnta?

¹⁸ Quéecha'inaami náa'a néenajinai yáainai Jerusalén néeni néemi'inaa liáni chuánshica, jáiwa manúma nayái, jáiwa naméda saícai Diosrui namá'ee:

—¡Namá'ee léquichoo náa'a jócani judíobini liá'e nalí néejooque'iu wawácali Diosru, nénaque'e liá'a cáwicashi jócai amáarra!

Liá'a iglesia Antioquía néenee saíca

¹⁹ Liáwinaami liá'a Esteban máanalicamica, jáiwa nacánaquedenai náji náa'a éebidenaica Dios chuáni, néewau nacánacacuwai cáinabi jí'ineerri Fenicia, Chipre ya Antioquía. Néerra náiiwa nalí náa'a judíobinica chuánshi saícai, jócaita áabirru. ²⁰ Ne máayabaca, áabi éebidenai Dios chuáni Chipre néenee sána ya Cirene néenee sána, náiiinu chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, jáiwa natáania nalí léquichoo náa'a jócani judíobini, náiiwa nalí saícai chuánshi nácu linácu liá'a Jesús, wawácalica. ²¹ Liá'a Dios wítee cadánani yéerri náajcha, tánda íchaba máaca nawíteemiu ajuítemi, jáiwa néebida Jesús nácuwai.

²² Naa'a iglesia Jerusalén néenee sána, néemi'inaami liáni chuánshica, nabánua Bernabé Antioquía néerra. ²³ Quéecha'inaami Bernabé ínu néerra, licába Dios túya nayáu, saícta wérri liwówa. Liá nawítee quinínama namáaca nawówau cadánani linácu liá'a éebidani Jesús nácu. ²⁴ Jiníwata liá'a Bernabé washiálicuerri saícai, cashiámui Espíritu Santoyu ya éebiderri. Tánda íchaba chóniwenai máaca nawówau Wawácali nácu.

²⁵ Liáwinaami liáni, Bernabé yáairriu áabai chacáalee jí'ineerri Tarso néerra, limúrru Saulo. ²⁶ Línu'inaami linácu, jáiwa litée jíni Antioquía. Néenee nayá yáajcha náa'a iglesia ísanaca áabai camuí quinínama, néewida íchaba chóniwenai. Antioquía néeniwa náa'a éewidenaicoo nácta nají'inaa náa'a quéechanacu sánaca cristiánobinica.

²⁷ Liyáli éerri, áabi quéewidacai Dios chuáni yáaineu Jerusalén néenee Antioquía néerra. ²⁸ Báqueerri néenaa náa'a jí'ineerri Agabo, jáiwa libárruawai Espíritu ma lirrú, líiwa'ee áabai ínaaishi wérri ínuerri'inaa'ee quinínama cáinabi itala, jáiwa libésunawai yáawaa, léerdimi liá'a wánacaleerri jí'ineerri Claudio. ²⁹ Jáiwa náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Antioquía néenee sánaca, jáiwa nawówai nabánua nayúda nayájoo náa'a néenajinai yéenai Judea néeni, bácainaa tánashia néenaani náacai. ³⁰ Jáiwa naméda cha jíni, nawánaca liá'a Bernabé ya Saulo, natée nalí nayúdau'naa nayá náa'a salínaica yéenai Judea néeni.

12

Santiago máanalica ya nawárrueda Pé'eru cuíta manúmai rícula

¹ Liyáali éerrimi, liá'a rey Heródesmi, jáiwa lichánau licánaquedani nayá náa'a áabi iglesia ísana. ² Libánua línua espada númayu Santiagomi, liá'a Juan éenajirrimica. ³ Licábaca'ee sáica licáacoo judíobinirru, jáiwa nawína preso Pé'erumi. Liáni bésunawai liyáali éerri fiesta'inaami, náaya'inaami páani jócai múrracau. ⁴ Liáwinaamite nawína liyá preso, Herodes wána naníqui liyá Pé'eruca cuíta manúmai ricúla, éedenai nayáca natuínaa cuatro grupo soldado, ne cuatro soldado grupo namáni máanubaca. Liwówaini liyadaca chóniwenai náneewa quinínama, liáwinaami liá'a fiesta jí'ineerri pascua. ⁵ Liyáali Pé'eru yéerri cuíta manúmai rícula, natúyani wérri, ne náa'a iglesia ísanaca mamáarracani sáta linácu Dios yúcha cadánani wérri.

Dios jéda Pé'eru cuíta manúmai yúcha

⁶ Áabai táayee libéecha liyáali éerri Herodes iyadacta'inaamini chóniwenairruni, Pé'eru máairri liyáca chámata soldado éemanacu, bájerriu chámai cadénayu, nácula áabi soldado yéenai túyenai linúma liá'a cuíta manúmaica. ⁷ Cawíquinta báqueerri ángel iyadacoo Wawácali shínaa, jáiwa cashiámu camarrashiyu liá'a cuíta manúmaica. Liá'a ángel lidúnu Pé'eru bárrai nácu, jáiwa licáweda jíni, limá lirrú: “¡Jibárroo cálicu!” Liyáalimi cadena licáwai Pé'eru cáaji nácu, ⁸ jáiwa

ángel ma lirrú: “Jisúwa jíbalau, jisúwa jishínaa sandalias.” Cháwa Pé'eru médacani, ángel ma lirrú báaniu: “Jisúwa jishínaa capau wayúwai.”

⁹ Pé'eru yáau líshirricu liá'a ángel, jócai liá léenaa yáawashia liá'a ángel médanica. Cájbami lirrúta'ee lituirricu sái cháí licábaca. ¹⁰ Ne nabésuneda quéechanacu sána catúyacanica, néenee néejoo nabésuneda áabi catúyacani báaniu, ne náiiinu'inaami néerra linánibala jírrui néerra yáairri bináawe, jáiwa liméecu liá'a linánibala bácai. Najiá'inaamiwai, nanísa'inaami najínacuwai áabai cáaye, ángel máaca liyá bácai.

¹¹ Jáiwa cawítee Pé'erumi, limá'ee: “Chóque'e nucába yáawaiyi, liá'a Wawácali, bánuerri nulí ángel litúyaque'e nuyá Herodes yúcha, náucha lécchoo náa'a quinínama judíobini wówaini naméda nuájcha.” ¹² Liáni léenaa jíni, Pé'eru yáau cuíta María íbana néerra, ruá'a Juan túwaca, jí'ineerri lécchoo Marcos, íchabacta náawacacoo natáania Dios yáajcha. ¹³ Limáida liá'a cuíta núma yéerri cáaye rícueji, báquetoo miyácau jí'ineechoo Rode rujiáu rucába tánashia jíni.

¹⁴ Rucúnusia'inaa ruéemi Pé'eru wawítama, jáiwa sáicta ruwówai jócuwa ruméecu lirrú, jáiwa rucánacawai cuíta licúla rúíwa nalíni, Pé'eru yáairri cuíta núma lícu. ¹⁵ Nayá namá rulí:

—¡Jiyá mawítee!

Ruyá rumá yáawaiyii. Nayá namá'ee:

—Jócai liyá, léwa jishínaa ángel liérra.

¹⁶ Nácula, liyá Pé'eru mamáarracai limáida nalí cuíta núma licué. Naméecu'inaamini, ya nacába liyá, jáiwa nacáarrudawai. ¹⁷ Ne liyá liméda nalí licáajiu, manúmataque'e nayá, jáiwa líiwa nalí jíni chítashia liwácali jédau liyá cuíta manúmai rícueji. Jáiwa limá:

—Jíiwa liáni Santiagorru ya léenajinairru.

Jáiwa lijíawai liáu báawachalai.

¹⁸ Quéecha'inaami jucámarracai, jáiwa natáania matuínaami nayá wáacoo náa'a soldado, jiniwata jócta náa léenaa chítashia nabésunau'u jíni Pé'eru yáajcha. ¹⁹ Jáiwa Herodes bánua namúrruqui jíni, ne jóca néenaa náinuqui jíni, liáni náata náa'a guárdiaca, jáiwa liwána náinua nayái. Liáwinaami liáni, Herodes jiáu Judea yúcha, jáiwa liáu liyácai Cesarea néerra.

Dios cástigaa Herodes Agripa

²⁰ Herodes íiwirri wówa náajcha náa'a chóniwenai yéenaica chacáalee jí'ineerri Tiro ya Sidón. Tándá néenaa náa'a chóniwenai náacoo natáania Herodes yáajcha, jáiwa'ee néenaa naméda najúnicaí liá'a Blástoca, báqueerri chóniwerri cawéni wérrí liájabasai liá'a rey Heródesca. Tándá nabánua nachuániu Blasto yáajcha Heródesru: Wayá jócai wówai wáinua yáacacoo jíajcha, jiniwata wayá cúnsguenai íyacaishi jishínaa cáinabi. Néenee léchho Blasto táania liájcha liá'a Heródesca, quéewique'e lirrishibia nayá. ²¹ Liyáli éerri lirrishibia'inaa jíni liá'a Heródesca lisúwa'ee líibalau rey shínanaa, jáiwa'ee

liwárruawai lishínaa liárrubai ita'aa. Néenee'e máanu cábacoo litáania nali.²² Néenee'e chóniwenai nachána namáidada'ee: “¡Jócaiwa washiálicuerri liéni cháí jitáania, wamá báqueerri Dios!”²³ Liyáalimi'e, báqueerri ángel Dios shínaa liwána Herodes bálinao, jiniwata liá'a Herodes jócai méda Dios carrúninaa, cáberriu jicá'a dios. Néenee libéechalawoo máanali jini éenishi íyani.

²⁴ Nácula'ee liá'a Dios chuánica cáarralerriu mamáarraca náiiwa quinínama cáinabi ita'aa.

²⁵ Bernabé ya Saulo nanísa'inaa'ee nashínaa tráawaju Jerusalén rícu, néejoo'eewoo Antioquía néerra. Náajcha'eewoo natée Juan lijí'inaa léquichoo Marcos.

13

Bernabé ya Saulo nachána nashínaa tráawaju Diosru

¹ Liá'a iglésiaca yéerri Antioquía ái íiwadederri Dios chuáni já'a ya éewiderri. Nayá Bernabé, Simón (yá'ee liá'a jí'ineerri léquichoo cachájulai), yá'ee Lucio Cirene néenee sái, Manaén (liá'a dáwinerricoo Herodes yáajcha, liá'a wánacaleerri Galilea rícu) ya Saulo. ² Áabai éerri, nácula'ee nayá'ee nayá culto rícu lirrú'e Wawácalica liyáli nayá jócai íya, yúnenai, liá'a Espíritu Santo má'ee nali: “Ishírri nulí liá'a Bernabé ya Saulo lirrú liá'a tráawajuca numáidani nayá nácu.” ³ Néenee, liáwinaami na'óra'inaa ya nayúnaa léquichoo, namáaca'ee nacáajiu nanácu ya tá'ee náiiwa nanáwau nali.

Téenai Dios chuáni Chipre néerra

⁴ Espíritu Santo bánua nayá, náa'a Bernabé ya Saulo ná'eewau áabai chacáalee jí'ineerri Seleucia, néenee'e ná'eewau náurrucoo lancha ricúla náaque'iu áabai liwówai néerra jí'ineerri Chipre. ⁵ Náiiinu'inaa'ee liá'a lancha chánactacoo néeni jí'ineerri Salamina, liwówata néeni jí'ineerri Chipre. Jáiwa nachána'ee náiiwa Dios chuáni lirrícula liá'a sinagoga judíobini shínaa, Juan yáairriu náajcha léquichoo jicá'a liá'a tálidedeerri nayá.

⁶ Najína'eewau quinínama litéeji liá'a liwówaica náiiinu'e áabai chacáalee jí'ineerri Pafos, náiiinu'e báqueerri washiálicuerri camálicai judío jí'ineerri Barjesús, washiálicuerri canúma yúwicaí jócai íiwa yáawaiyi Dios chuánica. ⁷ Liéni camálicaica yáairri liyá liájcha liá'a wánacaleerri jí'ineerri Sergio Paulo, washiálicuerri cawítee. Liá'a wánacaleerri libánua namáidaca Bernabé ya Saulo, jiníwata wówairri léemica Dios chuáni. ⁸ Ne liá'a camálicaica, lijí'inaa griégoyu Elimas, jócu'e liwówai wánacaleerri éebidaca Jesucristo nácu. ⁹ Néenee liá'a Sauloca, jí'ineerri léquichoo Pablo, cashiámui Espíritu Santoyu, licába'ee ya lirrátueda'ee lirrú, ¹⁰ limá'ee lirrú:

—¡Canúma yúwicaí, máashii wítee, Wawásimi cúulee, lijínai liá'a quinínama saícaica! ¿Tánda jísai jináawida báawachala Dios chuáni? ¹¹ Chóquejoo Dios cástiguerri'inaa jiyái: jiyá máaquerri'inau matuí'inaa, íchaba éerriminaajoo, jiyá jócai'inaa éewa jicábaca

cáiwia cámarraa. Liyáalimi'e camálicaica Elimasca limáaca'eewoo báitanacu catáwacai rícu, matuí jócai cába, limúrru'e báqueerri washíalicuerri téerri'inaa licáaji nácu jiníwata jócai cába. ¹² Wánacaleerri cába'inaa jini, jáiwa léebidai Dios chuáni nácu, jiníwata cáarruderriu léemica liá'a náiiwanica Jesucristo chuánica.

Pablo ya Bernabé téenai Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Antioquía Pisidia shínaa

¹³ Pablo ya náa'a máinaicoo liájcha, náurrucoo á'a Pafos néeni lancha ricúla náaque'iniu áabai chacáalee jí'ineerri Perge, cáinabi ita'aa jí'ineerri Panfilia; néenee Juan máacau éejoowai Jerusalén néerra. ¹⁴ Náiiu'inaa Perge néerrai nabésunau Antioquía néerra, yáairri urrúni Pisidia. Néenee, sábadoca, éerri nawówa iyabactacoo, nawárrua'eewoo sinagoga rícu, nawáa'eewawai. ¹⁵ Néenee náa'a sinagoga néenee sána, naliá'inaa cáashta shínaa ley ya náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, nawácanai náa'a sinagogaca namáida nalí ya namá'ee:

—Nuéenajinai, áicta iwáaliani iwówa lícuu já'a íiwa walíni wéemi áani sáicta'a wawówa yáajcha, íiwa walíni.

¹⁶ Néenee Pablo libárrua'eewau liméda licáajiu nalí manúmataque'e nayáca, limá'ee:

—Éemiu iyá, israelítabini, iyá chajá chóniwenai báawatani chuáni, cáarruni cába Dios. ¹⁷ Liá'a Dios shínaa chóniwenai Israel wíneerri wawérrinaibimi; liméda

chacáalee wérrinai quéecha'inaa nayáca újnibi yáainai báawachala Egipto rícu, néenee lidánaniyu Diosca najiáu néenee lirrícucha liá'a cáinabica. ¹⁸ Dios guánta náajcha liá'a máashii namédani lirrú, chaléeni liá'a cáinabi jiníctala yéerri cájbami cuarenta camuí, ¹⁹ néenee limárda siete naciones cáinabi jí'ineerri Canaán, quéewique'e liá nali cáinabi náa'a wawérrinaibimi. ²⁰ Quinínama liéni lidécudau újni cuatrocientos cincuenta camuí. Liáwinaami liá wánacaleenai chóniwenairru cáashia liá'a léerdi liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Samuel. ²¹ Néenee nasáta'ee báqueerri rey wánacaleerri'inaa, ne Dios yáa rey Saul licúlee liá'a Cisca, Benjamín éenajinairru; Saul rey cuarenta camuí. ²² Liáwinaamite Dios éeda liárru liá'a Saúlca, liá rey Davidruni, Dios má'ee David liúcha: 'núínu liá'a washiálicuerri Davidca, licúlee liá'a Isaíca, washiálicuerri nugújtani, méderri quinínama liá'a nuwówainica'. ²³ Néenaa náa'a natáqueenaimi liá'a Davidca, néenaa Jesúsja, liá'a Dios bánuanica quéewique'e liwáseda israelítabini, léjta limáyu liá'a Diosca. ²⁴ Jóctanaa Jesús íinu, Juan jái íiwa Dios chuáni quinínama chóniwenai Israelru, limá nali néejooque'iu Diosru nabáutisaque'iniu. ²⁵ Juan urrúni'inaa máanaliqui jini limá'ee nali: 'Nuyá jócai léjta imáyu'u irrúwoo; ne liáwinaamijoo líinu báqueerri, nuyá jócai nuénaminaa nuwásaidaca líiba nácucha cotizas.'

²⁶ "Nuéenajinai Abrahám táqueenaimi, iyá báawacha sánaca cáarruni cába Dios: liéni

chuánshica léewa éewerri litée iyá áacairra.
²⁷ Naa'a yéenaimica Jerusalén rícu, ya naa'a wánacaleenaica, jócani yáa léenaa tánashia Jesús, jócai néemi léquichoo náiiwani naa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, liá'a cáashta iliánica sábado rícu; cháwa nalíwoojoo, namá'inaa Jesús rúnai'inaa máanalica, línu'inaa néerra liá'a Dios máni nácucha báinacu. ²⁸ Jini náiinuni linácu máashii limédanica néewaque'e náinuacani, nasáta'ee Pilato yúcha nawánaque'e náinuacani.
²⁹ Néenee liáwinaami, jái sámú liméda quinínama liá'a limáni nácucha Dios chuáni, náurrucueda cruz nácucha jini, naquéni jini.
³⁰ Ne Dios éejoo licáwiadacani. ³¹ Íchaba éerrite, Jesús iyadau nalí naa'a yáainemicoo liájcha Galilea Jerusalén néerra, ne chóque'e nayá naa'a táanenai Jesús nácu chóniwenairru.

³² “Ne cháwa wayá índenai wayá irrú liáni saícai chuánshica: Liá'a Dios máni nácucha nalí naa'a wawérrinaimica, ³³ Ai Dios méda wáajchai, wayá natáqueenaimica. Liéni limédani léejueda Jesús cáwica, újni litánau rey David salmo chámai rícu, linácu liá'a Dios mánimi Jesúsru: ‘Jiyá núcúlee, nuyá jisálijinaa yáawaiyi.’ ³⁴ Dios jái íiwaqui jini liyá éejuerri'inau cáwica, jócubeecha máashii liá'a línaaca, limá'inaate naa'a tánenaicoo: ‘Numédani'inaa liá'a majíconaa ya yáawaiyica numánimi Davidru báinacu.’ ³⁵ Tándá limá léquichoo áabai rícu: ‘Jócuminaa línda lináanai bádacoo liá'a lishínaa majíconaa cashírruedacaica.’ ³⁶ Néenee saícáni, yáawaiyi

liá'a Davidca sírbeerri lirrú liá'a chóniwenai
 lishínaa éerrimi, léjta Dios wánacaalau liyá,
 néeneete máanali jíni liáawacau liwérrinaibini
 náajchau, néenee lináanaimi bádawai.
³⁷ Ne lináanai liá'a Jesús, Dios éejuedani
 cáwicai, jócu bádacoo. ³⁸ Chái cábacanaa,
 nuéenajinai, iyá arrúnaa yáa léenaa léca
 liá'a lipérdonaayu'u wajíconaa wáiiwani irrú
 Jesús íiwanaa rícueji. ³⁹ Ne náa'a quinínama
 máaquenai nawówau Moisés shínaa ley nácu,
 jócai nawáalia bádedeerri'inaa najíconaa
 nácuejiu, ne chóque'e quinínama máaquenai
 nawówau Jesús nácu libádeda najíconaa.
⁴⁰ Icábawa yúchaujoo, jócubeecha licáu inácula
 liá'a natánani náa'a íiwadenaica Dios chuáni
 báinacu:

⁴¹ 'Icábani, iyáte cháaneenaicani,
 icáarrudau ya amáarra iyái,
 jiníwata ishínaa éerri numédaminaa máanui
 wówashica jócai éebida nácu, áiquita
 íiwerri irrújani'i'.

⁴² Liá'a Pabloca ya náa'a lijúnicaica najiá'inau
 lirrícucha liá'a sinagogaca judíobini shínaa,
 náa'a jócani jiáu judíobini, namésuda'ee
 nayá néejooque'iu báaniu liá'a áabai
 sábadoca natáaniaque'e nalí quinínama
 liáni. ⁴³ Amáarrai'inaami liá'a náawacactacoo
 sinagoga rícu, íchaba judío ya náa'a báawache
 sánaca éebidenai nanácu náa'a judíobinica,
 jáiwa náau yáajchai Pablo ya Bernabé. Ya náa
 nawítee nayáquini'e machácani mamáarraca
 linácu liá'a Dios nísau'u limáida nayái.

⁴⁴ Liá'a áabai semana, sábado rícu, atéwa quinínama chóniwenai chacáalee rícu sána yáawaquenai'inau néemique'e Wawácali chuáni. ⁴⁵ Ne náa'a judíobinica nacába'inaa íchaba chóniwenai yáawacacuwai, jáiwa cadéni nayái, jóca áabenaawawówa Pablo yáajchai, ya namá cacháni chuánshi Pablórru. ⁴⁶ Néenee liá'a Pablocá ya liá'a Bernabéca, natáania'ee cadánaniyu, namá'ee nalí:

—Wawáalia arrúnaaca wáiiwa Dios chuáni quéechanacu irrú iyá judíobinica; ne iyá jócani icábau icáwicaca jócai amáarra, yáaliminaa wáujoo nayáctala náa'a jócani judíobini. ⁴⁷ Jiníwata cháwa Dios bánua wayá jírra, limá walí:

'Numáaca jiyá jicá'a áabai camarrashi quinínama chóniwenairru, itée nuchuáni wásedeerri'inaa cáashia ínu amáarractala cáinabi.'

⁴⁸ Néemi'inaa jíni, náa'a jócani judíobini saícta'ee nawówa nachána'eewoo namáca liá'a Dios chuánica saícai; yá'ee néebida quinínama náa'a yáainai linácu liwínanica liáque'e nacáwica jócai amáarra. ⁴⁹ Cháwa náiiwa Wácalishi chuáni jírra quinínama cáinabi. ⁵⁰ Ne náa'a judíobinica natáania'ee náajcha náa'a ína saícani wérrí ya cawéninica ya washiálicuenai cawéninica lirrícu liá'a chacáaleeca, natáania Pablo nácu ya Bernabé quéeuque'e nacánaqueda nayá, néewaue'e najédani lirrícucha liá'a cáinabica. ⁵¹ Néenee Pablo ya lijúnicaica, jáiwa'ee natútuda náiiiba nácuchau liá'a pucúpucubeeca,

limáyu'inaa jócani nawówai Dios chuáni náa'a chóniwenai, néenee náa'a éewawai Iconio néerra. ⁵² Ne náa'a éebidenaica cashiámuni Espíritu Santoyu ya saíctani wówa.

14

Pablo ya Bernabé Iconio rícula

¹ Liá'a chacáalee jí'ineerri Iconio, Pablo ya Bernabé nawáaroo lirrícula chámataanaa liá'a sinagoga rícula judíobini shínaa, natáania'ee saícai wérri chuánshica nalí, íchaba'ee chóniwenai éebida nalí liá'a náiiwanica, náa'a judíoca ya náa'a jócani judíobini. ² Ne náa'a judíobinica jócani éebida natáania máashii nalí náa'a jócani judío, nawánaque'e napénsaa máashii nanácucha náa'a néenajinaica. ³ Tánda náa'a apóstolucu namáaca'eewoo néeni íchaba éerri, máaquenai nawówau Dios nácu natáania quinínama yáawaiyi Dios chuáni nácu; ya liá'a wawácalica íyada liá'a namánica liá'a níinaashica Dios wáalianica, liáyu nalí liwíteu namédacai shínaashica ya jócai nacába cáji. ⁴ Ne náa'a chóniwenai chacáalee rícu sánaca jócani áabena wówa, áabibi judíobini yáajcha, áabibi yéenai apóstolu yáajcha. ⁵ Néenee náa'a judíobinica, ya náa'a jócani judío natáania'ee náajcha náa'a wánacaleenaica nabáseadaque'e nayá ya léquichoo náiinuaque'e nayá íbayu. ⁶ Ne Pablo ya Bernabé ná'inaa'ee léenaa jíni, jáiwa namániwai chacáalee jí'ineerri Listra rícula, ya léquichoo chacáalee jí'ineerri Derbe, chacáalee cáinabi jí'ineerri Licaonia, ne cáinabi líteeji

sáica, ⁷ néeni léquichoo náiiwa nalí Dios chuáni sáicaica.

Náiinueda Pablo íbayu chacáalee Listra rícu

⁸ Liá'a chacáalee Listraca néeni'e liyá liá'a washiálicuerri jócai éewa lijínacoo. Jócai jínacajiu, jiniwata lijédanirra. Liéni washiálicuerri wáairriu liyáca, ⁹ éemerri liyáca liá'a Pablo íwanica, liá'a Pabloca cába lirrú, yá'ee licába wálierrri'e éebiderrri lichúni'inau.

¹⁰ Néenee Pablo ma lirrú cadánani chuánshiyu:

—¡Jibárrroo machácani jicáwayu!

Liá'a washiálicuerrica, jáiwa libárruawai ya léenuwai ya lijínawai. ¹¹ Náa'a chóniwenai nacába'inaa liá'a Pablo médanica, jáiwa'ee namáidada chuánshi Licaoniayu:

—¡Diose újnini washiálicuenaica yúrrucuenaiu wayáctalaca!

¹² Nacába'ee liá'a Bernabéca jicá'ee nashínaa dios jí'ineerri Zeus, ya liá'a Pabloca jicá'ee dios jí'ineerri Hermes, jiniwata liyáwa mawí táaniaca. ¹³ Liá'a sacerdotéca Zeus shínaa, wálierrri áabai templo iníjbaa wárruerricoo chacáalee rícula, línda'ee pacáa yá'ee cachílinai íwinaashi; liyá'ee ya chóniwenai nawówai'e nasátacoo apóstolubini yúcha, yá'ee náiiu pacáa néemani'inaa nalí. ¹⁴ Ne liá'a Bernabéca ya Pabloca ná'inaa'ee léenaa jini chóniwenai méda nayá náajcha, jáiwa'ee nashírricueta nábalawai, jáiwa nawárrroo chóniwenai íbirrai, namáidada'ee:

¹⁵ —Washiálicuenaí, ¿ne tánda iméda liérrra? Wayá washiálicuenaí léjta iyá. Tánda jicá'a wáiiuwa wáiiwa irrúni, jócubeecha iméda

mawiá liá'a jiníyi iwéni, éejooque'iu lirrú liá'a Dios cáwiica, liá'a méderri éerri ya cáinabi ya manuá ya quinínama yáairri lirrícu.

¹⁶ Báawita íchaba éerri néenee bésuneerricoo Dios máaca bácaínaa nawína nashínaa injbau,

¹⁷ séewirri táania liyá jájiu ne liá'a yáawaiyiica; liyá bánuerri irrú única quéewique'e iwáalia banácali, yáirri quinínama irrú iyacaishi quéewique'e iyacani saíctaque'e iwówa.

¹⁸ Ne áawita namá nalí quinínama liáni, ne atéwa cabálini wérri nalí jócu naínda chóniwenai ínua náa'a pacáaca náque'e irrú cuésherri éemerriu, ya náa irrú saícai.

¹⁹ Ya liyáalimi náinu náa'a judío Antioquía néenee sánaca, ya náa'a Iconio néenee sána, natáania'ee náajcha náa'a chóniwenai nanáawidaque'e nawítee; néenee jáiwa náinu Pablo íbayu, jáiwa'ee namá'ee nalíwoo máanalíyi, jáiwa'ee nárda jini bináawala chacáalee yúcha. ²⁰ Né'e náa'a éebidenai jáiwa'ee nayá Pablo téejii, jáiwa'ee libárruawai léejo'eewau chacáalee rícula, áabai éerri cajójcha'inaami jáiwa lijiáwai Bernabé yáajcha chacáalee jí'ineerri Derbe.

²¹ Liáwinaami líiwa'inaa Dios chuáni saícai Derbe rícu, léejuedacta íchaba chóniwenai Diosru, jáiwa'ee néejoo báníwai Litra néerra, Iconio néerra, ya Antioquía néerra léquichoo.

²² Narrícu nárra chacáaleeca náa nadánani'e náa'a éebidenai namá'ee nalí iyáwajoo cadánani Dios chuáni nácujuu, namá'ee nalí wawárruaque'iu Dios wánacaalactalaca rúna'ee wabésuneda carrúni jináata liá'a

íichaba máashiica. ²³ Ne léquichoo namáaca wánacaleenai quinínama iglesia máanabaca, ya liáwinaami na'óra'inaa'ee ya nayúna'inaa, jáiwa'ee namáaca Dios cáaji rícu jini, náa'ee éebidenaica.

Pablo ya Bernabé néejoo Antioquía shínaa Siria néerra

²⁴ Nabésuna'eewoo liá'a cáinabi shínaa jí'ineerri Pisidia, náiiinu'e cáinabi jí'ineerri Panfilia néerra. ²⁵ Náiiwa'ee Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Perge rícu, jáiwa náawai chacáalee jí'ineerri Atalía néerra; ²⁶ náurrucua'eewoo lancha rículai chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, liá'a chacáalee nasátactani nanácu namáacactani nayá quéechanacu Dios cáaji rícu, linácu liá'a tráawaju jáiyi nanísacai. ²⁷ Náiiinu'inaa Antioquía néerrai, náawaca'eewau náa'a iglesia ísanaca quinínama, ya tá'ee náiiwa'ee nalí quinínama liá'a Dios médani náajcha, ya léjta wácalishi méecu nalí iníjbaa náa'a jócani judíobini, quéewique'e néewa néebida léquichoo. ²⁸ Pablo ya Bernabé namáaca'eewoo néeni íchaba éerri náajcha náa'a éebidenaica Dios nácu.

15

Náawaca'eewau Jerusalén rícu

¹ Liyáli éerrimi'e, áabibi chóniwenai jiánaimicoo Judea néenee Antioquía néerra, nachána'eewau néewidaca náa'a néenajinaica jócani'e nawásedacoo néebida linácu liá'a náijuque'e nachíipi íimanaa juáta, cha léjta

Moisés liwána namédaca. ² Pablo ya Bernabé, jáiwa nacáita yácau wérri náajchai, néenee Pablo ya Bernabé ya áabibi mawí nawína áabai washiálicuenai náaque'iniu Jerusalén néerra ya natáaniaque'e linácu liáni náajcha náa'a apóstolua ya náa'a salínai iglesia ísanaca Jerusalén néenee sánaca.

³ Nabánua'ee náa'a iglesia Antioquía néenee sánaca, nabésuneda'inaa liá'a cáinabi jí'ineerri Fenicia ya Samaria, jáiwa'ee náiiwa náa'a jócani judíos namáaca'ee nawítee ajuítaimica quéewique'e nasíguia Diosru. Ya quinínama náa'a máaquenai nawówau Dios nácu, saícta'ee wérri nawówa néemi'inaa liá'a chuánshi saícaica.

⁴ Náiiinu'inaa Jerusalén néerra, Pablo ya Bernabé narríshibia'ee nayá iglesia ísanaca ya náa'a apóstolua ya náa'a salínaibinica, náiiwa'ee nalí quinínama liá'a Dios médani náajcha. ⁵ Ne áabi náa'a fariséobinica éebidenai Jesús nácu, nabárrua'eewau ya namá'ee:

—Arrúnaa'ee nawíchua nachíipi ímanaa juáta náa'a éebidenaica jócani judío, nabánua'ee nacúmpliaque'e ley Moisés wánani namédaca.

⁶ Jáiwa'ee náawacawai náa'a apóstolubinica ya náa'a salínaica quéewique'e natáaniacani linácu. ⁷ Néenee liáwinaami natáania linácu, jáiwa'ee Pé'eru bárruawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, iyá yáine léenaa báinacu Dios máiderrite nuyá íbicha núiiwaque'e irrú saícai chuáninica liá'a wásedeerri'inaa nalí náa'a jócani'inai judíobini, quéewique'e nayá

néebidaca. ⁸ Dios yáa léenaa wawówa, líiyada'ee walí lirríshibiaca nayá, liá'ee nalí Espíritu Santo, léjta liáyu'u walíni. ⁹ Dios jiní limédani báawatani wítee wáuicha nayá ya wayá, ne léquichoo nayá bádedeenaí nawówau níwata namáacaca nawówau linácu. ¹⁰ Ne chóque'e ¿tánda éeneda Dios iwána namédaca liá'a nawítee ajuítaimica, jócaite wéenaa wacúmpliacte jiní wérri áawita náa'a wawérrinaimica? ¹¹ Báawachala wáuicha, wayá éebidenai wawásedacoo mawéniyu saícaca wáajcha liá'a Wawácali Jesúsca, nayá wáseneu liúcha liá'a máashii léquichoo léjta wayá.

¹² Quinínama nayá manúmata néemi'e nayáca liá'a Pablo ya Bernabé táaniani liyá nácu liá'a shínaashi ya liá'a jócai wacába cáji Dios médani náajcha náiiibicha náa'a jócani judíobini. ¹³ Jái'inaa nanísa natáaniacai, Santiago má'ee:

—Nuéenajinai, éemite nulí: ¹⁴ Simón íiwa walíni léjta Dios caníinaa licába nayá quéechanacu náa'a jócani judíobini, liwína'ee néenaa chóniwenai namédaque'e chacáalee Diosruja. ¹⁵ Liáni áabenai léjta natánaumini náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, léjta limáyu Dios chuánica:

¹⁶ 'Ne liáwinaami liáni nuéejoominaajoo nubárrueda báaniuujoni liá'a cuíta cáarralierricoo liyáca David shínaaca;

nuchúniminaa báaniuujoni ya nubárruedaminaa báaniuujoni,

17 quéewique'e quinínama náajcha náa'a namúrruque'e Wácalishi nawówa yáajchau léquichoo, náajcha náa'a quinínama cáinabi ítesanaca náa'a máaquenai nayáu báawacha nují'inaa nácu.

18 Liá'a Wawácalica, wáneerri náa léenaa liáni quinínama báinacumi, liá'a máaquerri lichuániu'.

19 “Nuá léenaa nulíwoo, jócai sáica wabánua naméda liá'a jócai rúnau náa'a jócani judío, máaquenai nawíteu ajuítaimica nasíguiaque'e Diosru. ²⁰ Rúnaaminaajoo watána nali nashírrique'iu liúcha liá'a namédani nali náa'a jócani Dios. Cáwique'e nacá'a náuchau naméda máashii náinaayu. Jócubeecha íya liérta cuéshinai sácumenaicoo íinaa, jiní liá'a jórquerricoo, ya jócai léquichoo íirrai. ²¹ Ne wawówaicta wáa léenaa báinacu sáimi ái néenaa já'a chacáalee rícu, náa'a éewidenaica Moisés shínaa ley, liá'a naliénica sinagoga rícu éerri jútainchu nawówa íyabactacoo.

Liá'a cáashtaca nali náa'a jócani judíobinirru

²² Apóstolubinica ya náa'a salínaica, ya náa'a quinínama iglesia ísanaca, jáiwa nawína áabi néenaa náa'a éebidenaica nabánuaque'e nayá Antioquía néerra Pablo ya Bernabé yáajcha. Jáiwa'ee nawína Judas, né'e léquichoo lijí'inaa Barsabás, ya Silas, washíalicuenai cawíteenica náibicha náa'a éebidenaica, ²³ náajcha nabánua áabai cáashta mérrí chá'a:

“Wayá apóstolubinica ya náa'a salínaica náa'a éenajinaica watáa wéenajinai náa'a

jócani judíobini, náa'a yéenai Antioquía rícu, ya Siria rícu léquichoo ya Cilicia léquichoo. ²⁴ Wáa léenaa áabi chóniwenai yáaineu wayéji áani jócani wabánua néerra, ijódia'ee liyú liá'a ichuánicoo, jócai náa léenaa chítashia nayáu'inaa jíni. ²⁵ Tándá, wáawacawai, sáica wacábaca wawína wéenau náaque'iniu nacába iyáctalaca náajcha náa'a sáictani wérri wítee wéenajinai Bernabé ya Pablocá, ²⁶ náa'a máaqueneu nayáu carrúnatairru Jesucristo jí'inaa nácu. ²⁷ Ne léquichoo wabánua Judas ya Silas léquichoo: Nayájoo natáaniaminaa yáajchajoo náiiwaque'e irrú quinínama liáni. ²⁸ Ne sáicai wérri wacába liá'a Espíritu Santoca ya wayá léquichoo, jócuminaa wabánua irrú quéewique'e iméda quinínama léjta Moisés tánimica, báawacha liúcha liáni: ²⁹ Jócubeecha íya cuéshinai íinaa náani néemani nalí náa'a jócani diose. Jócubeecha íya írrai, ya léquichoo náa'a cuéshinai sácumenaicoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu. Itúyactau wájoo liúcha léju liáni, imédaminaa sáicaijoo. Sáicaque'e yáajabajoo.”

³⁰ Ne nayájoo, néenee náiiwa'inaa nanáawau, náau Antioquía néerra, náawacacoo'eewau náa'a iglesia ísanaca néntregaa cáashta nalí.

³¹ Náa'a néenajinaica naliá'inaa cáashtai sáicta wérri nawówa. ³² Liá'a Judasca ya Silasca wáalenai Dios wítee nawówa lícu, náiiwani'inaa chóniwenairru sáicta wérri'e nawówa néenajinai yáajchau. ³³ Liáwinaami

liá'a éerrica, náa'a néenajinaica náiiwa'ee nanáawau nalí, nabánua nachuániu nalí sáicta wérri nawówa, quéewique'e néejoocoo báaniu náa'a bánuenai nayá. [³⁴ Ne liá'a Silasca wówerri limáacacoo.] ³⁵ Ne Pablo ya Bernabé namáacau Antioquía rícu, íchaba yáajcha mamáarraca néewida ya náiiwa Jesucristo chuáni.

Pablo chánau lijiácoo chámaichu'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru

³⁶ Áabai éerri liáwinaami, Pablo má'ee Bernabérru:

—Wáu wacába náibeji báaniu náa'a wéenajinaica chítashia nayáu jíni quinínama chacáalee rícuba, liá'a wáiiwactamíte wawácali chuáni, wacábaque'e chítashia nayáu jíni.

³⁷ Bernabé wówerri litée náajchau Juan, liá'a jí'ineerri léquichoo Marcos; ³⁸ Ne Pablo jócai wówai litée Marcos, jiniwata liá'a Marcosca limáaca bácai Pablo ya Bernabé Panfilia rícu, jócai wówai liácoo náajcha liá'a tráawaju namédanica. ³⁹ Jáiwa náawacawai naméda yáacacuwai linácu liáni, jáiwa'ee nashírria yáacawai. Bernabé litée'e liájchau Marcos náurrucoo'eewau lancha rícula náaque'iniu liwówai jí'ineerri Chipre, ⁴⁰ nácula Pablo liwówaiyu liwína'a Silas, ya náa'a néenajinaica nasáta'ee nanácu Dios jí'inaa nácu, jáiwa'ee najiá'eewau néenee, ⁴¹ nabésuna'eewau Siria ya Cilicia náa'ee nadánani náa'a néenajinaicoo yáainai iglesia rícu.

16

Timoteo tálideda Pablo ya Silas

¹ Pablo línu'e Derbe ya Listra néerra, línu'ctala'ee linácu liá'a báqueerri quéebidacai Jesucristo nácu, jí'ineerri Timoteo, rucúulee ruá'a báquetoo ínetoo judía quéebidacau Jesucristo nácu, lisálijinaa griego. ² Náa'a néenajinaica yéenai Listra rícu ya Iconio rícu, natáania'ee saícai wéerri linácu. ³ Pablo wówerri'e Timoteo yáacoo liájcha, ne quéechanacu liwána náiju nachíipi ímanaa juáta, quéewique'e jóca íwirri nawówa náa'a judíobinica náa'a yéenaica líta'aa liá'a cáinabica, ne quinínama yáine léenaa Timoteo lisálijinaa griego. ⁴ Quinínama chacáalee nabésunactacoo, náiiwa'ee náacoo néenajinairru, linácu liá'a náiiwani náa'a apóstolubinica ya náa'a salínaibinica náa'a iglesia Jerusalén ísanaca. ⁵ Náa'a iglesia ísanaca, jáiwa'ee nadáwina nawíteewai Jesucristo jí'inaa nácu, náa'a máaquenai cabálininaa, ya liá'a namánaba náa'a éebidenaica lidáwinau mawí.

Pablo dájuni báqueerri washiálicuerri Macedonia rícu saí

⁶ Liá'a Dios shínaa Espíritu Santoca jócai wówai náiiwa Jesucristo chuáni léenaa lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Asia shínaaca, jáiwa'ee nabésunawai liá'a cáinabi jí'ineerri Frigia ya Galacia, ⁷ náiiu linúmamirra liá'a cáinabica jí'ineerri Misia. Ne néenee namá'inaa'ee nalíwoo nabésunacoo cáinabi jí'ineerri Bitinia,

ne liá'a Espíritu Jesús shínaaca, jócai línca jíni.
⁸ Néenee'e, nabésunau machácani Misiarra, náurruca'eewau á'a lancha chánactau jí'ineerri Troas. ⁹ Liyáali éerrimi Pablo dájuni'e dajuíshi táayee; licába'ee báqueerri washíalicuerri shínaa cáinabi jí'ineerri Macedonia, libárrua'eewau limá'ee Pablórru: "Jibésunau Macedonia rícula jiyúda wayá."
¹⁰ Pablo quéecha'inaa lidájuni'inaa liárra dajuíshica, jáiwa wachúni washínaa injbaawai wáaque'iu Macedoniala shínaa cáinabi ítala, yáawaiyi Dios máiderri liyá wayá wáaque'iu wáiiwa nalí sáicai chuánshica liá'a Dios chuánica.

Pablo ya Silas Filipos rícu

¹¹ Wáurrucoowai Troas néenee, wáau machácani liwówai jí'ineerri Samotracia, áabai éerri néenee wáiiinu áabai chacáalee jí'ineerri Neápolis. ¹² Néenee jáiwa wáawai áabai chacáalee jí'ineerri Filipos, liá'a chacáalee mawí máanuica líta'aa liá'a cáinabi Macedonia shínaaca, nayácta ichaba náa'a romanobini. Néerra wayáte jócai ichaba éerri. ¹³ Áabai éerri liá'a wawówa íyabactacoo, jáiwa wajiáwai bináawala chacáalee, méeda tácoowala, liá'a wamácta waliwoo áabai yáarrushi nasáctau náa'a judíobinica. Jáiwa wawáawai watáania sáicai chuánshi, nalí náa'a ínaca yáawaquenaicoo wáajcha. ¹⁴ Báquetoo néenaa jí'ineechoo Lidia; ruyá néenee sáu áabai chacáalee jí'ineerri Tiatira, wéndechoo wárruma cawéni quíirrai wérri. Ruáni ínetooca, yáichoo sáicai Diosru, éemechoo'e

ruyáca, liá'a Wawácalica jáiwa lidúnu ruwówai ruéemique'e liá'a Pablo táaniani liyá nácu. ¹⁵ Ruéebida Jesucristo nácuí rubáutisawai, náajcha náa'a quinínama ruéenajinaica, ne liáwinaami, jáiwa rusáta wáucha:

—Ne iyá imáacta iwówau yáawaiyica yáliminaa nuyá nuéebidaminaa Jesucristo nácu, íinu chérra yáaque'iniu núbana néerra.

Jáiwa ruwána wamáacaque'iniu ruájcha.

¹⁶ Libésunate áabai éerri wá'inaateu chaléeni náctalacoo nasáta Dios yúcha, jáiwa wáinu báquetoo miyácau wáalechoo áabai espíritu cadíbinacai. Ruyá nawánacaala yáarru, ruyá yáichoo léenaa wérrí jiniwata áabai espíritu máashii íiwaca rulíni. Tánda ruwácanai jéda íchaba warrúwa. ¹⁷ Ruáni miyácauca, jáiwa ruchánau rujínacoo Pablo ya wájchai, rumáidada'ee ruácoo:

—¡Náani washiálicuenaica sírbenai Diosru liá'a yéerri áacairra, náa'a íiwenai irrú, chítashia Dios éewa'inaa litée iyá áacairra'inaa!

¹⁸ Liáni rumédani íchaba éerri, cáashia Pablo, wówa íiwirri liwówa, jáiwa'ee léejoo báaniu limá'ee lirrú liá'a espíritu yéerri runácu ruá'a miyácauca:

—Lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca, nuwána jijíacoo rúcha.

Liyáalimi espíritu máashiica limáaca ruyái.

¹⁹ Ne náa'a ruwácanaica ruá'a miyácauca, nacába'ee jócai saíca nagáana runácu warrúwa mawí, jáiwa'ee nawína Pablo ya Silas, jáiwa natéequ'e nayá wánacaleenairru, liá'a

plaza chúnsaica. ²⁰ Jáiwa nabárrueda nayái nawácanai náneewa namá'ee:

—Náani judíobinica ínuenai naméda walí máashii nacáarralia washínaa chóniwenai, ²¹ éewidenai nawíteeyu wayá jócai wéenaa warríshibiaca, jócai wéenaa namédaca, jiníwata wayá romanobini.

²² Néenee náa'a chóniwenai nabárruo nanácula liá'a Pabloca ya Silas, ya namá'ee náa'a nawácanaica namídudaque'e náabala nabásaidaque'e bárayuni. ²³ Néenee nanísa'inaa nabásaida nayái, naníqui jíní cuíta manúmai rícula, namá'ee lirrú liá'a catúyacaica liá'a cuíta manúmaica licábaque'e nayá, jócubeecha najíáu nayáca. ²⁴ Quéecha'inaa lirríshibia líáni catúyacaica cuíta manúmai liníqui wérri nayá sáica, ya liníqui náiiiba áacairra linácula liá'a áicuba cadúcunica lijí'inaa cepo.

²⁵ Ne liyáalimi béewami táayebée, Pablo ya Silas nasátau ya narrába shímashi Diosru, ya náa'a áabi yáainai cuíta manúmai rícu néemini nayáca, ²⁶ ne liyáalimi licúsu liá'a cáinabica cadánani wérri lichúnda liá'a cuíta manúmaica. Liyáalimi liméecu linúma liá'a cuíta manúmaica quinínama, náa'a yéenai cuíta manúmai rícu liwásau liá'a nashínaa cadénaca. ²⁷ Quéecha'inaa licáwiacoo liá'a catúyacai cuíta manúmai licába quinínama linúma liá'a cuíta manúmaica méecuerríu, lijéda lishínaa espadau línuaque'e liyáu, jiníwata limá lirrúwoo náa'a yéenai cuíta

manúmai rícu máanenaiwai. ²⁸ Ne jáiwa Pablo máidada lirrúi:

—¡Ujínau, wayá náani ya áani quinínama!

²⁹ Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lisáta áabai licámarrau liwárroo licánacacoo ya chéchinau licáarruniu licuá Pablo ya Silas yáajba. ³⁰ Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lijéda Pablo ya Silas ya lisáta léemiu nayá:

—Washiálicuenai, ¿tána arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau Dios yáajcha?

³¹ Namá'ee lirrúi:

—Éebidau linácu liá'a wawácali Jesúsca, jiwáaliaminaa jicáwicau Dios yáajcha jócai amáarra ya jéenajinai lécchoo.

³² Jáiwa natáania lirrúi linácu liá'a Wawácali chuánica ya nalí náa'a yéenai lishínaa cuíta néeni. ³³ Ne liyáalimi hóraaca táayebeeca, liá'a catúyacai cuíta manúmai litée jíni báawachala libádeda natúca náa'a Pabloca ya Silas, jáiwa nabáutisawai liyá ya léenajinai. ³⁴ Néenee litée nayá líibana néerrau, liá náaya, liyá ya léenajinai sáitani wérri wówa néebidacala Dios nácu.

³⁵ Manúlacaiba, náa'a nawácanaibinica nabánua áabi catúyacani chaléeni catúyacai cuíta manúmai quéewique'e nawáseda Pablo ya Silas. ³⁶ Liá'a catúyacai cuíta manúmai limá'ee Pablórru:

—Náa'a nawácanaibinica nabánua nuwásedaque'e iyá; tánda yáa namówai chaiwíteemija'a.

³⁷ Ne Pablo má'ee nalí náa'a catúyacanica:

—Ne wayá cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca, nabásaida wayá chóniwenai náneewa, jóctanaa náa léenaa wajíconaa, naníqui wayá cuíta manúmai rícula; ¿ya chóque'e iwówai iwáseda wayá cabáyainta? ¡Ne jóca! Náiiunque'e nayá jájiu najéda wayá.

³⁸ Náa'a catúyacani náaniu náiiwaca nalí náa'a nawácanaibinica, jáiwa nacáarrudawai náa'ee léenaa nayá'ee cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca. ³⁹ Náawai náa'a nawácanaibinica, nasáta perdón Pablo ya Silas yúcha, ya najéda jini cuíta manúmai rícuha, ya namá'ee nalí najiáque'iu lirrícucha liá'a chacáaleeca. ⁴⁰ Najiá'inau lirrícucha liá'a cuíta manúmai náa'a Pablo ya Silas, jáiwa náawai rúbana néerra ruá'a Lidiaca, néenee nanísa nacába náa'a éebidenai Dios chuáni náa nadánani, jáiwa náau néenee.

17

Nacáarralia yáacacoo Tesalónica rícu

¹ Pablo ya Silas náau mamáarraca nabéechalau. Nabésunau lirrícu náa'a chacáalee jí'ineerri Anfípolis ya Apolonia, jáiwa náiinui chaléeni chacáalee jí'ineerri Tesalónicaca, nawáaliacta áabai sinagoga judíobinica. ² Pablo, léjta liwíteaja, liáu chaléeni sinagoga néerra, táshia éerri jini liwówa iyabactacoo, léjta matálii semana litáania náajcha. Léewida nayá léjta limáyu liá'a Dios chuánica, ³ líiwadeda nalí liá'a Mesíasca arrúnai'inaa máanalica, ne

máanalicai yáawinaami licáwiaminau báaniu.
Limá nalí:

—Liyája liáni Jesús numáni irrú, liyája liérra Mesíasca.

⁴ Áabi néenaa náa'a judíobinica néebidani, nawína yáacau Pablo yáajcha ya Silas. Cha lécchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica yáine Diosru sáicai ya íichaba íina cawénini wérri. ⁵ Ne náa'a áabi judíobinica cadéni nayá. Namúrru áabai chóniwenai máashiini jínanenaiu cáaye rícu jiníni médani, quéewique'e nacáarraliaca ya najódiaque'e chóniwenai chacáalee rícu sánaca. Náani máashiinica lécchoo náau líibana nácula liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Jasónca, najédaque'e néenee Pablo ya Silas quéewique'e néejuedaque'e chóniwenairruni. ⁶ Ne jócala náiiinu Pablo ya Silas, jáiwa nárdeda Jasón ya áabi éebidenai Dios nácu nanáneewa náa'a chacáalee wácanaica, máidadenai náacoo:

—¡Nayája náani washiálicuenai jínanenaiu quinínama cáinabi naméda namáacoo quinínama máashii chóniwenai íibi, náiiinu léquichoo áani, ⁷ ya Jasón wína nayá líibana néeniu! ¡Quinínama nayá jócani méda liwánacaala liá'a chúnsai liwácali romano shínaaca, ne namá jáicala báqueerri reyja'a, léja liá'a Jesúsca!

⁸ Néemi'inaa liáni, jáiwa chóniwenai ya náa'a cawánacaalacani cáarrudenaiu. ⁹ Ne Jasón ya náa'a áabibica napáida áabai warrúwa, ya nawáseda nayá.

Pablo ya Silas Berea rícu

10 Ne táaye'inaami, náa'a éebidenaica nabánua Pablo ya Silas náaque'iu báitanacu chaléeni chacáalee jí'ineerri Berea. Náiiinu'inaami náau báitanacu chaléeni sinagoga néerra judíobini shínaaca. 11 Náani judíoca, mawíni sáica wítee náucha náa'a Tesalónica néenee sánaca, narríshibiani sáica wérri nawówa yáajchau liá'a chuánshica, mawí éerri néewidau Dios chuáni nácu, nacábaque'e namáni nalí yáawaictajani. 12 Ne íchaba néenaa éebidenai, ya lécchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica, cha lécchoo ína cawénini wérrica ya washiálicuenai. 13 Ne náa'a judíobinica Tesalónica néenee sánaca, náa léenaa'inaa Pablo íiwadeda liá'a chuánshi Dios shínaa á'a Berea lécchoo, náau néerrai nacáarraliaque'e náa'a chóniwenai. 14 Ne náa'a áabi éebidenaica nawána Pablo jíacoo madéjcata chaléeni litácoowala liá'a manuáca, ne Silas ya Timoteo máaquenai á'a Berea. 15 Náa'a tálidedenai Pablo yáaineu liájcha atanúma á'a chacáalee jí'ineerri Atenas. Néenee néējuawai náiiwa nalí náa'a Silasca ya Timoteo náaque'iu madéjcata Pablo íshiirricu.

Pablo Atenas rícu

16 Nácula Pablo nénda á'a Atenas néerra liá'a Silas ya Timoteo, máashii wérri liwówa licábacala liá'a chacáalee cashíamu diosnai jócai yáawaiyi. 17 Tándawa liméda yáacau sinagoga rícu, náajcha náa'a judíobinica ya áabi chóniwenai yáinai sáicai Diosru, ya éerri jútainchu naméda yáacacoo náajcha náa'a yáawaquenaicoo plaza rícu. 18 Cha lécchoo

áabi quéewidacani néenaa jí'ineenai epicúreos ya estóicos, nachána naméda yáacacoo Pablo yáajcha. Áabi má'ee:

—¿Tána litáania léji liéni catáaniacaica?

Ya áabi má'ee:

—Jicá'a liá'a táaneerri áabata diosnai déecuche sái nácu.

Léewa'ee namáni liérra níwata Pablo íiwadederri linácu liá'a chuánshi sáicaica Jesús nácu, néewacala nacáwiacoo náa'a máanalínica. ¹⁹ Néenee natée jíni chaléeni Areópago néerra. (Atenas néerra jí'ineerri Areópago, náarrui náa'a wánacaleenai chacáalee rícu). Liá'a yáarrushi sáictata nacába náawacacoo, nasáta néemiu Pablo:

—¿Jéewa jíiwa walí liá'a wáalii chuánshi jéewidani nácu jíndani walí? ²⁰ Ne jitáania walí áabata chuánshi báawatai, ya wawówaini wáa léenaa tánashia jiwówai jimácai.

²¹ Ya quinínama náa'a yéenai Atenas néerra, léjta lécchoo náa'a déecuche sánaca yéenaimi á'a, bácaínaa sáictai néemica ya natáaniaca chuánshi wáalii.

²² Pablo bárroo nalí béewami Areópago rícu, limá'ee:

—Chóniwenai Atenas néenee sánaca, quinínama liáni nucábanica, iyá chóniwenai éebidenai wérrí linácu liá'a wíteeshica. ²³ Nácula nujínaniu chacáalee rícu, nucába iyá isátau íchaba diose yúcha, ya nuínu áabai altar liá'a tánerricoo cháa: 'Liá'a Dios jócai wacúnusia'. Wée sáicai, liérra Dios isátanicoo yúcha jócai icúnusia, linácuwa nutáania irrú.

24 “Liá'a Diosca quénuderri quinínama cáinabi quinínama liá'a yéerri líta'aa, liyáwaja liérra wácalishi áacai sáica ya cáinabi íta'aa. Jócai yáa lirrícu liá'a temploca washiálicuenai médanica. 25 Jiní lirrúnaani naméda liwícaubali, liyája liárra yáirri wacáwica quinínama, cáuli ya quinínama mawí.

26 “Bácai rímii washiálicuerri rícue quénuderri quinínama chóniwenai, nayáque'e quinínama cáinabi íta'aa; líyadani nalí liá'a éerrica ya liá'a yáarruishica néewacta nayáca, 27 namúrruque'e Dios, ya cáajbami, újni najisedauca néewaqué'e náiinucani, báawita yáawaa jócu Dios ya wáucha déecucha bácainaa. 28 Jiníwata wayá yéenai Dios nácula, wachúniniu ya wéewa wayáca; ya léjta léquichoo náa'a áabibi éewenai najéda chuánshi nawíta rícuejiu nashínaaca namá'ee: ‘Wayáca Dios táqueenaibimi’. 29 Wayácta Dios táquenaibimi, jócu arrúnaa wamá walíwau léecala, liá'a Dios litánaaminaa óroyu, ya platayu, jócta íibayu namédani náa'a washiálicuenaica nawíteeyu. 30 Báinacu Dios míya máecha quinínama namédani liárra, jiníwata jócala náa léenaa liá'a namédanica; ne chóque'e, Dios bánua quinínama chóniwenai, quinínama cáinabi néējuacoo lirrú, néebidaque'e linácu. 31 Dios ái wína áabai éerri, ya liyáali éerri, jiní licábacala báqueerri chóniwerri sáicai áabi yúcha; liyáminaa májoo chóniwenai médacta sáictai o máashii. Quinínama liérra limédani'inaa báqueerri washiálicuerri rícueji

liá'a liwínanica, jí'ineerri Jesús. Dios íyadani chóniwenairru cháca rúnaa libésunacoo, liyáwa wáneerri Jesús cáwiacoo náibicha náa'a máanalínica”.

³² Néemi'inaa liáni nacáwíacalau máanalícaí yúcha, áabibi nacáida'ee ya áabi namá'ee:

—Wanísamínaa wéemicojoni áabata yáajcha.

³³ Néenee Pablo máaca nayái, jáiwa liáwai.

³⁴ Ne áabi yáau liájcha néebidani. Náibi yéerri liá'a Dionísioca, néenaa náa'a Areópagoca; ya léquichoo báquetoo ínetoo jí'ineechoo Dámaris, ya áabi mawí.

18

Pablo Corinto rícu

¹ Liáwinaami liáni, Pablo jiáu Atenas rícuha, jáiwa liáwai lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Corinto. ² Néerra línu báqueerri washiálicuerri judío jí'ineerri Aquila, liyá che sáini cáinabi jí'ineerri Ponto. Liyáli íchaitaa Aquila ya línu Priscila ínuenai lítee liá'a cáinabica jí'ineerri Italia, chéni rúnacte najiácoo jiniwata liá'a nawácali jí'ineerri Claudio, wáneerri najiácoo quinínama náa'a judíobínica, najiáque'iu chacáalee jí'ineerri Roma. Pablo yáairri licába nayá, ³ jiniwata Pablo wáaleerri léenaa liá'a tráawajuca, namédaque'e tólda nawéndacta'inaa nashínau, íchaitaa limáacau náajcha limédaque'e náajcha liá'a tráawaju. ⁴ Ne éerri jútáinchi nawówa íyabactacoo, Pablo yáairrii sinagoga rícuha, natáaniactaca néewidactaca náa'a judíobínica ya náa'a jócani judío, quéewique'e néebida Jesús nácu.

⁵ Quéecha'inaa Silas ya Timoteo náiiinu'inaa á'a Macedonia, Pablo liyá'inaaja líiwadeda quinínama éerri liá'a chuánshica, líyadaque'e nalí náa'a judíobinica Jesúsca léja liá'a Mesíasca. ⁶ Ne nayá nachána namédacoo báawacha liúcha namá lirrú chuánshi máashii; jáiwa Pablo tútuda líibalau, liwówau limáca nayá médenai máashii jócai néebida, ya limá nalí:

—Iyáminaa wáalia ítalashi iyá jájiu yúcaque'iu; nuyá jócai wáalia ítalashi. Chóque'e libéechalawoo nuáu jócani judíobini néerra.

⁷ Lijiáu chéni sinagoga, néenee liáu líibana néerra liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ticio Justo, sáterriu Dios yúcha, yéerri léema nácu liá'a sinagogaca. ⁸ Báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Crispo, liwácali liá'a sinagogaca, léebida Jesús nácu quinínama yáainai líbana lícu. Ya lécchu quinínama náa'a Corinto sánaca, néemi liá'a Jesús chuánica, jáiwa néebida jini nabáutisawai. ⁹ Áabai táayee, liá'a Wawácalica limá'ee Pablorry liá'a áabai lituírricu sái: “Ucáarru jiyá; jiáyu jíiwadeda liá'a chuánshica mamáarraca. ¹⁰ Jiníwata nuyá yéerri jiájcha, jiní éewa lidúnu jinácu limédaque'e jirrú máashii, ne nuyá wáaleerri íchaba chóniwenai lirrúcu liáni chacáaleeca.” ¹¹ Tándawa Pablo máacau áabai camuí ya béewami á'a Corinto, léewidaca náiiibi liá'a chuánshica Dios shínaaca.

¹² Ne liyáli éerri liá'a Galiónca wánacaleerri á'a Acaya, náa'a judíobinica náawacau Pablo

júnta'inaa; natéeni nawácanaibini júnta, ¹³ ne má'ee lirrú liá'a wánacaleerrica:

—Liáni washíalicuerrica jínaneerriu éewiderri limácoo náa'a chóniwenaiça, quéewique'e náa Diosru saíça liyú liá'a áabatata lijúnta liá'a leyca.

¹⁴ Pablo ái'inaata táaniacai, quéecha'inaa Galión máca nalí náa'a judíobinica:

—Ne jíconaashiquictani, jócta cáinuacai áabi, nuyáminaa nuémiminaa irrújoni iyá judíobinica; ¹⁵ ne liyú'inaa liérta chuánshica, jí'inaashi ya ishínaa ley, ichúniu iyá jájiuni, jiníwata nuyá jócai wówai nuwárruacoo linácu liárta.

¹⁶ Ya lijédani lirrícucha liá'a náawacactacoo náa'a wánacaleenaica. ¹⁷ Néenee nawína báqueerri namánabayu jí'ineerri Sóstenes, liwácali liá'a sinagogaca, nabásaidani néeni, nanáneewa náa'a nawácanaibinica. Ne Galión jiní wérri wéni lirrú liérta.

Pablo éejuerriu Antioquíarra

¹⁸ Pablo máaquerriu íchaba éerri á'a Corinto. Liáwinaami líiwa lináwawai léenajinairru, liájcha Priscila ya Aquila, náurrucoo náaque'iu lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Siria. Liá'a chacáaleeca jí'ineerri Cencrea, jóctanaa liúrrucujau, lirrírreda liwíta báinawai, quéewique'e licúmpliaque'e liá'a chuánshi limánimica. ¹⁹ Quéecha'inaa náiiucai á'a Éfeso, Pablo máaca Priscila ya Aquila, jáiwa liáwai sinagoga néerra litáaniactaca náajcha náa'a judíobinica náawacactacoo. ²⁰ Nayá namésudani wówa namáaque'iu íchaba éerri

mawí, ne jócu liwówai, ²¹ ne jáiwa líiwa lináawawai limá'ee nalí: “Dios wówaicta, nuéejuaminajoo nucába iyá báaniu.”

Néenee Pablo yúrrucoo báaniu, jáiwa liáwai Éfeso néenee. ²² Quéecha'inaa línucai á'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, liáwai Jerusalén néerra, liáque'iu litáa nalí náa'a éebidenaica Dios nácu, néenee liáu chaléeni Antioquía néerra. ²³ Liáwinaami áabi éerri, liáu báaniu lijínanicoo áabainaa lirricu liá'a chacáalee liá'a cáinabi jí'ineerri Galacia ya Frigia, liá nadánani quinínama náa'a éebidenai Dios chuáni.

Apolos úiwadederri Dios chuáni Éfeso rícu

²⁴ Ne liyáali éerrimi línu Éfeso néerra báqueerri judío jí'ineerri Apolos, chacáalee jí'ineerri Alejandría néenee sái. Yáirri wérri léenaa sáica, cúnusierri sáica liá'a tánerricoo Dios chuánica. ²⁵ Yéerri sáica wérri Dios chuáni nácu, ya táaneerri jucámarranaa liwówa yáajchau, léewidaca jucámarranaa Jesús nácu, báawita bácai licúnusia linácu liá'a bautísmoca Juan shínaaca. ²⁶ Liá'a Apólosca libárroo litániaca chóniwenai náneewa sinagoga rícu; ne néemi'inaami jini Priscilaca ya Aquila, néenee natée jini báawachala náiiwa lirrú jini sáica wérri liá'a Dios chuánica. ²⁷ Quéecha'inaa Apolos wówai liácoo nayáctala náa'a chóniwenai yéenai cáinabi ita'aa jí'ineerri Acaya, néenajinai yúdani, ya natána áabai cáashta nalí náa'a éebidenai Dios nácu néenee sánaca, quéewique'e narrishibia sáicani. Ne línu'inaa Acaya néerrai, liyúda íchaba nalí náa'a éebidenaica, jiníwata Dios

sáicai wérri néebidaque'e linácu. ²⁸ Ne quinínama náneewa namá judíobini nácucha, limáni nalí jócai néenaa nabáyaca, líyada Dios chuáni nácu, léewidani yáawacaala léja liá'a Jesúsca liá'a Mesíasca.

19

Pablo Éfeso rícu

¹ Nácula Apolos yáa á'a Corinto, Pablo chuáu líibi liá'a awácaca líinu Éfeso néerrai, líinu íchaba éebidenai Dios nácu. ² Jáiwa lisáta léemi nayái:

—¿Irríshibia léji liá'a Espíritu Santoca éebida'inaami Jesús nácu?

Nayá néeba liúchani:

—Jócai wíta wéemi natáania nácu liá'a Espíritu Santoca.

³ Pablo sáta léemiu nayá:

—Ne, ¿chíta nabáutisau iyá jíni?

Nayá éeba'ee:

—Liyú liá'a bautismo Juan shínaamica.

⁴ Pablo má'ee nalí:

—Jajá, Juan báutiseerri náa'a éejuenaicoo Diosru, ne limá'ee nalí éebida linácu liá'a íinuerrí'inaa báaniu nuúshiirricu, wówerri limáca, liyáca Jesús.

⁵ Néemi'inaa líani, jáiwa nabáutisawai Jesús jí'inaa nácu; ⁶ ya néenee Pablo máaca'inaa licáajiu nanácu, líinu nanácu liá'a léquichoo liá'a Espíritu Santoca, natáania áabai chuánshi báawatai, néewidau chuánshi Dios yáani nalí.

⁷ Namánabaca doceca náa'a washiálicuenaica.

⁸ Ne liyáali matáalii quéerri, Pablo yáairriu liyáca sinagoga néerra, liiwadedacta jócai cáarrunaa chuánshi, cáiteerri nayá yáawai wérriyu, ya liwówai métaa néebidaque'e Dios wánacaalactaca.

⁹ Ne áabibi, liyájurricani, jócani wówai néebidaca, újni chóniwenai náneewa natáania máashii linácu liá'a wáalii chuánshica. Néenee Pablo lishírriu náucha, ya litée náa'a éebidenaica chaléeni escuela néerra lishínaa báqueerri jí'ineerri Tirano. Chaléeni litáania éerri jútainchu, ¹⁰ Cha limédaqui jíni chamacua camuí, cháí léjta náa'a yéenai quinínama líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia, ya náa'a judíobinica ya náa'a jócani judío, néemi liá'a wawácali chuánica.

¹¹ Dios limédaca máanui jócai nacába cáji Pablo nácueji, ¹² báawita liá'a pañueloca, ya liá'a íibalashi dúnuerri lináanai natéeni bálinenairru, ne liáni éederri nabálinacaala ya náa'a espíritu máashiica jíerriu náucha.

¹³ Ne áabibi judíobini, jínanenaiu cáaye rícu jédenai namácoo chóniwenai yúcha espíritu máashii, nawówaini namédaca lijí'inaa lícu liá'a Wawácali Jesúsca; namá'ee nalí náa'a espírituca: “¡Lijí'inaa lícu liá'a wawácali Jesúsca, Pablo íiwanica, nabánua jirru jijiáyu!”

¹⁴ Léwa liáni namédani náa'a siete léenibi liá'a judíoca jí'ineerri Esceva, liá'a báqueerri nawácalica náa'a sacerdotébini. ¹⁵ Ne áabai éerrimite liá'a espíritu máashiica limá'ee: “Nucúnusia Jesús, ya nuá léenaa Pablo; ne iyá ¿tána iyái?”

¹⁶ Ne liyáalimi, liá'a washiálicuerrica

wáaleerri espíritu máashii ínuerri nanácula, ya quinínama lidánani yáajchau liméda mawí náucha quinínama, línueda bájjala nayá carrúnatai, najiáwai návana rícuha jushícai ya catúcai. ¹⁷ Quinínama náa'a yáainai Éfeso rícu, judíobini ya jócani judío, ná'inaa lénaa, jáiwa cáarru wérrri nayái. Ne chacábacanaa lícáarraliau Jesús jí'inaa íiwanaa cawéni wérrica.

¹⁸ Ya lécchoo íchaba náa'a éebidenaica náiiinu náiiwadedaca quinínama liá'a máashiica namédani quéecha, ¹⁹ ya íchaba médenaiu camálicaniyu, náinda nashínaa cáashtau néemaque'ini quinínama náneewa. Quéecha'inaa májna nalíwoo liwéni liá'a cáashtaca, liwéni jiá'eewoo léjta cincuenta mil éerri tráawaju shínaa. ²⁰ Cha járra liá'a lichuánica liá'a wawácalica yáairriu mamáarraca cáarraliacoo matuínaami, liácoo íyaderriu liácoo liwíteu.

²¹ Liáwinaami liáni bésuneerricoo, Pablo wówai liácoo Macedonia néerra ya Acaya néerra, ya liáu mamáarraca chaléeni Jerusalén néerra. Ya léquichoo limá'ee néenee liáu Jerusalén néerra ya arrúnaa liácoo léquichoo chaléeni Roma néerra. ²² Ya néenee libánua Macedonia néerra chámata liájcha sana, Timoteo ya Erasto, nácula limáacau áabata éerri mawí á'a Asia.

Matuínaamini méda yáacacoo Éfeso rícu

²³ Ne liyáali éerrimi, naméda á'a Éfeso rícu íchaba cáarraleneu nayáca urrúni lirrú liá'a néewidani wáaliiyu, ²⁴ liwánaca liá'a

báqueerri jí'ineerri Demetrio, tráawajeerri jíárru saícai jí'ineerri warrúwa, méderri quinínama méenaami cábacanaa. Liáni washíálicuerrica méderri mawí licábacanaa cuíta piítui rími, léjta templo diosa jí'ineechoo Artemisa, liáni namédanica yáirri nalí manuába warrúwa, lirrú ya náa'a tráawajenai liájcha. ²⁵ Liáawaqueda náani, áabi yáajcha tráawajenai áabena tráawajuca, limá'ee nalí: “Nawácali, yáa léenaa washínaa cashínanica wayáque'e saíca wacábajoni liáni washínaa tráawajuca. ²⁶ Ne iyá cábenai ya éemi, liárra Pabloca máirri limácoo náa'a diosnai washíálicuenai médani áani, jócaita diosnai; cha léewida íchaba chóniwenai, jócaita báabajuta áani Éfeso rícu, á'a atéwa quinínama cáinabi Asia íta'aa. ²⁷ Liáni carrúnatai, jiníwata washínaa negocio carrúnatai yúcacoo, ya léja liá'a temploca lishínaa liá'a diosa cawéninica jí'ineechoo Artemisa, éewerri lipérdia liá'a cawénica lishínaaca, chacábacanaa náuca ruá'a máanui cábacoo jicá'a diosa náani jirrú saícai á'a Asia ya quinínama macájirra cáinabi.”

²⁸ Néemi'inaa quinínama liáni, íiwirri wérri nawówa, jáiwa namáidada namá'ee: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!”

²⁹ Jáiwa namáidada mamáarracai lirrícu liá'a chacáaleeca. Jáiwa náiiinu lináculai náa'a Gayo ya Aristarco, chámata washíálicuenai Macedonia sána máinaiu Pablo yáajcha, jáiwa nárda jini chaléeni áabai cuíta máanui wérri quiní báinaa jí'ineerri teatro, náawacactacoo.

³⁰ Pablo wówai liwárruacoo lirrícu liá'a cuíta

máanuica, quéewique'e litáania nalí náa'a chóniwenai, ne náa'a ébidenai jócu náinda jini. ³¹ Ya léquichoo náibi náa'a cawánacaalacana Asia sánaca ái néenaa já'a Pablo júnicaí, nabánua nachuániu lirrú jócala léewa liwárruacoo néerra. ³² Nácula, lirrícu liá'a náawacactacoo, áabi máidada báawatai, áabi báawata, jiniwata náa'a chóniwenai yáawaquenai matuínaami; náa'a áabibica jócai náa léenaa tándashia náawacawai. ³³ Ne áabi néenaa náiiwa lináwa liá'a Alejandro. Liyá judíobini dáanedani quinínama náneewa. Alejandro nácuda licáajiu quéewique'e náyabacoo, litáaniaque'e liwícaubali chóniwenai náneewa. ³⁴ Ne ná'inaa léenaa liá'a Alejandroca judío léchchoo, namáidada quinínama chámai hóraa: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!”

³⁵ Báqueerri nawácali náa'a chacáaleca, léewa'inaa liyábeda náa'a chóniwenai, limá'ee: “Chóniwenai Éfeso sána, quinínama náa'a chóniwenai lísana liáni chacáaleca namáacani túyaca liáni temploca shínaa máanuica diosa Artemisa, ya rushínaa tánaashi cáirriu áacaiji. ³⁶ Jiniwata jini éewa libáya liáni, iyabau iyá, u'iméda jóctanaa yáa léenaa saíca. ³⁷ Jiniwata náani washiálicuenaica índanica jócani méda máashii templorru, jini natáaniacala máashii runácucha ruá'a washínaa diosaca. ³⁸ Ya Demetrio ya náa'a tráawajene liájcha wáalenai áabata chuánshi linácucha, wánacaleenai náa'a ya néeni ya náarru náa'a wánacaleenaica; nasátaque'e néemiu nanáneewani náa'a wánacaleenaica

natúyaque'iu nashínaa bácainaa. ³⁹ Ya iyá isátacta áabata mawí, arrúnaa náawacacoo yáawaiyi. ⁴⁰⁻⁴¹ Liá'a bésuneerricoo wáalee carrúnatai, jiniwata néewa náiiwacai wayá cáinua yáacacanicoo, jini áabai chuánshi wéewani wáiiwaca, nasátacta néemiu wayá linácu liáni wacáarraliactacoo.” Linísa'inaa limáqui jiliéni, líiwa lináwawai chóniwenairru.

20

Pablo yáairriu Macedoniala ya Greciala

¹ Amáarrai'inaa léji liá'a nacáarraliactacoo macáishita, Pablo máida náa'a éebidenaiica quéewique'e léewida nawítee. Néenee líiwa lináwau nalí, jáiwa liáwai Macedoniala. ² Ne liáu licába nashínaa cáinabi néerra quinínama, liá nadánani íchaba limácala nalí náa'a léenajinaica; ya néenee líinu Greciala. ³ Grecia néerra limáacau matálicua quéerri. Áimi yáacoo liyá cá lancha rícula quéewique'e liácoo Siriala, liá'inaa léenaa náa'a judíobinica nawówai naméda lirrú máashii. Néenee liwówai liácoo macáshtai, libésunau báaniu Macedonia. ⁴ Natálideda liyá náa'a Sópater Berea néenee sái, lisálijinaa jí'ineerri Pirro; ya Aristarco ya Segundo Tesalónica néenee sánaca, Gayo, Derbe sái, Timoteo ya léquichoo Tíquico ya Trófimo chésa náani líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia. ⁵ Náani wéenajinaica náau wabéecha nanénda wayá á'a Troas. ⁶ Wayá, liáwinaami liá'a fiestaca wáayacta liá'a páanica méewisaa jócta limúrracau wajiáu chéni Filipos

néenee lancha rícu, ne cinco éerri rícula wáiiinu nanácu á'a Troas, wamáacactacoo siete éerri.

Pablo yáairriu Troas néerra

⁷ Ya néenee áabai éerri domingo rícu, wáawaca yáacau náajcha náa'a éebidenai Jesús nácuí, wáirraque'e liá'a Santa Cenaca, Pablo táaneerri liyáca náajcha náa'a éebidenaica. Arrúnaaca liácoo cajójchanaami, Pablo íiwa nalí Dios chuáni cáashia béewamicta táayebeeca. ⁸ Wáawaca yáacau áabai cuarto rícu áacairra matálii piso rícula, íchabactala lámpara túculenai; ⁹ ya báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Eutico wáairri liyáca ventana númacua íta'aa. Ne Pablo táaniacala déecu wéerri, néenee cadájuni jíni liá'a icúlirrijuica, jáiwa limáaca béemi, néenee licáwai chéni matálii piso ítee; jáiwa nabárrueda jíni máanali. ¹⁰ Néenee Pablo yúrrucuawai liyácta liá'a icúlirrijuica, liwína jíni lishíquia jíni. Limá'ee léenajinairru:

—U'icáarrudau, cáwi.

¹¹ Néenee Pablo éejoo lírracoo, lisúbirreda páani, wáaya jíni, jáiwa lisíguia litáaniaca cáashia jucámarraca. Néenee liáwai. ¹² Néenee natée jíni liá'a icúlirrijuica, cáwi líbana néerrau, liyú saícta wéerri nawówa.

Yáairriu chaléeni Troas néenee Mileto néerra

¹³ Wayá yáainaiu nabéecha wáau lancha rícu, chaléeni Aso néerra wáque'iu wéda Pablo, le namáyu'u, jiníwata liwówaicala liácoo macáshtai. ¹⁴ Quéecha'inaa wáiiinu linácuí á'a Aso, liúrrucoo wáajchai wáawai Mitilene

néerra. ¹⁵ Wajiáu néenee, cajójchanaami wabésunau lijúntami liá'a Quío, wáinu áabai éerri liáwinaami liájba lícu liá'a Samos. Ne batáijinaami náau áabai éerri mawí, wáinui Mileto néerra. Liáwinaami wabárruacoo áabai chacáalee jí'ineerri Troguílio. ¹⁶ Liméda cháa, jiníwata Pablo, jócubeecha lidécudau bájjiala Asia néeni, jócu liwówai liácoo Éfeso néerra; liwówai linísacoo madéjcata Jerusalén néerra, léewactau liyáca Jerusalén néerra léerdi liá'a Pentecostés.

Pablo táaneerri náa'a silínaica Éfeso néenee sána

¹⁷ Nayá'inaa chacáalee jí'ineerri Mileto rícu, Pablo wána namáida náa'a salínai yáainai iglesia Éfeso rícu litáaniaque'e náajcha. ¹⁸ Quéecha'inaa náiinuca limá'ee nali: “Iyá yáine léenaa sáicai, chítashia nuyáu jini quéechanacu'inaa nuínu cáinabi Asia rícula. ¹⁹ Éerri jútainchu nuyá yáajcha nusírbia nuwácali nuwówa yáajchau, rúnaa nuíchaca liá'a máashii nubésunedanica, náa'a nawówaini naméda nuájcha náa'a judíobinica. ²⁰ Ne jócai numáaca iyá nuíwaque'e irrú, liá'a sáicai'inaa irrú, nuéewida iyá chóniwenai náneewa ya nábana rícu léchho. ²¹ Náa'a judíobinirru ya náa'a jócani judíobini numá nali éejooque'iu Diosru imáaca iwówau Jesús nácu. ²² Chóque'e nuáu Jerusalén néerra, Espíritu Santo wána nuáacoo néerra, jócai nuá léenaa tánashia yéesa nuyá néerrai. ²³ Ne nuá léenaa máayabaca táshia nuínucta chacáalee

náiiwa nulí, Espíritu Santo ma nulí rúnaaminaa natée nuyájoo cuíta manúmai rícula carrúni jináataminaa nuyá néerrajoo. ²⁴ Ne nulí, áawita libésunacoo liáni, jiní wéni máanaliquicta nuyá. Ne nuwówaini nutée liá'a sáicai Dios chuánica, Dios caníinaa licába wayá, léjta Jesús nuwácali bánua nuyá.

²⁵⁻²⁶ “Nuyá nuá léenaa yáawaiyi jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, iyá nuiiwani irrú Dios chuáni wánacaalactalaca. Nuwówai numá irrú nunísa nuiiwa irrú Dios chuáni, tánda linácue jóca nuá léenaa cajiconaa nuyá. ²⁷ Jái nunísa nuiiwa irrú Dios chuáni máyu'uca. Jócai nubáya yúcha. ²⁸ Ne rúnaa iyáca, cawíteeyu itúyau'inaa quinínama náa'a máaquenai nawówau; Espíritu Santo máacánica pastorbini, natúyaque'e chóniwenai iglesia rícu sána Dios shínaaca, liá'a liwénini chúnsai lírranayu. ²⁹ Ne nuá léenaa jáicta nuáawai, náiiinuminaa áabi chóniwenai, jicá'a náa'a cháawi carrúnatanica, wówainai namáardaca chóniwenai iglesia rícu sána. ³⁰ Ne íibicha lijiáminau chóniwenai íiwadedenai nanúma yúwicau quéewique'e náa'a éebidenaica náaque'iu líshiirricu. ³¹ Yáainai cáwi tuíshiyu; édacaniteu linácu liá'a matáli camuica, éerrinacu ya táayee, nuéewida iyá ya nuíicha irrú báciaanaa yáajcha.

³² “Ne chóque'e, nuéenajinai, iwína iwówa lícula Dios, caníinaa Dios cába iyá. Dios wáaleerri lidánaniu liwánau náa wadáwinacoo lichuáni nácu, liáminaa irrú quinínama liá irrú iyá lishínaa chóniwenai majíconaanica. ³³ Jócai

nuwówai nulíwoo nuyá, liá'a warrúwaca ya liá'a íbalashica jiní shínaa; ³⁴ jócai cha, ne iyá yáine léenaa nuyá tráawajairri nucáajiyu nuíinu'inaa quinínama liá'a nurrúnaani jinánica ya náa'a yáainai nuájcha. ³⁵ Séewirri nuéewidani iyá nácu léquichoo cháwa wéewa watráawajaaqui jírra, wayúdaque'e náa'a carrúni jináatanica, wédacanique'u linácu liá'a wawácali Jesúsca: 'Dios túyerri liá'a yáairri lishínaa'eenau báqueerrirru.' "

³⁶ Ne liáwinaami limá'inaa léji liáni, Pablo litúyau liúrrui juátayu lisáta Dios liúcha náajchau quinínama. ³⁷ Jáiwa'ee quinínama náichai, ya jáiwa'ee nashíquia yáacawai nashíshi'e Pablo wídani nácu. ³⁸ Jáiwa'ee máashii nawówai, jiníwata limáca'ee nalí jóca néejoo nacába liyá mawiá. Jáiwa'ee náau liájchai lancha néerrai.

21

Pablo yáairriu Jerusalén néerra

¹ Liáwinaami wamáaca'inaa náa'a wéenajinaica, jáiwa wáurrucoo lancha rículai machácani Cos néerra, áabai éerri liáwinaami jáiwa wáawai Rodas néerra, ne néenee jáiwa wáau báaniu Pátara néerra. ² Pátara néenee jáiwa wáinu áabai lancha yáairriu Fenicia néerra, jáiwa wáurrucoo lirrículai. ³ Wabésuna'inau wáaço wacába liwówai jíineerri Chipre, wamáaca'inaami béema waná apáulicue sáica, wabésunau machácani Siria néerra. Liá'a lanchaca, arrúnaaca limáaca shínaashi liájba lícu Tiroca,

jáíwa warrúniu néeni. ⁴ Jáíwa wáíinu néeni áabibi máaquenai nawówau Dios nácu, jáíwa wamáacau náajchai siete éerri. Espíritu Santo má'ee nalí, jócubeecha Pablo yáau Jerusalén néerra. ⁵ Jáí'inaa libésunawai siete éerri, jáíwa wajiáwai. Quíninama náíinu ya néenibi yáajchau lécchoo, jáíwa náau wáajchai bináawala chacáalee yúcha, chaléeni cáina ítala, jáíwa watúyawai wasátacoo Dios yúcha. ⁶ Jáíwa wáíiwa wanáwau nalí ya wáurrucoo lancha rículai wáawai néeni, nayá éejoo nábana néerra.

⁷ Jáíwa wanísa washínaa iníjbaawai manuá yáacu yáaineu Tiro néenee, Tolemaida néerra, watáaniactala'inaa náajcha náa'a wéenajinaica, jáíwa wamáacau náajcha áabai éerri. ⁸ Áabai éerri liáwinaami, jáíwa wajiáwai wáíinu Cesarea néerra. Jáíwa wáawai Felipe íibana néerra, liá'a éewiderri Dios chuáni, liyáwa'ee néenaa náa'a siete cayúdacanica apóstolubini, wamáacau liájchai. ⁹ Liá'a Felipeca wálierri cuatro miyácanai máanirri, íiwadedenai Dios chuáni. ¹⁰ Íchaba éerri'inaa wayáca néeni, jáíwa báqueerri íinu chésaini Judea íiwadedeerri Dios chuáni jí'ineerri Agabo. ¹¹ Líinu'inaa wáíibirrai, jáíwa liwína wálibeshi Pablo shínaa, jáíwa libáji lináu ya jicáaji ya líiba chámajanaa, limá'ee:

—Espíritu Santo ma Jerusalén néeni, náa'a judíobinica nabájidaminaa chá'a léquichoo liwácali liéni wálibeshica, ya néejuedaminaajoo nacáaji rícuni náa'a chóniwenai báawatánica.

¹² Wéemi'inaa léji liéni, wayá ya náa'a Cesarea néenee sánaca, jáiwa wamá Pablorryi jócubecha liáu Jerusalén néerra. ¹³ Ne Pablo éeba'ee nachuáni:

—¿Tánda íicha iwánaque'e máashii nuwówa? Nuyá yáairri sáica, jócaita bácai nabáji nuyá, nuyá yáairri sáica máanalique'e nuyá Jerusalén néerra Jesús Nuwácali nácue.

¹⁴ Jóca'inaa wéena wáayabeda liyái, wamáaca liyái, wamá'ee:

—Máta Dios méda liájcha léjta liwówau.

¹⁵ Ne liáwinaami liáni, jáiwa wáchúndadaniwai wáque'iniu Jerusalén néerra. ¹⁶ Jáiwa náau wáajcha náa'a wéenajinaica Cesarea néenee sánaca, jáiwa natée wayái líbana néerra liá'a báqueerri washíalicuerri Chipre sái, jí'ineerri Mnasón, máaquerri'e liwówau báinacu wérri, yáirri'inaa walí cuíta wamáctala'inaa.

Pablo yáairriu licába Santiago

¹⁷ Wáinu'inaa Jerusalén néerra, náa'a wéenajinaica narríshibia wayá sáictacta nawówa yáajchau. ¹⁸ Cajójchanaami Pablo yáau wáajcha licába Santiago, néerra nayá léquichoo quinínama náa'a salínaica. ¹⁹ Pablo tá'ee nalí, jáiwa líiwa nalí quinínama liá'a Dios médani lirrícueji náajcha, náa'a jócani judíobini. ²⁰ Néemi'inaa jíni, jáiwa'ee náa sáicai Diosrui. Namá'ee Pablorry:

—Wée, nuéenajirri, náiiibi náa'a judíobinica íchaba máaquenai nawówau, quinínama nayá yáaineu namáca rúnaa wamédaque'e

Moisés shínaa ley. ²¹ Náiiwani nali, jiyá éewidenai quinínama náa'a judíobinica náa'a yéenaí déecuche áabai cáinabi ítee, jócubeecha naméda Moisés wánacaala, limá'ee nali jócubeecha iméda iwíchua nachípi íimanaa dácu, jócubeecha nasíguia liá'a wawíteeca. ²² ¿Tána jimá linácucha jiliéni? Ne chóniwenai yáine léenaa jinácu jíinucala'inaa. ²³ Cájbamiminaa jimédaque'e saícai chá'a: Áani wáiiibi, cuatro washiálicuenai rúnaa namédaca liá'a namáni nácuha ínuerri'inaaca. ²⁴ Jitée jiájcha wáni, jichúni jiwíteu náajcha, jipáida nashínaa arrúnai páida nali, quéewique'e néewa nabíchu nawíta báinau. Cháwa jáni quinínama nacábaque'inini jócai yáawaiyini liá'a namáni jinácucha, jócai báawacha jiyá éewiderri liá'a ley Moisés máacánica. ²⁵ Náa'a wéenajinaí jócani judíobini, máaquenai nawówau, wayájani nisa watánacai liá'a waméda'inaaca: jócubeecha íya ínaashi náani lirrú liá'a jóca Dios, ya írrai léquichoo jócai wéewa wáayaca, ya liá'a ínaashica cuéshinaí sácumenaícoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu.

Nawína Pablo templo rícu natéeni cúta manúmai rícula

²⁶ Néenee Pablo téé nayái cuatro washiálicuenaica, cajójchanaami, jáiwa'ee lichúni libádeda liwówawau náajchai; jáiwa liwáaroo templo rículai líiwaque'e nali linácu liá'a chacálitashia éerdi néewa naméda liá'a namáni nácuha, liwówai limáca, chacálishi

éerri néewa bácaínaa natée nashínaa nání'inaa Diosru.

²⁷ Jái'inaa nawówai nanísa nayáca siete éerrica, áabi judíobini cáinabi jí'ineerri Asia néenee sána, nacába'ee Pablo templo rícu, jáiwa'ee nacáarralia chóniwenai. Jáiwa'ee náau Pablo júnta, ²⁸ máidadenai náacoo: “¡Israelítabini, iyúda wayá! Liéni washialicuerrica jínaneerriu quinínama éerri rícu, léewida chóniwenai máashii lijúnta liá'a witeeshi washínaa chacáaleerru, táanierri máashii linácucha liá'a ley Moisés shínaa, ya linácucha liáni temploca. Áawita mawí, jáiwa'ee liwárrueda áabi griégobini, jóca cawáunta liéni templo santoca.”

²⁹ Namá'ee liáni, jiníwata nanísaca'ee nacábate liájcha liá'a Trófimo Éfeso néenee sái, nayá máinai nalíwoo jáica'ee Pablo téé liyái templo rícula.

³⁰ Quinínama chóniwenai chacáalee ísanaca íiwirrini wówa, cánaqueneu Pablo néerra. Nawína'ee Pablo'ee, jáiwa'ee nánda bináawala templo yúcha, jáiwa'ee nabáya madéjcanaa templo númai. ³¹ Atéwai náiiuaca, liá'a nawácalica batallón romanoca, léemi'inaa'ee líiwanaa náiiwa lirrú jini quinínama chóniwenai Jerusalén ísanaca íiwirrini wówa. ³² Liá'a wánacaleerri liáawaqueda'ee lishínaa soldádobini ya náa'a áabica licánaca'ee náau chaléeni chóniwenai yáctalaca. Nacába'inaa'ee liá'a wánacaleerri ya náa'a soldádoca, jóca'ee nabáseda Pablo mawiá. ³³ Néenee'e liá'a wánacaleerrica

lirrúniu nali, liwína preso Pabloi, liwána nabáji Pablo chámai cadénayu. Néenee lisáta léemiu chóniwenai tána washiálicuerriqui jíni ya tána limédai. ³⁴ Ne áabi namáidada matuínaami náibeji wáacoo, tándawa linácueji, liá'a wánacaleerrica jócai léewa liá léenaa jíni, bájjalacala namáidada matuínaami; tándawa liwána natéequi jíni nayáctalaca. ³⁵ Náiiinu'inaa ásacaleera númami soldado íbana rícu, jáiwa'ee nanácuda jíni nawárruedaqui'inini, chóniwenai yúcha; ³⁶ jiniwata quinínama máidadenai náacoo líshiirricu “¡máanali jiyá!”

Pablo táanierrri liwícaubaliu chóniwenai náneewa

³⁷ Jái'inaa natée chaléeni náawacactalacoo soldado íbana néerra, Pablo sáta léemiu liá'a wánacaleerri soldado:

—¿Nuéewa nutáania yáajcha íchaitaa rími?

Liá'a wánacaleerrica léeba'ee:

—¿Jéewa jitáania griégoyu? ³⁸ ¿Jócaita jiyá liá'a egipcio méderri máashii báinacumi jijjá'inaamiu áabai cáinabi ítala wáunamactalaca cuatro mil washiálicuenai máashiini wérrri yáajcha?

³⁹ Pablo má'ee nali:

—Nuyá judío, nuyá Tarso shínaa Cilicia sái, jiáirriu áabai chacáalee máanui wérrri; ne nusáta jiúcha sáicai jída nutáania chóniwenairru.

⁴⁰ Liá'a wánacaleerrica jáiwa línna litániacai, Pablo bárrua'eewau á'a ásacaleera númami yáctaca licáajiyu liwána manúma náa'a chóniwenai. Manúmata'inaa nayácai, jáiwa'ee litáania chuánshi hebreoyui, limá'ee:

22

¹ “Nuéenajinai ya nusálijinaanai, éemi liéni nuúiwani'inaa irrú nuwícaubaliu, jócaita yáawaiyi liá'a éeminica.” ² Néemi'inaa litáania chuánshi hebreoyu, jáiwa'ee mawí néemi lirrúi. Pablo Mamáarraca'ee litániaca:

³ “Nuyá judío. Nuyá jiáirriu Tarso shínaa Cilicia, ne nuyá dáwinerriu Jerusalén rícu. Nuyá éewiderriu liájcha liá'a Gamaliel, nuyá áabenai wítee náajcha náa'a wawérrinaimica. Ne nuyá séewirri wówai nushírrueda Diosru quinínama nuwówa yáajchau, chaléjta imédanica chóque'e éerri. ⁴ Nuyáte quéecha nucánacaida wérrri náa'a chóniwenai wínenai liáni wáalii injbaaca, nuwína nayá nuwárruedaque'ini cuíta manúmai rícula, ya washíalicuenai ya íina lécchoo. ⁵ Liá'a nawácali sacerdotebinica ya náa'a salínaica yáine léenaa linácu liáni bésuneerricoo. Nayá tánenai nulí cáashta nuéewaque'e nuwína náa'a wéenajinai judío yéenai Damasco rícu, néerrate nuáu numúrru nayái náa'a éebidenaica Jesús nácu, nuúindaque'e nayá áani Jerusalén rícu cacástigaaque'e nayá.

Pablo úwerri chítashia Jesús lináawidau liyá jñni

⁶ “Nuá'inau nuáacoo injbaa lícu urrúni'inaa nuyá Damascorru, újnita wíyaicumí, nucába áabai camarrashi quéneerri áacaiji nuyáctaca ya nutéeji, ⁷ jáiwa nucáu cáinabi rículai. Nuéemi áabai chuánshi mérrri nulí: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?’ ⁸ Nusáta nuéemiu liyá: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Liá'a

táneerri liyá nulí limá nulí: ‘Nuyáwa Jesús Nazaret sái, nuyáwa liá'a jicánaquedanica.’
 9 Naa'a chóniwenai yáainecoo nuájcha, nacába'ee áabai camarrashi quéneerri, Jáiwa'ee nacáarrudawai, ne jócai néemi liá'a chuánshi táneerri liyáca. 10 Nusátai nuéemiu: ¿Tána nuéewa numédacai nuwácali Jesús? Nuwácali Jesús ma nulí: Jibárroo jiá namówai injbaa yáairricoo Damasco néerra. Néerraminaajoo náiiwau jirrújoo liá'a jimédani'inaaca. 11 Liá'a camarrashi máaquerri nuyá matuí, náa'a nujúnicaica natée nucáaji nácu Damasco néerra.

12 “Néerra báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ananías, sáicai wérri washiálicuerrica máaquerri liwówau Moisés shínaa ley máyu'uca; quinínama náa'a judíobinica yáainai Damasco rícu, natáania'ee linácu sáicai wérri washiálicuerrica. 13 Ananías ínu licába nuyá, línu'inaa limá nulí: ‘Nuéenajirri Saulo, jirríshibia wáalii jituí.’ Liyáalimi nucábai jucámarranaa, nuéewa nucába Ananías. 14 Néenee Ananías ma nulí: ‘Wawérrinaibimi shínaa Dios, liwína jiyá jicúnusiaque'inini léjta liwówau'u, jicábaque'e liá'a Jesús machácani wérri, jéemique'e jiwíbayu limáni linúmayu chúnsai Jesúsca. 15 Jiyá yáairri'inau jíiwa lichuáni quinínamai chóniwenairru, jíiwaminaa nalíjoni liá'a jicábanica ya liá'a jéeminica. 16 Ne chóque'e, ujinénda mawiá. Jibárroo, jibáutisau, jimánu lícu Wawácali jí'inaa quéewique'e libádeda jijíconaa.

Pablo íiwa chítashia liáyu'u nalí náa'a jócani

judíobini

17 “Nuéejoo'inau Jerusalén néerra, jáiwa nuáu templo néerra nu'óraca, nucábani nutuírricu. 18 Nucába Jesús, limá nulí: ‘Madéjcalicunaa, jijiáu Jerusalén rícuha, jiníwata jóca néebida jirrújoni liá'a jíiwani nunácu’. 19 Numá lirrú: ‘Nuwácali, nayá yáine léenaa, nuyá yáairriu quinínama sinagoga ya nutée cuíta manúmai rícula náa'a máaquenai nawówau, nabásedaque'e nayá. 20 Quéecha'inaa náiinua jishínaa cashírruedacai jirrú Esteban, liyá táanierrimi sáica jinácu, nuyáwa yéerri náajcha néeni, nuyá áabenai wówa náiinuaque'e Esteban, néenee nutúya náabala náa'a ínuenaicani.’ 21 Ne nuwácali Jesús ma nulí: ‘Jíáu iníjbaa rícula, nubánuaminaa jiyájoo bájirra cáinabi ítala déecuchala nalí náa'a jócani judíobini.’ ”

Pablo yáirri cáaji rícu liá'a wánacaleerri

22 Atanúma ája'arra léemi lirrú jíni; né'e jáiwa namáidada cadánani: “¡Liéni washiálicuerrica jócai sáicanata cáwica! ¡Jimárdani lítacha liáni cáinabica!” 23 Ya léjta mamáarraca namáidadaca, nacúsuda'ee náabalau, nawína'ee pucúpucubee náuca'ee áacairrani. 24 Liá'a wánacaleerrica liwána'ee nawárrueda Pablo soldado íbana rícula, liwána'ee nabásedacani, líiwaque'e nalí ne tándashia chóniwenai máidadaí linácuchai. 25 Jái'inaa'ee nabájida nayáqui jíni nabásaidaque'inini, Pablo sáta'ee léemiu liá'a wánacaleerrica liá'a yéerri náajcha néeni:

—¿Iwáaliaminaa liá'a wánacalashi, libáse daque'e liá'a báqueerri washiálicuerri cháí cábacanaa léjta náa'a romanobinica, ya mawí jóca isátadani éemiu yáawacta cajíconaajani?

²⁶ Léemi'inaa liá'a wánacaleerrica, jáiwa'ee liáwai líiwa lirrú liá'a wánacaleerri liúcha mawí, limá'ee:

—¿Tána'inaa jimédai? Liáni washiálicuerri cháí jicá'a náa'a chóniwenai Roma shínaa cáinabi ítesanaca.

²⁷ Néenee liá'a wánacaleerrica lirrúniu Pablorry, lisáta léemiu liyá:

—¿Jiyá yáawai Roma shínaa cáinabi ítesai?

Pablo éeba'ee:

—Jajá.

²⁸ Liá'a wánacaleerrica limá'ee:

—Nuyá cawéni wérrí jiácoo nulí warrúwayu quéewique'e éewa romano sái nuyá.

Ya Pablo éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jiáirriu cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana.

²⁹ Ne linácue, náa'a wówenai nabáse da Pablo, jáiwa náawai; liá'a wánacaleerrica, liá'inaa léenaa linácu romano néenee saicalani, jáiwa'ee cáarru liyái liwánaca nabájida Pablo.

Pablo yáairri nanáneewa náa'a wánacaleenai judíobinica

³⁰ Cajójchanaami, liá'a chúnsai wánacalaca, wówairri liá léenaa saica tándashia náa'a judíobini náa Pablo jíconaa, jáiwa liwáseda liúcha cadena licáaji nácuchai, jáiwa'ee liwána náawacacoo náa'a wánacaleenaica sacerdotébini, ya quinínama néenaa

wánacaleenaica jí'ineenai Júnta Suprema.
Jáiwa najéda Pablo limáaca nanáneewa jíni.

23

¹ Pablo cába nali náa'a wánacaleenaica limá'ee nali:

—Nuéenajinai, nuyá yáairri saíca machúnuca nuwítee chóque'e Dios náneewa.

² Néenee liá'a Ananíasca, nawácali sacerdotébinica, libánua'ee náa'a yéenai urrúni Pablorru nabásaque'e linúma. ³ Ne Pablo éeba'ee lirrú:

—¡Dios básairri'inaa jiyájoo, chámainsi wítee! Jiyá wáairricoo árra, jiáque'e nujíconaa léjta limáyu liá'a ley, ¿tánda jiwána nabáseda nuyá, jócai ley bánua imédaca?

⁴ Náa'a yéenai néeni namá lirrú:

—¿Chá'a máashii jinúma lirrú, liá'a sacerdote wácali Dios shínaaca?

⁵ Pablo má'ee nali:

—Nuéenajinai, nuyá jócai yáa léenaa liyáshia wánacaleerri sacerdotébini; ne limá liá'a Dios chuánica limá: 'umáashii jinúma linácucha liá'a wánacaleerri jishínaa chacáalee'.

⁶ Ne, liá'a'inaa léenaa náa'a áabi néenaa náa'a wánacaleenaica náa'a saduceobinica, áabi mawí néenaa náa'a fariséobinica, Pablo má'ee máanui chuánshiyu:

—Nuéenajinai, nuyá fariseo, wéenajinai fariséobini shínaa; iyá múrruenai nujíconaa médacta máashii nuéebida linácu liá'a nacáwiactacoo náa'a máanalínimica.

⁷ Néenee Pablo má'inaami léji liéni, náa'a fariseo ya saduceo nachánau najútacoo nalíwaacoo, jáiwa nashírrida náucha

wáacuwai. ⁸ Jiníwata náa'a saduceo máinai jócala máanalini éejoo nacáwiaco, jinícala'ee ángelbini ya wówanaashi; ne náa'a fariséobinica éebidenai quinínama liáni. ⁹ Quinínama namáidadaca; ya áabi quéewidacani ley shínaabinica, néenaa náa'a fariséobinica, nabárruau namá'ee:

—Liáni washiálicuerrica jiní médani máashiica, cájbami báqueerri wówanaashimi jócta báqueerri ángel táania lirrú.

¹⁰ Ne nacáarraliacalau mamáarraca, liá'a wánacaleerrica cáarru liyá, carrúnataca nasúberreda Pablo, jáiwa libánua namáida lishínaa soldado quéewique'e lijéda néeneeni ya liwárrueda soldado íbana rículani.

¹¹ Áabai táayebee rícula, liá'a Wawácali líyadau Pablorry limá'ee: “Cadánani, Pablo, léjta jitáaniau'u nunácu áani Jerusalén rícu, chacábacanaa arrúnaa jitáania Romala.”

Nabáulidacta chítashia néewau'u náiinua Pablo

¹² Áabai éerri ricúla, áabi judíobini nachánau áabenaawáitee quéewique'e náiinua Pablo, jáiwa najúrau máashii máashiinaa wérri jócu náaya, jiní náiierraca shiátai cáashia náiiinuacani.

¹³ Namánabaca cuarenta washiálicuenai náa'a máaquenaicoo naméda cháí jiliéni.

¹⁴ Jáiwa náau nayáctala náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica ya náa'a salínai judíobinica, namá'ee nalí:

—Wayá júrenai máashiinaa jócubeecha wáaya nácula wáiinua Pablo. ¹⁵ Chóca já'a, iyá ya náa'a áabi ijúninai, isátau liúcha liá'a

wánacaleerrica soldado, quéewique'e náinda cajójchani ináneewa, iwówai yútaa yáque'e léenaa linácu arrájuata; ya wayáminaajoo nénda wayácojoni quéewique'e wáinuacani jóctanaa linísau irrú.

¹⁶ Ne Pablo éenajetoo cúulee, jáiwa liá léenaa linácu jiliáni, jáiwa liáu soldado íbana néerrai líiwa Pablorry. ¹⁷ Jáiwa Pablo máida báqueerri néenaa wánacaleenaica, limáa'ee lirrú:

—Jitée liéni samálitaca lirrú liá'a wánacaleerri soldado, jiníwata wálierri chuánshi líiwani'inaa lirrú.

¹⁸ Liá'a wánacaleerri litée samálitamíca lirrú liá'a wánacaleerri soldado, limá'ee lirrú:

—Liá'a preso Pabloca limáida nulí quéewique'e nuínda jirrú liáni samálitaca wálierri áabai chuánshi jirrú.

¹⁹ Liá'a wánacaleerri soldado liwína samálita licáaji nácu litée báawachalani lisáta léemiu wáni:

—¿Tána jiwówai jíiwa nulí?

²⁰ Samálita má'ee lirrú:

—Náa'a judíobinica áabenaani wówa quéewique'e nasáta jíúcha cajójcha jitéeque'e Pablo nalí náa'a wánacaleenai nanácu, nawówai yútaaque'e náa léenaa linácu mawí.

²¹ Ne jócu jéebida nalí jóni, jiníwata mawí cuarenta washíalicuenai néndenai nayá liájaba cabáyainta, jiníwata júrenaiu máashiinaa jócu náaya, jiní náirraca shiátai cáashia náiinua'ee Pablo; chóca já'a néndenai nayá jichuáni tánashia jimá nalí.

²² Néenee liá'a wánacaleerrica soldado, libánua samálitami limá lirrú jócu béecha líiwadeda liá'a líiwani lirrú.

Nabánua Pablo lirrú liá'a Félix wánacaleerrica

²³ Liá'a wánacaleerri soldado limáida chámata wánacaleenai liájabata, libánua nachúndadanica doscientos soldado náibayu sána, ya setenta éema ita'aa, ya doscientos cuélaleyu sána, quéewique'e náacoo liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea las nueve táayebeeca. ²⁴ Ya mawí liwána nachúni éema Pablo yáni'inau ita'aa ya liwána natée saícani cáwi lirrú liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Félix. ²⁵ Náajcha libánua áabai cáhsta máirri liliácoo:

²⁶ “Nuyá Claudio Lisias, nutána jirrú nuédacánica jinácu jiyá chóniwerri cawénica Félix cawánacaalacai: Nutáa jirrú: ²⁷ Náa'a judíobinica nawína preso liáni washiálicuerrica quéewiquinicta náiiinuacani, ne quéecha'inaami nuá léenaami cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana, jáiwa nuáu nushínaa soldado yáajchawai, jáiwa nuéda náucha jíni. ²⁸ Ne nuwówaicala nuá léenaani tánashia nácueji náa lijíconaa, jáiwa nutée liyái nanáneewa náa'a judíobini wácanai. ²⁹ Cha nuá léenaa náani nayá jíconaa linácueji liá'a ley nashínaaca; ne jócai cajíconaa náiiinua'inaacani, jiní saícanata liyá cuíta manúmai rícula. ³⁰ Ne nuáca léenaa náa'a judíobini nawówai náiiinaucani, liárra

nubánua jirrú; ne nusáta náucha náa'a yáinai lijíconaa, quéewique'e namá jináneewa liá'a arrúnai'inaa namáni'inaaca”.

³¹ Náa'a soldado, léjta nawácali bánua nayá, nawína Pablomi, jáiwa natée táayee jíni áabai chacáalee jí'ineerri Antípatris rícula.

³² Áabai éerri rícula náa'a soldado yáainemicoo náibayu néejoo nárrui licúla báaniu, ne náa'a éema ítanaca náau Pablo yáajcha. ³³ Ne náiiinu'inaami Cesareala, jáiwa néejueda lirrú cáashta lirrú liá'a wánacaleerri néeni ya néejueda lirrú lécchoo Pablomi. ³⁴ Liáwinaami liliá cáashtaca liá'a wánacaleerri néeni, lisáta léemiu Pablo chítashia sái jiníni; ne liá'inaami léenaa Cilicia saícani, ³⁵ limá'ee Pablorry:

—Nuémiminaajoo jichuáni cáashia náiiinu náa'a yáinai jíconaa. Néenee liwánacaala nácu liwána natúya lirrícuni liá'a Herodes íbana wérri rícu, jócubeecha limániu.

24

Pablo táanierrri liwícaubaliu Félix náneewa

¹ Cinco éerri liáwinaami, Ananías sacerdótebini wácalica, línu Cesareala áabi salínai yáajcha ya báqueerri cataaniacai saíca, quéewique'e liá Pablo jíconaa, jí'ineerri Tértulo. Náiiinu náyadacoo Félix cawánacaalacai náneewa, quéewique'e náa Pablo jíconaa. ² Quéecha'inaami náinda Pablo, Tértulo chánau liá lijíconaa, limá Félixru:

—Sáicai wérri jiwítee, jiyá wánacaleerrica, wayá saícta wawówa, ya jiwítee rícueji jiméda saícai wérri washínaa cáinabirru. ³ Liáni

warríshibiani wawówa yáajchau séewirrinaa ya quinínama wayáctaca, jiyá cawítee Félixca, saícai wérri wáa jirru. ⁴ Ne quéewique'e jócu nuéda jiúcha bájjiala éerri, nusáta jiúcha nuwówa yáajchau jéemique'e walí íchaitaa. ⁵ Wáiiinu linácu liáni washiálicuerri carrúnataica, quinínama cáinabi ita'aa jínaneerriu léewida liwána máashii nacába yáacacoo náa'a judíobinica, léewa'ee nawíta náa'a éewiderri áabai wíteeshi jí'ineenai nazarenos. ⁶⁻⁷ Ya jiní wéni licába lirrúwoo liá'a Dios íibanaca, tándawa linácueji wawína natée cuíta manúmai rícula jíni. Ne wawówaini wáa léenaa quinínama liá'a limédanica, quéewique'e wacástigaacani léjta washínaa ley; ne liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Lisias, jáiwa léeda wáucha danáanshiyu jíni; ne limá'ee náa'a yáine nayá lijíconaa arrúnaa náacoo náayadacoo jiyáctala. ⁸ Jiyá éewa jisáta jéemiu jáni, tánashia nácue yáawaa wáa lijíconaa.

⁹ Náa'a judíobinica yáaine néeni chacábacanaa namá lécchoo. ¹⁰ Liá'a Félix wánacaleerrica limá'ee licáajiyu Pablorry litáaniaque'e, jáiwa'ee Pablo má'ee:

—Sáicta nuwówa nutáania nuwícaubaliu irrú, nuácala léenaa jiyá yáirri léenaa jéemica saíactani o máashiiquictani; jiyá wánacaleerri líta'aa liáni cáinabica báinacu wérri. ¹¹ Léjta jiyá jájiu éewerri jisátada jéemiu, walícanama doce éerri néenee nuínu Jerusalén néeni, quéewique'e nuá saícai Diosru. ¹² Jiní náiinucta nunácu nucáita yáacacoo áabi yáajcha, jiní

nucáarraliaca numácoo chóniwenai Dios íibana rícuha, jiní sinagoga rícuba, jiní báawachala chacáalee yúcha. ¹³ Náani chóniwenai jócani éewa náyada yáawaaca cajíconaa nuyá. ¹⁴ Ne ta liyá nuíwani nusírbia Diosru léjta nuwérrinaibimi, áabena liájcha liá'a wáalii iníjbaaca liá'a namáni linácucha jáicala nuéewidacala jócai yáawai, jiníwata nuéebidacala liá'a ley tánerricoo cáahsta ley íta'aa, léjta namáyu'u náa'a éewidenai Dios chuáni báinacu. ¹⁵ Ya nuwáalia, chaléjta nayá, nuéebida Dios nácu nacáwia'inaacalau náa'a máanalinimica, léjta náa'a sáicanica ya náa'a máashiinica. ¹⁶ Tándawa linácueji séewirrinaa nuéeneda nuyá masácula nuwítee Dios náneewa ya washíalicuenai náneewa.

¹⁷ “Liáwinaami nujínanicoo íchaba camuí matuínaami cáinabi íta'aa, nuéejoo nushínaa cáinabi ítala, quéewique'e nuá warrúwa nalí náa'a carrúni jináatanica ya nuá ofrendaca. ¹⁸⁻¹⁹ Numédacta nuyá liáni, liáwinaami nuchúni nubádeda nuyáu léjta wawítee médau'u séewirrini, áawita áulaba chóniwenai yáajcha, jiní wíta cáitadedeerri nuyá, quéecha'inaami áabi judíobini chésanani Asia náiiinu nunácu templo rícu. Nayáwa éewenai náiiinu áani náyadacoo náaque'e nujíconaa, yáawacta nawáalia nunácula jíconaashi. ²⁰ Ne jócta, náani yáaine áani namáque'e yáawacta náiiinu nujíconaa quéecha'inaami nuyá nanáneewa náa'a wánacaleenai judío. ²¹ Ne jócuminaa nuyá'inaami náiiibi numá cadánani chuánshiyu: ‘Wáalee yáa iyá nujíconaa nuéebidacala

nacáwia'inaacoo náa'a máanalinimica.'

²² Félix éemi'inaami liéni, liáca léenaa linácu liá'a wáalii injbaaca, limáaca léji liéni léejo'inaacoo litáania linácu báaniu, limá'ee nalí:

—Jáicta línu léju liá'a Lisias wánacaleerri soldado, líwaminaa nulí sáica léju liá'a ichuánica.

²³ Félix bánua liá'a wánacaleerri liáj bata quéewique'e nawáalia cuíta manúmai rícula Pablo újnibi, ne quéewique'e lín da máayaba nacábacani náa'a lijúninaica nashírruedaque'e lirrú.

²⁴ Liáwinaami áabata éerri rícula léejoo báaniu néerra liá'a Félixca, ruájcha ruá'a línu Drusila, judíobini éenaa. Félix bánua namáida Pablo, léemiu Pablo chuáni linácue sái liá'a léebidau'u Jesucristo nácu.

²⁵ Ne Pablo táania'inaami linácu liá'a cáwicaishi machácanica, ya wéewau'inaa wawánacaalacoo wayá jájiu, ya carrúnatabee ínuerri'inaaca, Félix cáarrudau léemicani, limá'ee lirrú:

—Cái jáá namówai. Nuéejoominau numáida jiyájoo jáicta nuwáalia éerrijo.

²⁶ Ne limédacalau, Félix néndacta Pablo yáa lirrú warrúwa, quéewiquinicta liwásedacani; tándawa íchabachu limáida áji éerri náani litáaniaque'e liájcha. ²⁷ Cháji'i chámai camuí bésunacuwai; néenee jócu Félix wánacaala mawiá, ne liárrumirra báqueerri wáaroo jí'ineerri Porcio Festo. Ne Félix wówaica sáica limáacacoo judíobini yáajcha, limáaca preso Pablo.

25

Pablo lináneewa liá'a Festoca

¹ Festo ínu quéewique'e liwína yáarruishi liwánacaalacta'inaaca, matáli éerri yáawinaami lijiáu Cesarea néenee Jerusalén néerra. ² Néerra sacerdotébini wácanaica ya náa'a judíobini cawénini mawí náiiwa lirrú Pablo jíconaa nácue sái. ³ Nasáta liúcha cáiwinaa, quéewiquinicta libánua Pablo Jerusalénra. Nawówa licuéjiu quéewiquinicta náiiua iníjbaa licué jíni. ⁴ Ne Festo éeba'ee nachuáni Pabloca yáairri cuíta manúmai rícula Cesarea néerra, ne liyá jájiu éejuerri'inou áulaba éerri ricúla. ⁵ Limá nalí:

—Tándawa, náa'a iwácanaica, éewenai náacoo nuájcha Cesareala, ne liarra washíalicuerrica yáawacta ái limédau lijíconau, já'a néeniminaa éewa yáa lijíconaa.

⁶ Festo máacau Jerusalén néerra újni ocho o diez éerri mawí, néenee léejoo Cesareala. Áabai éerri ricúla liwáau liárrubai ita'aa liwánacaalacta'inaaca, jáiwa liwána náinda lirrú Pablo. ⁷ Quéecha'inaami Pablo wárruacoo, náa'a judíobini ínuenai Jerusalén néenee narrúniu nawárruacoo, náa lijíconaa cáiwinaa, áawita jócu néewa náa léenaa yáawaitani.

⁸ Pablo, liyája, táania liwícaubaliu:

—Nuyá jócai méda nujíconau, jiní linácula liá'a ley judíobini shínaaca, jiní templo nácula léchho, jiní linácula liá'a wánacaleerri Roma.

⁹ Ne Festo wówaica sáica limáacacoo judíobini yáajcha, lisáta léemiu Pablo:

—¿Jiwówai jíácoo Jerusalénra quéewique'e néerra nucába tánashia jijíconaa?

¹⁰ Pablo éeba'ee:

—Nuyá yáairri lináneewa liá'a wánacaleerri Roma, néeniwa néewa náa nujíconaa. Léjta jéewau'u jiá léenaani, jiní máashii numédani nanácula náa'a judíobinica. ¹¹ Ne yáawacta ái nujíconaa cáiwica já'a sáicanatai náiinua nuyá nácueji, jócu cáarru máanali nuyá; ne jinícta yáawaiyii liá'a náayu'u nujíconaa, jiní yáirri léejueda nuyá nalí. Nusáta quéewique'e liyá yáa nujíconaa léja liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaaca.

¹² Néenee Festo sáta léemiu náa'a yáainai'inaa liwítee, néenee limá'ee:

—Ne jáicala jisáta liáque'e jíconaa liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaa, néerraminaa jiáu lirrújo.

Pablo lináneewa liá'a rey j'ineerri Agripa

¹³ Liáwinaami áabi éerri bésunau, liá'a rey Agripa ya Berenice náau Cesareala nacába Festo néerra. ¹⁴ Ne nayácala néerra íchaba éerri, Festo líiwa linácu liá'a reyca, linácue sái liá'a Pabloca. Limá'ee lirrú:

—Ái báqueerri washiálicuerri ája áani Félix máacanitee cuíta manúmai rícula.

¹⁵ Quéecha'inaamite numáacoo Jerusalénra, náa'a sacerdótebini wácanaica ya náa'a salínai judíobinica, náyada nulí áabai jíconaashi linácula, nasáta núcha quéewique'e náiiinuacani. ¹⁶ Nuyá nuéeba nachuáni náa'a wánacaleenai Roma rícu, jócani ísadau náiinua cháji'i cáashia najéda nanániu áani náa'a

yáine lijíconaa, quéewique'e léewa litáania liwícaubaliu. ¹⁷ Tándawa, náiiu'inaami áani, jócu núcha éerri, jáiwa cajójchanaami nuwáau nuárrubai íta'au nuwánacaalacta'inaaca, jáiwa nuwána náinda léji liá'a washiálicuerrica. ¹⁸ Ne náa'a ínuenai náa lijíconaa, jócu natáania máashii wéerri linácula, léjta jíconaashi máanui léjta numáyu'u nuliwau. ¹⁹ Liyárrimi namáni linácucha liá'a léjta nawítee éebidau, ne ya báqueerri cáiwanaí jí'ineerri Jesús máanalimi, ne Pablo máirri cáwicalani. ²⁰ Ne jócala nuá léenaa numéda linácueji liéni, nusáta nuéemiu Pablo liwówaicta liácoo Jerusalénra quéewique'e náiiwa lijíconaa méenaami. ²¹ Ne liyá sáteerri quéewique'e liyá yáa lijíconaa liyá máanui wánacalaca, tándawa linácue nuwána nawáalia preso cáashia nuéewa nubánua lirrúni.

²² Néenee Agripa ma lirrú liá'a Festoca:

—Nuyá wówerriicta nuéemi lichuáni liérra washiálicuerri léccchoo.

Néenee Festo éeba'ee lichuáni:

—Cajójchaminaa jéemi lichuánijoo.

²³ Áabai éerri ricúla, Agripa ya Berenice ínu nawárrroo cacábacanani wéerri líibana ricúla liá'a wánacaleerrica, náajcha náa'a soldado wánacaleenai chacáalee rícu. Festo bánua natéequa'e lirrú Pablo,

²⁴ Festo limá'ee:

—Rey Agripa ya iyá wánacaleenai yáawaquenai wáajcha áani: liérra iwáalia árra washiálicuerrica. Quíninama judíobini yáa nulí lijíconaa, léjta Jerusalén néenee, ya chacábacanaa áani Cesarea rícu, jócu íyabau

imáidada nulí quéewique'e máanalicani. ²⁵ Ne nulí jiní médacta lijíconau cáiwii quéewique'e máanalicani. Ne liyá jájiu, sáta núcha quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui liyá wánacaleerrica, jái nuwówai nubánua lirrú jini Romala. ²⁶ Ne jinícala nuá léenaa yáawaiyíi nutána jirrú lijíconaa nácue sái, liyá máanui wánacaleerrica linácue sái, nuínda ináneewani, ya jináneewa jiyá, rey Agrípaca, jáicta quéewique'e jisátada éemi wáni nuwáalia chuánshi nutánani'inaa lirrú, liá'a máanui wánacaleerri quinínama Roma. ²⁷ Ne nucába jócu sáicta nubánua lirrú preso, jócai náiiwa tánashia lijíconaa.

26

Pablo tiwa tánashia nácueji náa lijíconaa rey Agríparru

¹ Néenee Agripa ma Pablorry:

—Jéewa jitáania jiwícaubaliu.

Pablo nácuda lináu, jáiwa lichánau litáania chá'a: ² Sáicta nuwówa nuéewacala nutáania wáalee jináneewa jiyá cawéni wánacaalaca, oh jiyá rey Agripa, quéewique'e nutáania nuwícaubaliu linácueji liá'a nujíconaa náani núta'a judíobinica. ³ Jiníwata jiyá máanui wánacaalaca, yáirri léenaa jicába nawítee quinínama náa'a judíoca ya léewa wacáita yáacaniu nácueji. Tándawa nusáta jiúcha quéewique'e jéemi nulí arrájuata jiwówa yáajchau.

Pablo cáwica jócu léejueda liyáu újnibii

4 “Quinínama judíobini yáine léenaa chítashia nucáwicami jíni náibi, nucáinabi íta'aa ya Jerusalén rícue, icúlirrijui'inaate nuyái. 5 Chái náa léenaa, néewani náiiwaca nawówaicta náiiwadedacai, nuyá séewirrinaa fariséoca, léewa máanabacashi mawíyii machácani wéebidani nácu. 6 Ne chóque'e náa nujíconaa nuéebidacala liá'a Dios mánimi wawérrinaimirru. 7 Washínaa doce tribu Israel shínaaca, nanénda licúmpliacoo liá'a limáni liá walí, tándawa náa sáicai Diosru nashírrueda lirrú éerrinacu ya táayee. Linácue liéni wanéndani wayáca, oh rey Agripa, náa'a judíobini náa nujíconaa chóque'e. 8 ¿Ne tánda jócu éebida Dios éenaaca licáwedaca náa'a máanalinimica?

Pablo úiwateda licánaqueda náa'a éebidenaica

9 “Nuyá jájiu numáte nulíwoo quéecha nuéebacta'ee numéda íchaba méenaami lijúnta liá'a Jesús jí'inaaca Nazaret néenee sáica, 10 ne cháwa numéda Jerusalén néeni jíni. Nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanaica, nawárrueda íchaba cuíta manúmai rícula, náa'a éebidenai Jesús nácu; jáicta náiihua nayái, nuyá áabenai wówa náajcha. 11 Íchabachu numéda nalí máashii quéewiquinicta nuwána namáaca néebidauca. Liéni numédani quinínama sinagoga rícu, áawita nuyá camáashiicai wérrí náajcha nucánacaida nayá áabata chacáalee rícula báawachala.

Pablo tiwa báaniu chítashia léejuedau liyáu jíni

¹² “Linácue jiliérra nuáteu nuáacoo chacáalee jí'ineerri Damasco rícula, nawánacaala nácu nuáu náa'a sacerdotébini wácanaica. ¹³ Ne iníjbaa lícu, oh rey, nucába wíyaicumi áabai jucámarrabee éerri rícueji, mawí cadánani cáiwia cámarra yúcha, liquéna nutéeji náajcha náa'a yáainecoo nuájcha. ¹⁴ Quíninama wacáu cáinabi ricúla, jáiwa nuéemi áabai chuánshi méerri nulí hebreoyu: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá? Jiyá jájiu máashii jiméda jirruwoo, jicá'a liá'a jidúrruchucóo jicúshtau.’ ¹⁵ Néenee numái: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Jáiwa Wawácali éeba nuchuáni: ‘Nuyáwa Jesús, léja liá'a jicánaquedani jimáacoo. ¹⁶ Ne jibárroo, jíiba ita'au, ne jiníwata núyadau jirru quéewique'e shírrueda nulí ya jíiwaque'e quinínama liá'a jicábani wáalee, ya liá'a jicábani'inaa nuájcha mawí. ¹⁷ Nujéda'a jiyá náucha náa'a judíobinica, ya náucha náa'a jócani judíobini, chóque'e nubánua jiyá nalí. ¹⁸ Nubánua jiyá nalí quéewique'e jiméecu natuí, jócubeecha najínaniu catácta, quéewique'e najínanicoo jucámarrabee rícu, jócubeecha náinda Wawásimi wánacaala nayá mawiá, quéewique'e náaque'iu Diosru; ya néebidaque'e nunácu ya nawínaque'e liá'a numéetuau'u najíconaa, ya áabai saícabee náibi náa'a chóniwenai majíconaanaica Dios shínaaca.’

Pablo méda liwánacaala liá'a licábanica

19 “Cháwa jíni, oh rey Agripa, jáiwa nuéebida linácu liá'a nucábani áacaiji, 20 quéechanacu núíwa nalí chuánshi náa'a yéenai Damasco rícu, liáwinaami nalína náa'a Jerusalén rícu sánaca, ya quinínama cáinabi Judea shínaaca, ya nalí lécchoo náa'a jócani judío, numáida néejoocoo, néejueda nayáu Diosru, ya namédaque'e liá'a saícaica iyadenai nayá yáawaaca néejueda nayáu. 21 Linácueji liáni nawína nuyá templo rícu náa'a judíobinica, nawówai náiinua nuyá. 22 Ne Dios yúdacala nuyá numédau cabálininaa újnibi wáalee, nutáania Dios nácu quinínamarru, júbinica ya máanui namánirru. Jócu náiiwa báawachala náucha náa'a táanianaimi Dios wítee rícueji, Moisésca arrúnai'inaa bésunacoo; 23 liá'a Dios wínanica arrúnaacala máanalicani, ne liáwinaami máanalicani lé'e nawáa quéechanacu saí cáwiacoo liérta, ne líiwaminaajoni nawásedacoo jucámarranaa, léjta washínaa chóniwenairru ya áabata cáinabi ítesana.”

Pablo énedau liwána Agripa náawacoo cristiánoyu

24 Linísa'inaami litáania linácu liáni Pabloca, Festo máidada cadánani:

—¡Báawa jiwítee, Pablo! Bájialacala jéewidacoo jináwau jiyáca báawa jiwítee.

25 Ne Pablo éeba'ee:

—Nuyá jócai báawa wítee, jiyá cawénica Festo; jócai cha léjta jimáyu'u, liá'a numánica cawíteeyui numáca yáawaiyiica. 26 Liérta yáa árra rey Agrípaca, yáirri léenaa

sáica quinínama liáni, tándawa nutáania chawítemija'a lináneewa; náucala léenaa yáawaa liá léenaa quinínama linácu liáni, jiníwata jócala wataania wayá cabáyainta liúcha liáni. ²⁷ ¿Jéebida jiyá máanui wánacaleerri, namánimi náa'a éewidenaimi Dios chuáni báiñacu? Nuáni léenaa jéebidaca.

²⁸ Agripa éeba'ee lichuáni Pablorry:

—Atéwata jiwána nunáawacoo cristiánoyui.

²⁹ Pablo má'ee:

—Áawita atéwa áulabacani ya manuába, Dios wówaicta, jócai jiyá bácai máanuica wánacaalaca, áawita quinínama náa'a éemenai nayá nulí wáalee, néenaaquinicta namédacoo léjta nuyá, áawita jócu liájcha liáni cadena nubájica.

³⁰ Néenee libárrro liá'a reyca, ya lécchoo liá'a wánacaleerri liájbata, ruájcha ruá'a Bereníseca ya quinínama náa'a wáainecoo nayá náajcha, ³¹ ya ta náacoo báawachalai natáania linácu liáni. Namá'ee nalí wáacoo:

—Liáni washiálicuerri jiní médani máashiica éewaqué'e máanalicani; jócaita saícanata nabáya cuíta manúmai rícula.

³² Agripa má'ee Festorry:

—Sáica natái iwáseda liáni washiálicuerri, jóctata liyá jájiu sáta quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui wánacaleerri Roma.

27

Pablo nabánuani Romala

¹ Quéecha'inaami namácacoo nabánua wayá Italiála, Pablo ya áabi presobini, jáiwa'ee

néejueda jíni báqueerrirru wánacaleerri jí'ineerri Julio, néenaa náa'a soldado yáarruica jí'ineerri Emperador shínaa.

² Wáurrucoo lancha rícula, áabai lancha chánactacoo jí'ineerri Adramitio jái jiácoo liyácai iyaberri'inau liácoo chaléeni áabi lancha chánactacoo liá'a cáinabi jí'ineerri Asia. Yáairri wájcha lécchoo báqueerri jí'ineerri Aristarco, che sáini Tesalónica néenee sái, áabai chacáalee yáairri Macedonia shínaa cáinabi ita'aa.

³ Cajójchanaami wáiiinu áabai chánactacoo lijí'inacta Sidón, néenee Julio sáica limédacoo Pablo yájcha, línda Pablo yáacoo licába náa'a lijúnicaí quéewique'e nashírrueda lirrú.

⁴ Wajjáú Sidón néenee, jáiwa wanáwau liwójuna íteeji liá'a liwówaica jí'ineerri Chipre, jiníwata liá'a cáulica cánaquerriu wajúnta.

⁵ Wachuáu manúá lirrícu lijúntamirra liá'a litácoowa jí'ineerri Cilicia ya Panfilia, ya ta wáiiinu chalée jíni Mirala, áabai chacáalee Licia shínaa.

⁶ Liá'a wánacaleerri soldado línu áabai lancha mawíyii máanuica nácu che sáini Alejandría sái, yáairri'eewoo liyáca Italiála, jáiwa liwána wáurrococoo wawína washínaa iníjbau úniacu.

⁷ Íchaba éerri wáau arrájuata, ya carrúni jináatayu wáiiinu lijúntamirra liá'a jí'ineerri Cnido. Ne áicala újnibii cáuli cánacau wajúnta já'a, wabésunau lijúntami liá'a jí'ineerri Salmón, warríjcocoo liwówai íteeji liá'a Crétaca; ⁸ wachuáu carrúni jináatayu litácoowala, wáiiinu áabai yáarruishi jí'ineerri Buenos Puertos, urrúni lirrú liá'a chacáalee

jí'ineerri Lasea.

⁹ Jái wáuca íchaba éerri, jái carrúnata wamáacacoo manuá yáacoo, jiníwata jái urrúni wárruacoo liá'a uniábica. Linácueji Pablo yáa nawítee:

¹⁰ —Washiálicuenai wánacaleenai, nucába liáni wáctacoo carrúnatai wérri'inaa, ya wáucaminaajoo liá'a lanchaca ya liá'a quinínama watéeni lirrícu, ya carrúnata wáuca wacáwicau.

¹¹ Ne liá'a soldado wácalica, léewida lirrú mawí liá'a lancha wácalica ya liá'a wánacaleerri litée lancha, Pablo yúcha mawí. ¹² Ne jócala sáica liá'a nachánactacoo nabésunedau'inaa uniábi néeni, jáiwa quinínama namá'ee nalíwoo sáicanata najiáacoo néenee, néenedaquinicta náiiinu Fenice néerra, áabai náiinucta nachánacoo Creta shínaa yáairri lijúntami liá'a cáiwia wárruactalacoo ya léemalawoo báchairra, ya néeni wawówaicta wabésuneda uniábi.

Cáuli wérri manuá yáacu

¹³ Namá nalíwoo najínacoo báaniu machúnuca lijiáu áabai cáuli arrájuata chéni sur néenee, najiá'eewoo nachuáu litácoowa liá'a liwówai jí'ineerri Creta. ¹⁴ Ne arrájuata rími liáwinaami áabai cáuli wérri ínuerri léemamiyu, báseerri cadánani lancha nácula, ¹⁵ jáiwa lichánau liwátanedaqui jíni. Jócu wéena wamáchiquinia cáuli júnta liá'a lanchaca, arrúnaa wáida litée wayái. ¹⁶ Wabésuna'inau liwójuna ítee áabai liwówai píitui rími jí'ineerri Cauda, jiníwata liá'a cáuli

jócai énajta bása néenee cadánani, ya jócai súti tráawajo wéenaque'e wáawaqueda liá'a iida éenibi natéenica. ¹⁷ Néenee náirda'inaa lirrícula, narrúnaa nabájiqui jíni jócubeecha liájoo dujívula liá'a lanchaca. Néenee'e cáarru náiiinu lítala liá'a cáina jí'ineerri sirte, náaca'ee léenaa limícheda nayá, náinda'ee cáuli téé nayá. ¹⁸ Cajójchanaami, liá'a cáuli wérri ái újni cadánani já'a, cháwa'ee nachánaa náuca manuá yáacula liá'a shínaashi natéeni lancha rícu. ¹⁹ Matáli éerri ricúla'inaami, náuca nacáajiyu quinínama yáairri lancha rícu sáica ²⁰ Íchaba éerri jócai wéewa wacába cáiwia ya náa'a sáliica, liyú liá'a cáuli wérri básairri wayá, wayá walíjani yúcacuwai.

²¹ Jiníwata wabésunau íchaba éerri jiní wáayani, Pablo libárruacoo béewami nalí, limá nalí:

—Nuwácanai, imédactata sáica nuwánacaalai jócu wajiáu chéni Creta; jócuminaata wabésunau cháiji'i, jiní wáuquedaca washínau yáairrimi lancha rícu.

²² Ne wáalee, áawita wabésunacoo cha, oyúrruqueda iwówa, jiníwata íibicha éenaa máanali'inaa, áawita liúcacoo liá'a lanchaca.

²³ Ne táayee báqueerri ángel íyadau nulí Dios bánuani, nuyá Dios shínaa léchho nusírbia lirrú, ²⁴ limá nulí: —Ocáarru jiyá, Pablo, jiníwata arrúnaa jíyadacoo lináneewa liá'a máanui wérri wánacaalaca Roma néenee sáica, ne jinácueji Dios jócu línda máanali jiyá ya náa'a yáainai jíájcha lancha rícu.

²⁵ Tándawa, nuwácanai, o'éjueda iwówau,

jiniwata nuéebida Dios nácu nuyá yéerri yáawaiyi quinínama liá'a bésuneerricoo limá'ee nulí liá'a ángel. ²⁶ Ne arrúnaa wachánacoo áabai liwówai nácula.

²⁷ Áabai táayebee, libésunau chámai semana nácu, jáiwa wáinu manuá, áabai jí'ineerri Adriático, litéecala bajiálanaa liá'a cáulica, ne liyáli béewami táayebee, ne náa'a téeni'inaacoo lancha náa léenaa warrúnicoo wáacoo cáinabirru. ²⁸ Néeneda lidujíwaca liá'a shiátaica, ne liwáalia treinta y seis metros, ne mawí libéechala néeneda báaniu, liwáalia'ee veintisiete metros. ²⁹ Ne cáarrucala nayá carrúnataca náinuacoo íiba wérrica nácula, jáiwa náuca cuatro náa'a gámbera wérrinai chéni líishii néenee liá'a lanchaca, nácula nasáta Dios yúcha quéewique'e jucámarraca. ³⁰ Ne náa'a téene nácu lancha namá'ee nalíwoo quéewique'e namánicoo lancha rícuha, jáiwa nachánau náurrucueda náa'a íida éenibirrimica, namédacala'eewoo nayáca jicá'a náa'a yúquenai'inaa gámbera wérrinai lancha béecha. ³¹ Ne Pablo líiwa'ee lirrú liá'a wánacaleerrica ya lishínaa soldádorru léchho, limá'ee:

—Ne jócta namáacau lancha rícu, iyá jócai'inaa cáwi.

³² Néenee náa'a soldádoca, nawíchua nabáji náa'a íida éenibirrimica, jáiwa náida licáacoo shiátaí yáacula.

³³ Ne wówai'inaa jucámarracai, Pablo íiwa nalí quinínama quéewique'e náaya máayabaca, limá'ee nalí:

—Jái chámai semanacai wanénda wacábaca libésunau'u, iyá jócaini íya léjta iwítee séewirrinaa. ³⁴ Nusáta yúcha íyaque'e máayabaca. Sáicabee'inaawa irrú lierra quéewique'e cáwi iyá, jiní'inaa yúquerriu yúcha, jiní áabai iwíta báinaa.

³⁵ Linísa'inaami limá liéni, Pablo wína licáaji rícuu áabai páani, liá sáicai Diosru quinínama nanáneewa. Lishírridani jíni, jáiwa lichánau líyaqui jíni. ³⁶ Jáiwa liá nadánani quinínamai nachánau náaya lécchu. ³⁷ Wayá'ee wamánaba lancha rícu doscientas setenta y seis chóniwenai quinínama. ³⁸ Liáwinaami nanísa'inaa'ee náaya liá'a nawówainica, náuca'ee liá'a trigo manúa yáacula jéewique'e lijínacoo madéjcalicu liá'a lanchaca.

Lancha yáajuerru

³⁹ Jái'inaa jucámarrai, náa'a téenai nácu lancha jócu náa léenaa táshia nayá jíni, ne nacába áabai libéerrricula liwáalia'ee cáina; nawówai narrúnda lancha néerra. ⁴⁰ Nawíchueda licuábai náa'a gámibia wérrinaimica, namáaca'ee manúa yáacu jíni, ne nawáseda jíni náa'a téenaca sírbierri litée lancha. Jáiwa nanácuda cáulirru liá'a vela libéechala sáica, jáiwa liá'a lanchaca lichánau lirrúnicoo cáina nácula. ⁴¹ Ne liáu cáina ítala macáshtairra, limáacactala'inau liá'a barco machúnucunaa. Liá'a libéechala sáica cháneerri júchananaa cáina íibirra, jócta néewa nachúnidacani, nácula liá'a líishiicaa néenee sáica lichána'eewoo lisúbirriedacoo lidánaniyu'e liá'a marrádacaca.

⁴² Náa'a soldádoca nawówai'e náiinua náa'a presobinica, jócubeecha náindata namánicoo náamarracoo. ⁴³ Ne liá'a nashínaa wánacaleerri soldado, liwówai lijédacani liá'a Pabloca, jócu línca namédacani, jiníwata liwánacaala nayá, tánashia éewerri liámarracoo shiátai yáacu quéecha mawí ínu litácoowala. ⁴⁴ Ne náa'a áabica náa'eewau líta'aa liá'a tabla lancha shídanaamica. Cháwa'ee wáinu quinínama cáwi cáinabi ítala.

28

Pablo yáairri liwówai íta'aa jí'ineerri Malta

¹ Quéecha'inaa cáwi wayá quinínama, wáa léenaa liá'a liwówai jí'ineerri Malta. ² Náa'a chóniwenai néeni sánaca narrishibia wayá saíca wérri quinínama, jiníwata yúwairriu liyáca ya casálini lécchoo, natúculia chichái wérri, jáiwa namáida wayá warrúnicoo néerra. ³ Pablo yáawaquederri chichába máacarraí liníquini liyá libówanaa, ne bácia áai cánacau lijíacoo líbicha liá'a amóeyica, jáiwa'ee liwówanau licáaji nácuí liámuacani. ⁴ Nacába náa'a chóniwenáica nacába áai cuácoo licáaji nácu liá'a Pabloca, namá'ee nalí wáacoo: “Ta liá'a washíalicuerri cájbami cáinuacai léji líeni, ne áawita jócu lisácumawai manúá yúcha, ái áabai wíteeshi cadánani jócai'inaa índa cáwi liyá.”

⁵ Ne Pablo licúsuda liúcha liá'a áaica chichái ricúla, ne jiní libésunawai. ⁶ Quinínama nanénda nayáca limúrracacoo, jócta licáu máanalina; néenee íchaba liáwinaami nanénda

jini'e libésunawai, nanáawida'ee nawíteu yá'ee nachánau namáca Pablo cála'ee dios.

⁷ Urrúni lirrú liá'a áabai cáinabi lishínaa liá'a chóniwerri wánacaleerri liwówai néeni, jí'ineerri Publio, ríshibia wayá saíca ya licába wanácu matáli éerri. ⁸ Ne bésuneerri liá'a lisálijinaa liá'a Publio yéerri liárrubaiu íta'aa, bálinerri'eewoo cáiwinaa, licámuna nácu ya suliá wérri nácu. Pablo yáa'eewoo licábaqui jini, néenee liáwinaami lisáta Dios yúcha jini lichána'ee licáajiu linácu, jáiwa'ee saíca jini. ⁹ Ne linácueji, náiiu náa'a áabica bálinenecoo náa'a yáaine liwówai íta'aa, jáiwa'ee saíca nayá lécchoo. ¹⁰ Jáiwa'ee náa walí quinínamai ne liáwinaami jái'inaa wáirrau wayá báaniu náa walí quinínama liá'a warrúni jinánica washínaa wáni'inou yáajcha.

Pablo ínu Roma néerra

¹¹ Libésunau'inaa matáli quéerri nayá liwówai íta'aa, wáirrau áabai lancha rícula néeni bésuneda uniábi; lishínaa lancha áabai chacáalee jí'ineerri Alejandría, téerri linácu licábacanaa liá'a nashínaa diosca jí'ineenai Cástor ya Pólux. ¹² Wáiiu chaléeni nachánactalacoo jí'ineerri Siracusa, néeni wamáacau matáli éerri. ¹³ Néeni wáau báaniu urrúni litácoowala cáashia wáiiu áaquirra chacáalee jí'ineerri Regio. Cajójchanaami cáuli cánacau sur néenee, áabai éerri táicala mawí wáiiu áabai chacáalee jí'ineerri Puteoli, néeni wabárruau. ¹⁴ Wáiiu áabi wéenajinaiu nawána wamáacacoo áabai semana náajcha; cháji'i wanísacoo walíwoo Roma néerra macáshtai. ¹⁵ Náa'a wéenajinai Roma néenee

sánaca, jái nawáalia chuánshi wáiiwanaa néerrai; ne jái najiáu najúnteda wayái Foro de Apio, néerra liá'a liyáctaca jí'ineerri Matáli Tabernas. Pablo licába'inaa, liá'ee sáicai Diosru ya liá'ee léenaa cadánani liyá. ¹⁶ Ne wáiiinu'inaa chaléeni Roma néerra, namáaca'ee Pablo liyáaque'e báawachala, bácairrimi soldado túyajani jócubecha limániu.

Pablo Roma rícu

¹⁷ Matáli éerri liáwinaami línucai, Pablo bánua namáida nachúnsanaca judíobini Roma rícu. Jái'inaa náawacawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá jiní médani nanácula náa'a judíobinica, jiní linácula liá'a nawíteemi wawérrinaimi shínaa, ne báawachata Jerusalén néeni nawína nuyá néejueda nuyá nalí náa'a romanobinica. ¹⁸ Néenee liáwinaami nunísa nutáaniaca nawówai nawáseda nuyá, jiníwata jiní náiinuni nunácue, éewaqué'e náiinua nuyá. ¹⁹ Ne náa'a judíoca jócu nawówai nawáseda nuyá, arrúnaacala nusáta liúcha liá'a máanui wérri wánacaalacai libánua náiinua nuyái, o nawásaidawee nuyá, áawita jiní máashii nuwáaliani linácueji liá'a nushínaa cáinabica. ²⁰ Tada linácue, numáida iyá quéewique'e nucába ya nutáania irrú, tánda linácueji wawáaliaque'e wéebidaca wayá israelítabinica, jicába nuyáyu cabáji áani.

²¹ Namá'ee lirrú:

—Wayá jiní ríshibiani áabai cáashta Judea néenee sái jinácue, jiní áabi wéenajinai judío ínuenai néenee, jiní'e namá jinácuha máashii jinácue. ²² Wawówai wémica

chítashia jiwítee jíni, jiniwata wáa léenaa quinínama cáinabi natáania linácucha liáni wáalii éewidacalashica.

²³ Tándá namáca áabai éerri, liá'a lijiáctemicoo íchaba chóniwenai liá'a Pablo yáctamica. Néenee manúlacaiba cáashia táicala, Pablo táania Dios wánacaalactaca. Liwówai'e líiwa nalí Jesús nácu, táda béewami ley Moisés shínaa, natána náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu. ²⁴ Áabi éebidenai liá'a Pablo íiwanica, ne náa'a áabica jócani éebida. ²⁵ Ne jócu áabenaa nawówa nalíwoo, nachána'eewoo náacoo. Ne jóctanaa náawai, Pablo má'ee nalí:

—Sáicai litáania Espíritu Santo nalími náa'a iwérrinaibimica íbéechala sánamica, linúma rícue liá'a íiwadedeerri Dios chuáni Isaías, limá'ee:

²⁶ 'Jiá namówai jíiwa nalí náa'a chóniwenai: Ne áawita mawí néemica, jócai'inaa néewa néemica;

áawitaque'e mawí nacábaca, jócai'inaa nacába.

²⁷ Ne liwítee liéni chóniwenai cabálini wérri, nawíba báyau,

ya liá'a natuí báyeerri lécchoo,

jócubeecha néewa nacábaca,

jini néewaca néemica,

jini néewaca náa léenaani;

quéewique'e jócu néejoo nulí,

jócubeecha nuchúni nayá.'

²⁸ Yáaque'e léenaa iyá, chóque'e íbéechalau, liéni liwásedauca Dios shínaa, liáni nalí áawita náa'a jócani judíobini, ta nayá éemenaijani. [²⁹ Quéecha'inaa Pablo máirri

liáni, náa'a judíobini náawai nacáita yáacacoo nayáwacoo.]

³⁰ Pablo máacau chámai camuí machácani á'a lijédacta lirrúwoo cuíta, liwínau liyá nayá, náa'a quinínama yáainecoo nacába liyá.

³¹ Cha liwíteemi íwa Dios wánacaalactaca, léewidacala urrúnica liá'a wawácali Jesucristo, jiní cáarrucalani jiní namáshidacalani.

Liá'a Chuánshi Dios Shínaa
Achagua Partial NT [aca] -Colombia 2013

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Achagua

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

89800e26-7a01-5d4e-9138-09f536d25dde